

OLOF SJÖSTRAND

SLÄKTKRÖNIKA

OLOF SJÖSTRAND

SLÄKTKRÖNIKA

1959

Översedd och kompletterad 1992

Foto på titelsida:

Författaren Olof Sjöstrand s:r på spaning efter den tid
som flytt, räknande årsringar i stubbe till jättegran
vid barndomshemmet Kånna Knutsgård (1959).

INNEHÅLL

Förord	III
Fotografier	V
Släkttavlor	1
Släktträd från farfars farfar till mormors mormor	1
Farfars fars släkt - (Theodor Sjöstrand)	2
Farfars mors släkt - (Johanna <u>Rebecka</u> Wetterling)	5
Farmors mors släkt-- (Anna Sara Norlin)	6
Farmors fars släkt - (Jonas Spånberg)	6
Farmor morfars och farmors mormors släkt - (Bengt Norlin och Sara Christina Almqvist)	7
Farfars fars släkt - Theodor Sjöstrand	8
Brev från Theodor Sjöstrand mm	12
Theodor Sjöstrands barn och deras ättlingar	24
1) Eva	25
2) Carl Fredrik	25
3) <u>Johanna</u> Maria	25
4) Olof	25
5) <u>Christina</u> Maria	26
6) Jonas (<u>Jon</u>) Gustaf	26
7) Johan <u>Wilhelm</u> - farfar	28
Farmors släkt	29
Farfars ättlingar	33
8) Eva	36
9) David	37
10) Jacob	41
11) Peter (Pehr) Samuel	44
12) Ulla	44
Maria de la Croque - Maria Kråka	45

Fars syskon	58
Faster Sara och faster Maria	58
Farbror Gustaf	59
Faster Hanna	63
Farbror David	64
Far och mor	65

FÖRORD

Min faders släktkrönika har här kompletterats med hans egna anteckningar och rättelser samt ett par släkttavlor och fotografier.

I avsikt att underlätta läsningen har beteckningar på släktskapsförhållanden och generationer införts.

Så lunda betecknar

FF = farfar och FM = farmor osv

Generationer anges bakåt räknat från författarens syskongeneration:

Generation (1) = GENERATION JJB Sjöstrand (F)

Anna Sjöstrand (M 1)

Ina Sjöstrand (M 2)

Generation (2) = FF och FM

MF och MM

OSV

I samband med släktmöten har olika släkttavlor presenterats.

Vid släktmötet i Visingsö 1987 redovisade Gösta Sjöstrand FM Ulrica Maria Spånbergs släkt och vår härstamning från Visingsö bakåt till Almqvistska släktens stamfader Harald Almqvist 1657 - 1711.

Författaren beskriver denna vår härstamning i sina levnadsminnen "Den försvunna tiden":

"Hennes (dvs FM Ulrica Spånbergs) morfar var Bengt Norlin, kyrkoherde i Barnarps socken och rektor i Jönköping 1790 - 1824. Hennes mormor var Sara Christina Almqvist från Ölmstad och Visingsö. Genom dessa två sträcker sig vår härstamning från idel präster, Oxelgrenar, Rogbergar och Colländrar ända bort till tre undertecknare av Upsala mötes beslut 1593."

Vi har då kommit 10 - 11 generationer bakåt från författaren räknat. Ännu längre sträcker sig vår härstamning, närmare bestämt 12 generationer bakåt från förf till Hans Bothvidsson, borgmästare i Norrköping på 1400-talet och farfar till en av dessa undertecknares hustru.

Från stamfadern Harald Almqvist härstammar vi från hemmansägaren till gården Södra Långeberg, Ölmostad, Vista härad och tillika häradsdomaren Måns Haraldsson 1585 – 1642, 9 generationer bakåt från förf.

Namnet Almqvist togs efter en alm, sannolikt på gården Södra Långeberg.
Vid släktmötet i Gränna 1992 skall denna gård besökas – fortfarande ägd av
ättlingar till Måns Haraldsson (ursprungliga byggnaden finns dock ej kvar).

Man kan konstatera att generationsväxlingen i den Sjöstrandska släkten tidigare
varit tämligen långsam. Från såväl Hans Bothvidsson som från Måns Haraldsson
blir det ungefär tre generationer på ett sekel.

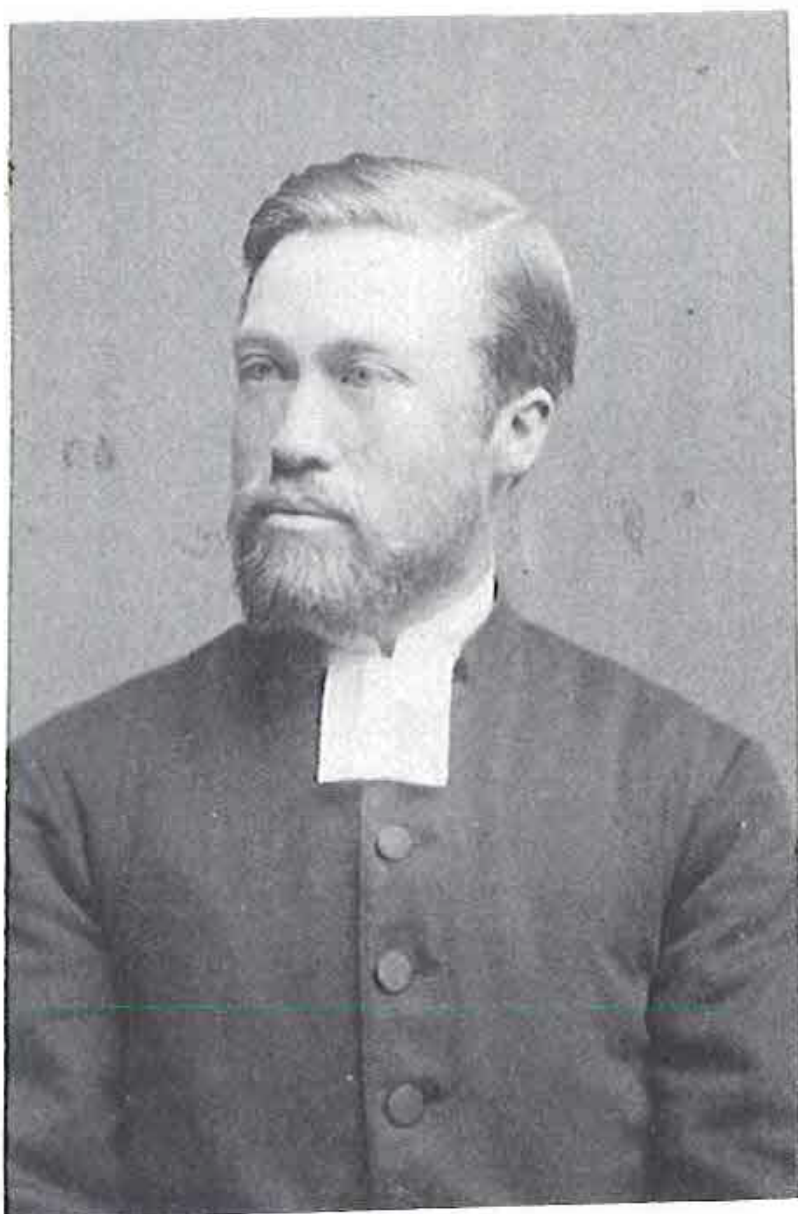
Helsingborg i augusti 1992

Olof Sjöstrand j:r

FARS OCH MORS FAMILJ

Ungdomsporträtt

Far John Jacob Benedict Sjöstrand
f 9/7 1857 + 29/11 1929

Mor Anna Ingeborg f Söderbom
f 8/11 1866 +21/6 1919

Mor Anna Sjöstrand

Nils Mor Eva Bertil Far
 Sture Kerstin Birger

Anna och JJB Sjöstrand med barn omkring 1903.

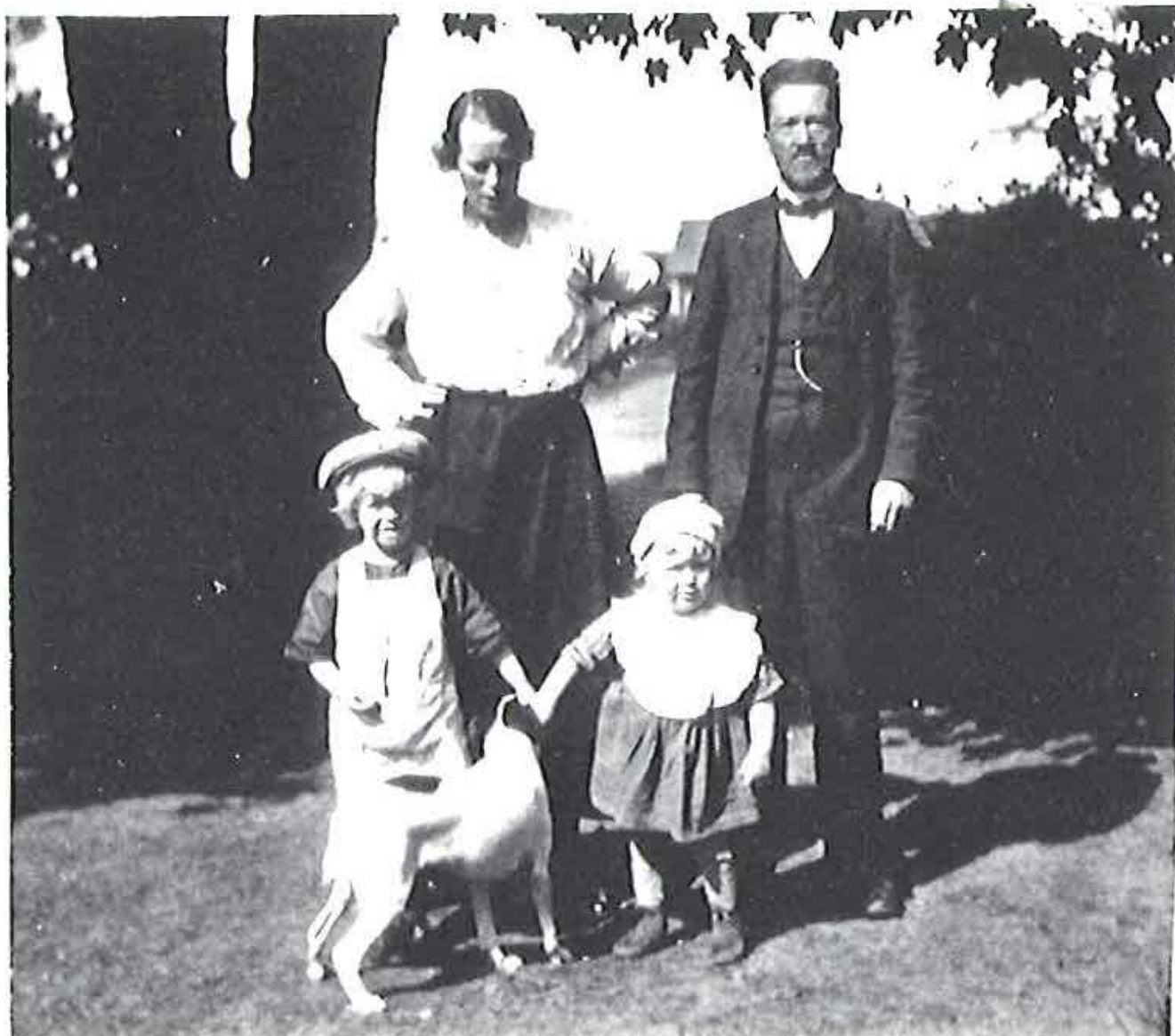
Annas och JJB:s döttrar med sonen Arvid omkring 1910-1911

Brita

Elsa

Kerstin
Arvid

Eva

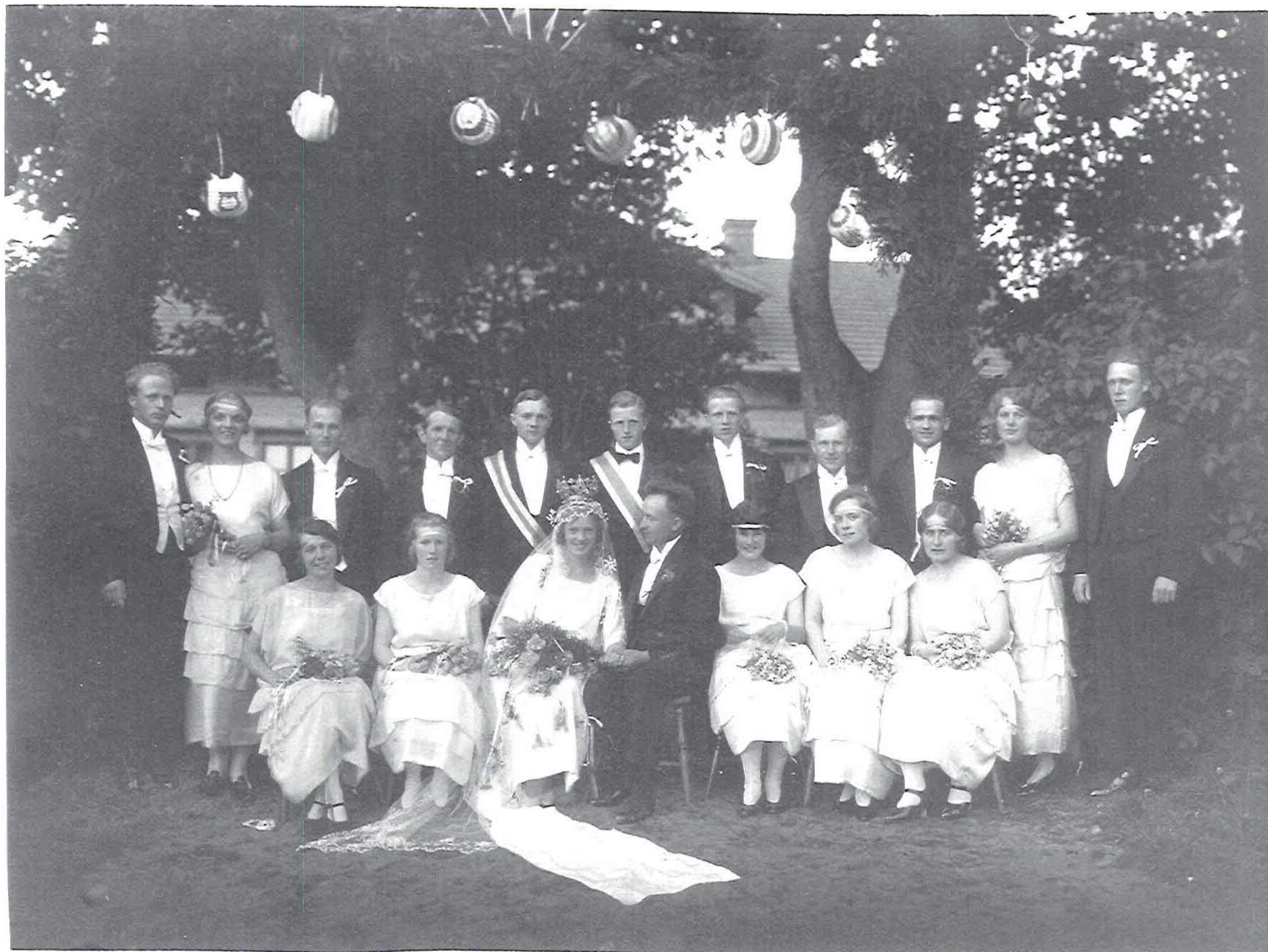

Ina, JJB, Gösta och Carl-Johan omkring 1925-26

JJB:s 65-års dag 7 juli 1922

	Sture	Okänd, kallad Ungen
Brita Arvid(?)	JJB	Kerstin Per
Ina	Ville	Vilhelm Harsten
Eva	Allan	m fru Svea
Schygge		

Kerstin och Hennings bröllop i Barnarp 16 augusti 1924.

Birger och Inga	Nils Axel Juhlin	Hilmer Juhlin	Arvid Per Olle	Oskar & Kaj Björk	Sture
	och			↓	
Dagmar Brita		Kerstin och Henning	Bengta	Gertrud Persson	sedermåra Fritz
		Maj Kollén			

JJB:s 70-års dag 1927

Per Henning Juhlin Nils Bengta o Olle Arvid Ville Evy o Sture Brita Bertil Inga o Birger

Ingmar J Kerstin Gösta Ina o JJB Elsa Claes Bertil Rehnvall Carl-Johan

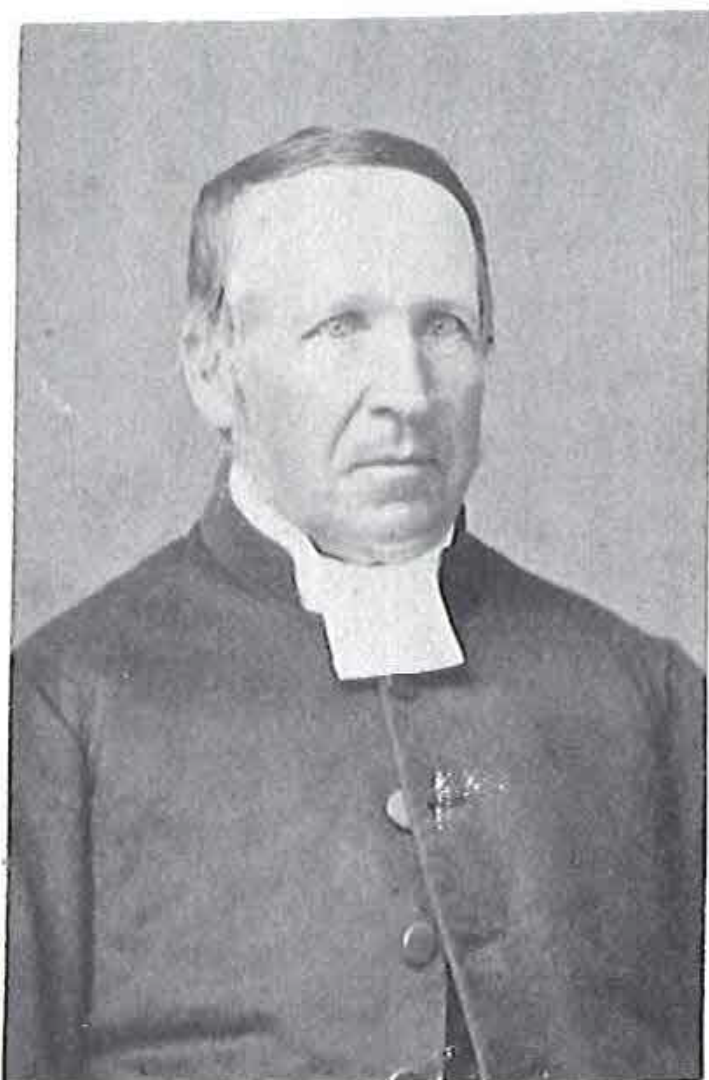
Barnarp, troligen sommaren 1930

Ville Allan Schygge Per Evy o Sture Olle Nils Arvid

Eva

Kerstin Carl-Johan Ina Gösta Elsa Brita

Sjöstränder och Spånbergare

Farfar Wilhelm Sjöstrand
f 1815 + 1889
kyrkoherde i Lenhovda

Farmor Ulrika f Spånberg
f 1818 + 1901

Hos Farmor, Faster Sara och Faster Maria, troligen i Lenhovda under farmors änkeår 1889 – 1891. Farmor mitt i soffan med döttrarna Sara och Maria. Sara t h i soffan.

Faster Sara Sjöstrand

f 1846 + 1943

ogift, bedrev inackorderings-
rörelse med system Maria

Farbror Gustaf Sjöstrand

f 1849 + 1932

läroverksadjunkt och försäkringsdir
Linköping

Faster Hanna g Carstensen

f Sjöstrand 1855 + 1916

Faster Maria Sjöstrand

f 1860 + 1937

ogift, bedrev inackorderingsrörelse
med system Sara

Farfars bror David
f 1819 + 1883
rektor vid Maria
elementarläroverk, Sthlm

Farfars syster Ulla
f 1827 + 1908
ogift, upptogs som liten av
fröknarna Ribbing, Kråkenäs

Fars kusin Maria Sjöstrand, "Maria Kråka"
f 1859 +1932
dotter till farfars äldste halvbror Carl
f 1793 +1877
Hon vistades hos sin faster Ulla på
Kråkenäs.

Farmors syster Aurora Sandberg
f Spånberg 1816, gift med
Fredic Sandberg f 1819
Godsägare till HELLSTORP

Farfars halvbror Jon
f 1813 +1896
kontraktsprost i Asby

gift med Elisabeth (Betty) f Lindfors
f 1823 +1909

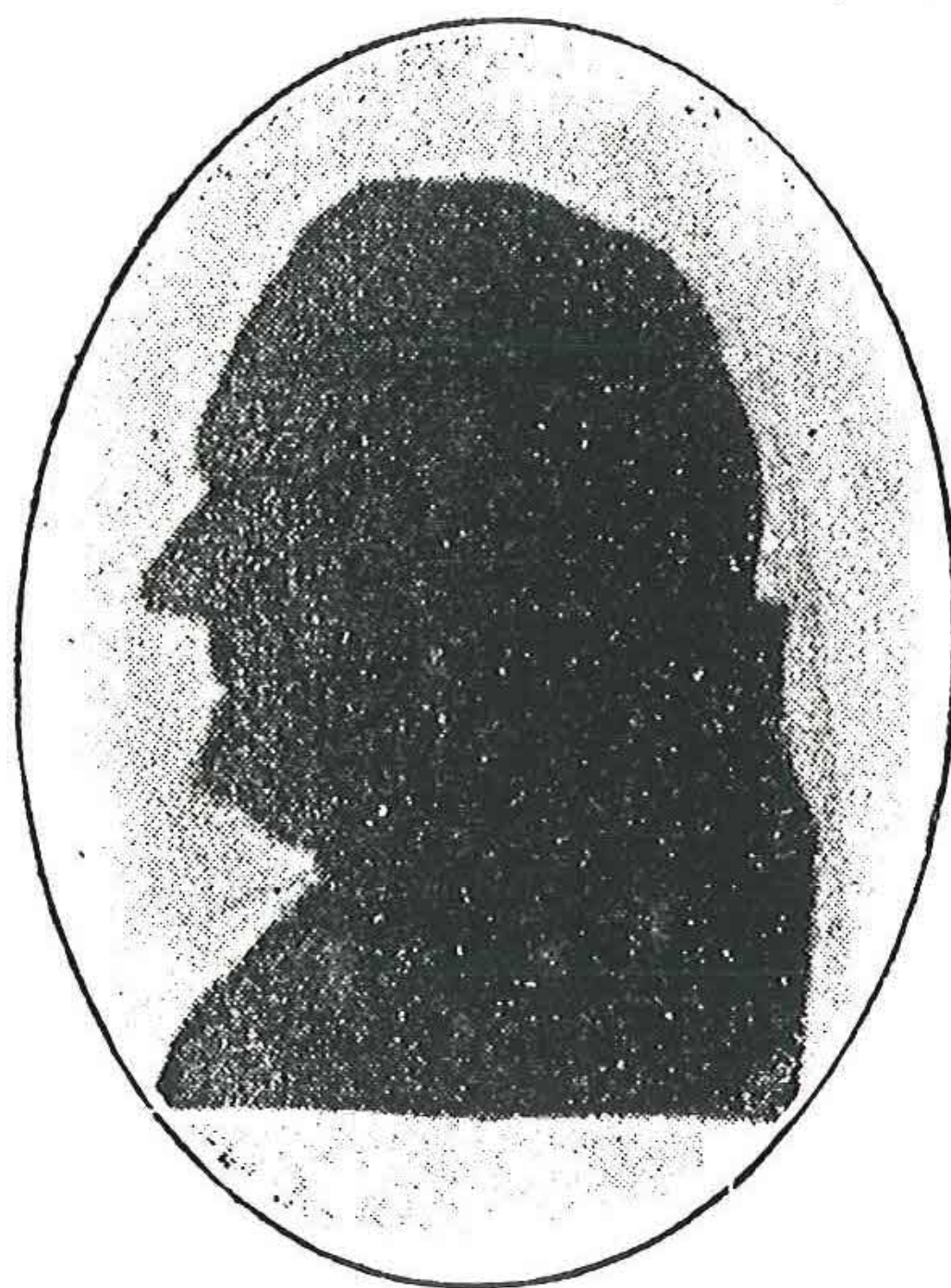

Fars kusin Anna Sjöstrand
dotter till Jon och Betty
f 1863 ogift

J. Almquist.

FM MM F Kyrkoherde och lektor på Visingsö, 1769 – 1816

S. J. Almquist.

FM MM bror Kyrkoherde i Gränna, 1800 – 1843

Söderbomare och Lindblomare

Morfar Johan Peter Söderbom
f 1830 +1906
glasblåsare i Kosta,
bruksägare i Berghem

Mormor Lovisa Charlotta f Lindblom
f 1833 + 1902

Familjen Johan Peter Söderbom, omkring 1876

Janne Söderbom

Arvid Söderbom

Martin Söderbom gift med
Agnes Torstensson

Morfar
Johan Peter Söderbom

Mormor
Lovisa Charlotta Lindblom

Anna Söderbom
(sedermera g Sjöstrand)

Gustaf Söderbom

Familjen Johan Peter Söderbom, omkring 1896-97

Morbror Janne Söderbom	gm	Anna Ekström	Far JJB Sjöstrand	Sara Flammen	Hedvig Palm	Mathilda Söderbom
dotter Gertrud Söderbom				dotter t Anton i Wilhelmina		dotter t Martin Söderbom
g Gustafsson, Elfsered					gm Gustaf Söderbom	
Wilhelmina f Lindblom	gm	Anton Flammen	Mor Anna Sjöstrand f Söderbom	Morför	Mormor	
moster till mor						
		Elsa f 1890		Bertil f 1892		

Morbror Martin Söderbom
f 1851
glasblåsare och bruksägare

gift med Agnes Torstensson

Barn: Ossian, Mathilda, Gertrud, Tyra

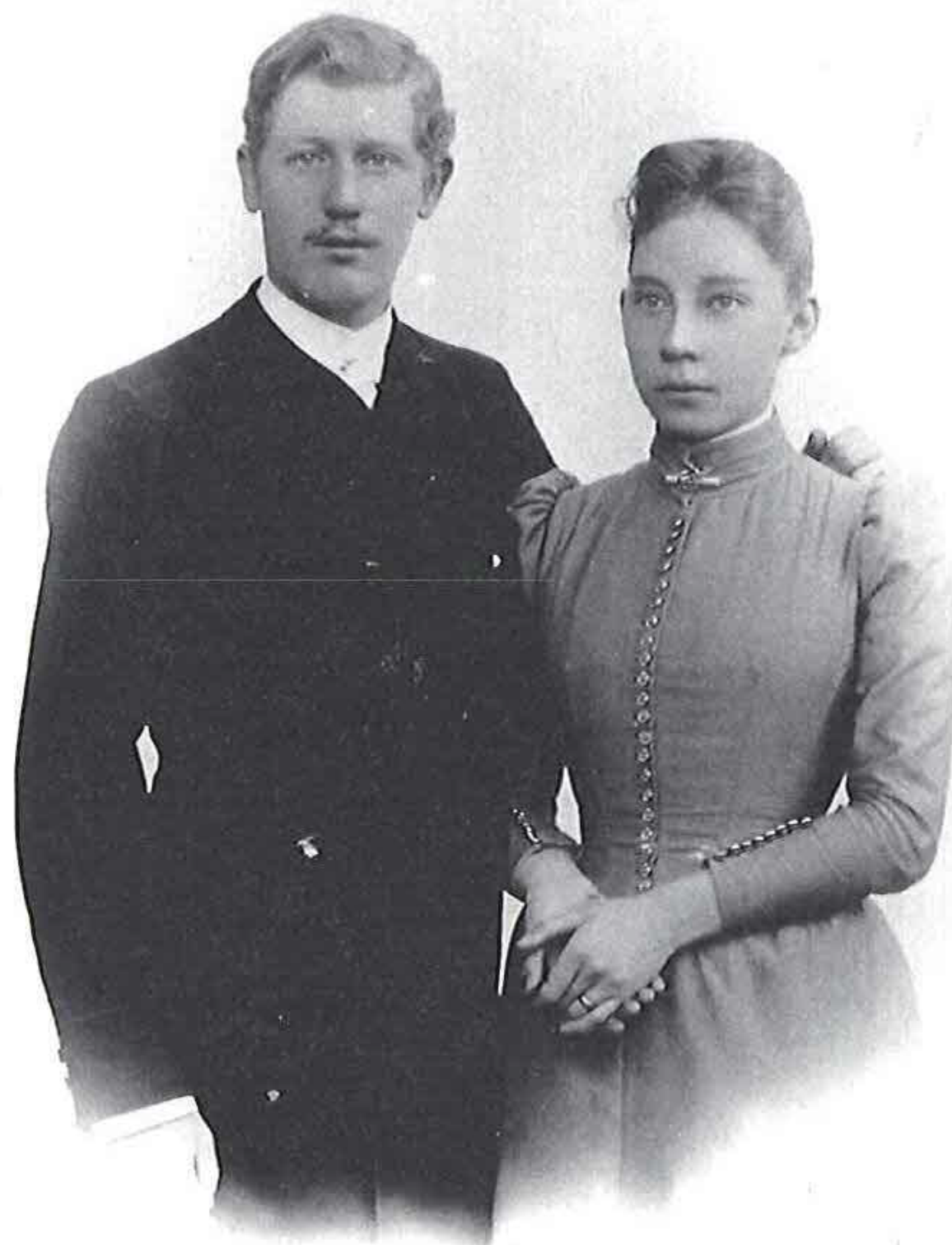

Morbror Janne Söderbom f 1856
glasblåsare och bruksägare
med sonen Helge Söderbom, generallöjtnant

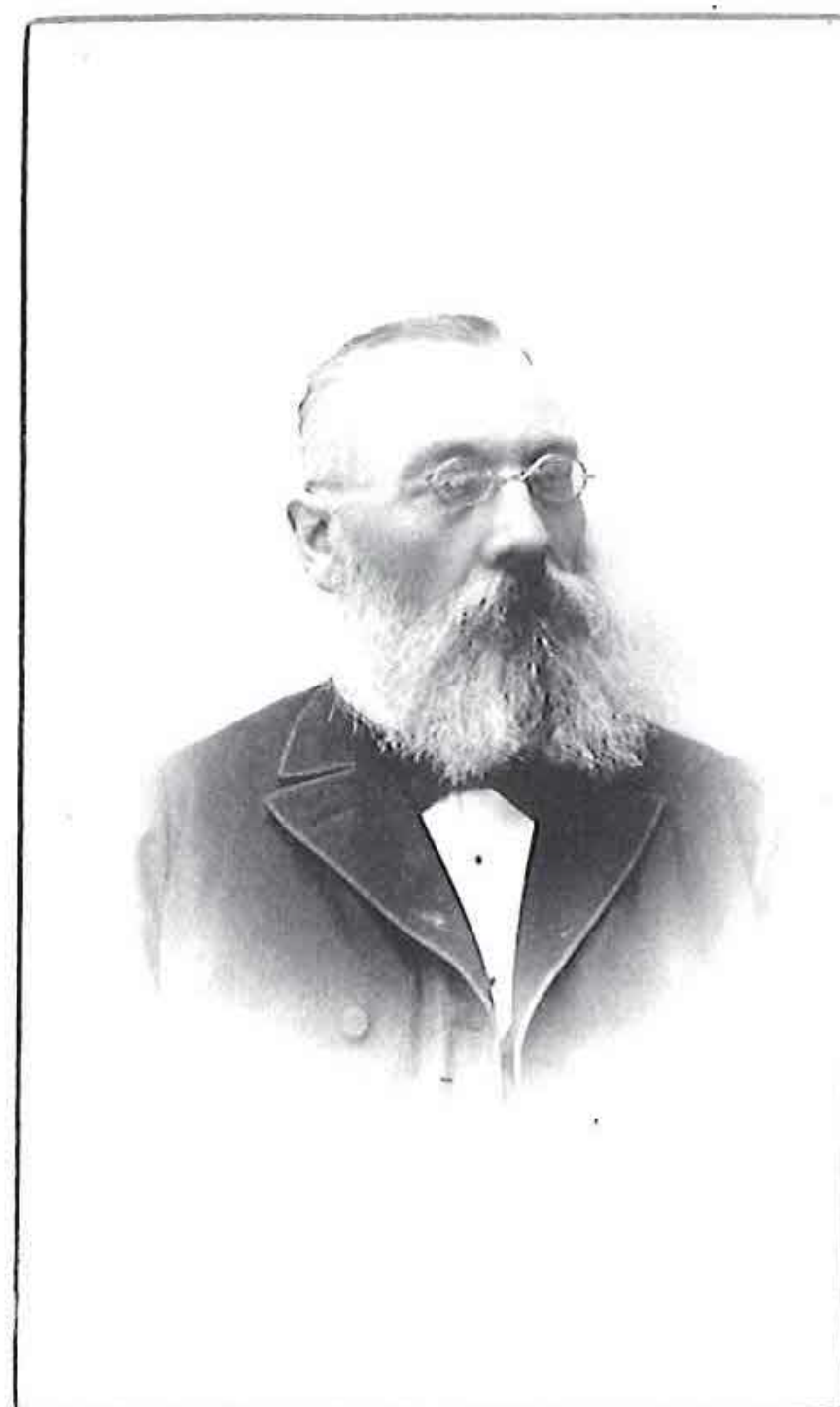
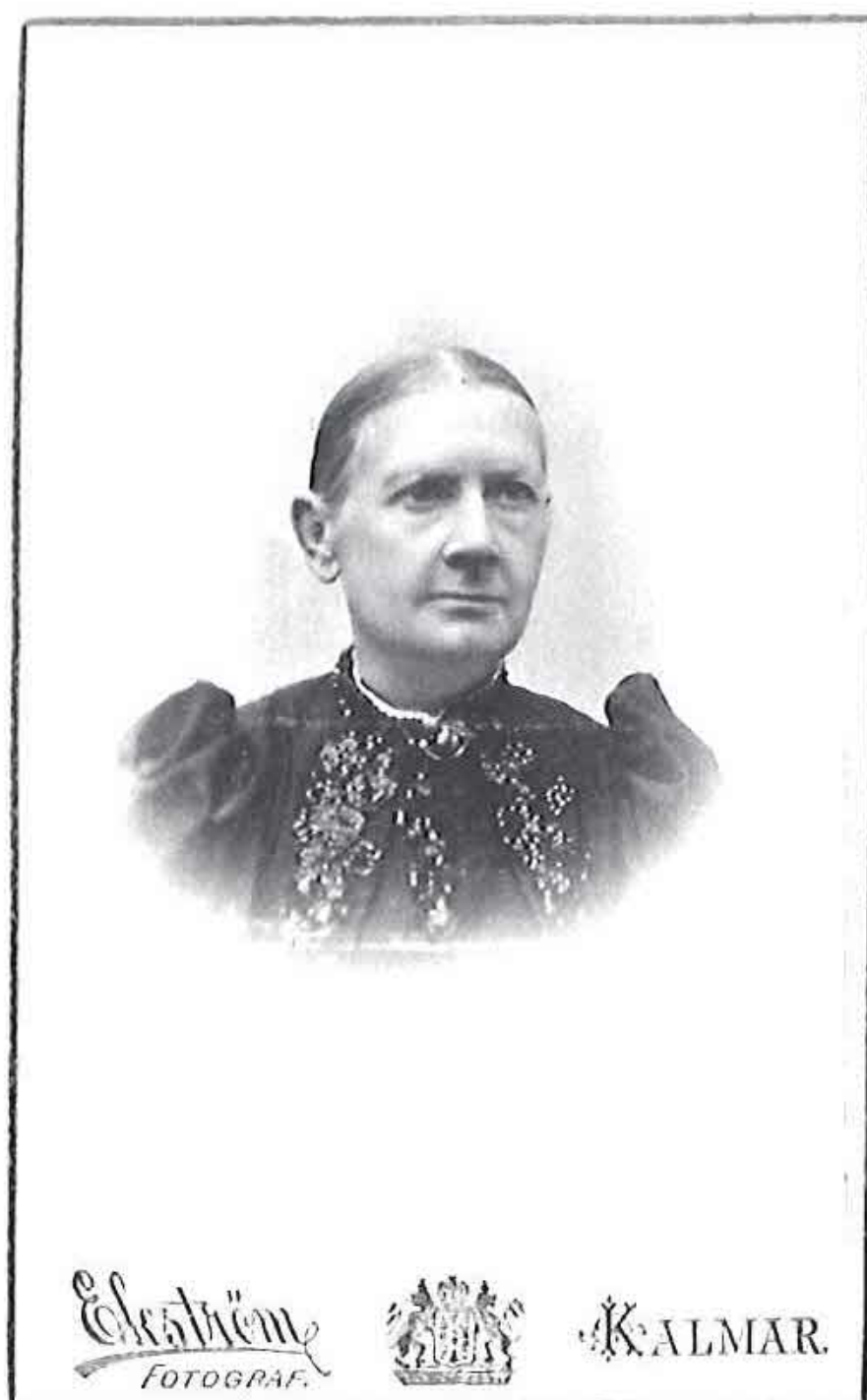
Barn: Helge, Gertrud, Arvid, Ingeborg, Arvid, Gerda, Erik, Olof

Morbror Arvid Söderbom f 1853 +1926
 provinsialläkare i Ulricehamn g m
 Gerda f Wigander f 1868 +1954
Barn: Sten och Dagny

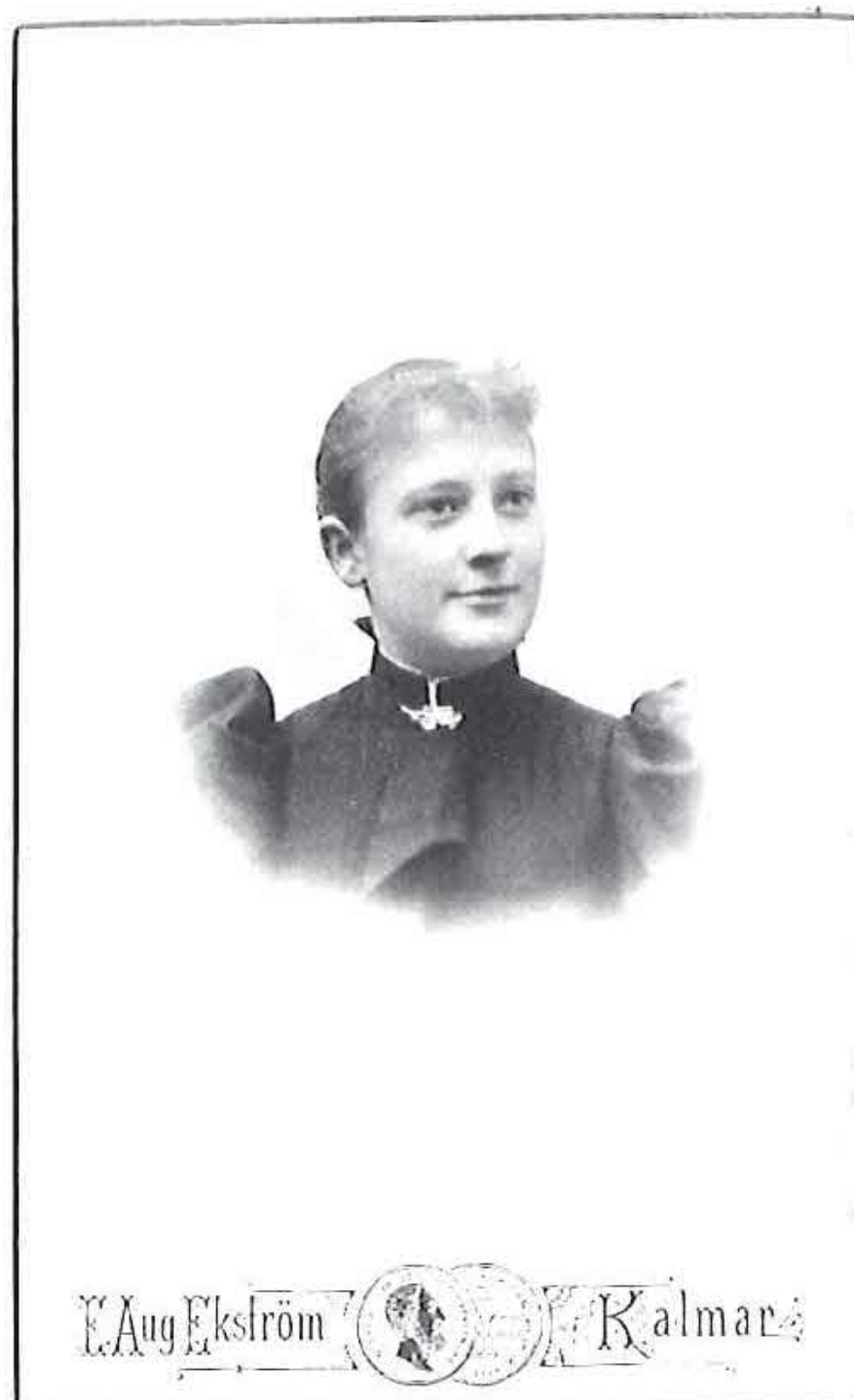
Morbror Gustaf Söderbom f 1869
 hyttmästare i Norge g m
 Hedvig Palm

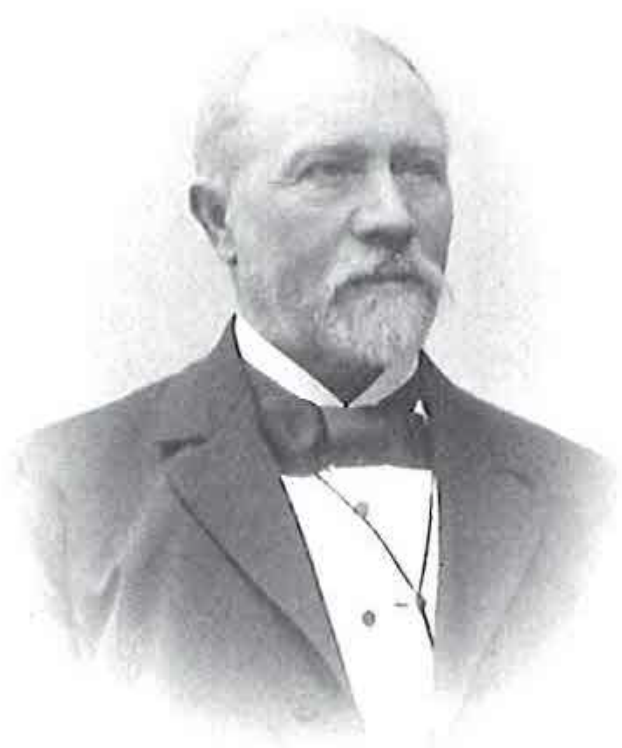
Mormors syster Wilhelmina f Lindblom 1835 gift med Anton Flammén f 1834
folkskollärare och organist
i Enhörna

Barn:

Esaias, Ester, Sara

Sara Flammén, kusin till mor,
f 1876 + 1940

Morfars bror Carl Söderbom
f 1833, glasblåsare i Kosta

gift med

Amanda Kölmark

Döttrarna Ellen gift med Dir Viktor Söderberg, Upsala

Augusta gift med Dir Anders Strandberg, Upsala

Ester ogift, innehavare av herrekiperingsaffär i Upsala, +1950

39 KUSINER

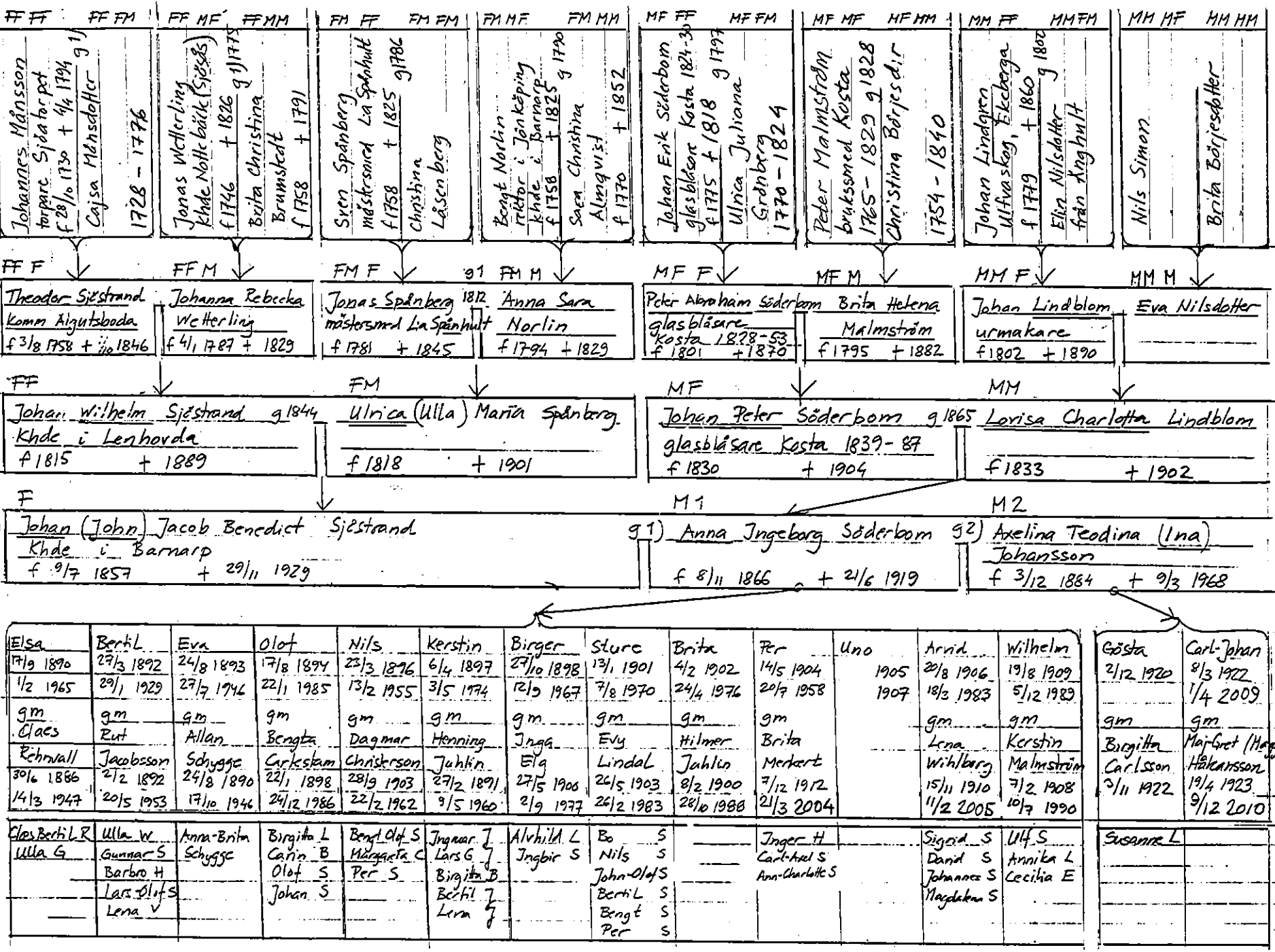
15 SYSKON

1 GENERATION

2

3

4

FF F

FFM

③	THEODOR SJÖSTRAND f 3/8 1758 + 1/10 1846 1797 komminister i Gårdsby 1827 — i Algaßboda	g 1 1792	ULRIKA ELEONORA DE MARÉ f 1760 + 17/1 1808	g 4/10 1808	JOHANNA REBECKA WETTERLING f 1/1 1787 + 1829
---	---	----------	--	-------------	--

Syskon
till
FF WILHELM

②	EVA f 1793 + 17/1 1808	CARL FREDRIK f 1793 + 1877	JOHANNA MARIA f 1796 + 17/1 1808	OLOF FREDRIC f 1797 + 1850	CHRISTINA MARIA f 1811 + 1853	JONAS GUSTAF f 1/1 1813 + 1896	JOHAN WILHELM f 1815 + 1889	EVA f 1817 + 1854	DAVID MAGNUS f 1819 + 1883	NILS JACOB f 1822 + 1918	PETER SAMUEL f 1824 + 1846 student i Uppsala	ULLA REBECKA f 1827 + 1908
g 1850 KATARINA AHNSTEDT f 1815 1818 prästvigd 1830 kom i Anderstorp 1836 avsat 1850 kom i Hjärtlanda o Skoppersås 1867 avsat bodde hos bröderna JOHAN WILHELM		g ? ULRIKA ALMGREN f 1796 + 1890 1822 prästvigd 1822 l.c lärare Maria Magdalena skola Sthlm 1841 khdc i Långasjö		g 1847 FREDRIKA ELISABET LINDFORS f 1823 + 1909 1846 prästvigd ff förest. Vexjö seminarium 1862 khdc Adelsöf 1875 khdc Ksby 1886 kontraktsprost		g 1844 ULRIKA MARIA SPÄNBERG f 1818 + 1901 1839 prästvigd 1850 kom i Ekeberga 1874 khdc i Långboda		1848 Klara latin skola 1850 Adol + Fredrik apol skola 1855 Maria latinskola 1873-79 ff rektor Maria elementar		g 1860 ANNA BRITA BLOMEN f 1831 + 1908 1845 prästvigd 1859 kom i Forsrum 1875 khdc i Hinneryd		upplags som liten av fräknarna Ribbing på Kräkensås Tog som foster- dotter Maria Kräken f 1859 dotter till halvbröderna CARL

Dotter Anna Sjöstrand f 1863

FF FF F FF FF M

⑤ MANS (MAGNUS HANSSON) g1 1689 + 5/1 1777 dräng fr Ödeboffa, Tolg sin 1718 bonde i Tofta Sjögård 1755 undantagsman

ANKAN INGRID g2 18/9 1725 ANDERSDOTTER Tofta Sjögård

JINGEBORG THORFSDOTTER

FF FF FF FM

④ JOHANNES HANSSON g1 f 28/10 1730 + 4/4 1794 torpare i Sjötorpet, under Eksås prästgård Gårdsby sin

CAJSA HANSSDOTTER g2 f ca 1728

Först födde sonen

FF F FF M

③ THEODOR SJÖSTRAND g1 1792 f 3/8 1758 + 1/10 1846 1797 komminister i Gårdsby 1827 — i Algtuboda

URIKA ELEONORA DE MARÉ g2 4/10 1808 f 1760 + 17/1 1808

JOHANNA REBECCA WETTERLING f 1/1 1787 + 1829

4 barn 8 barn

FF FM

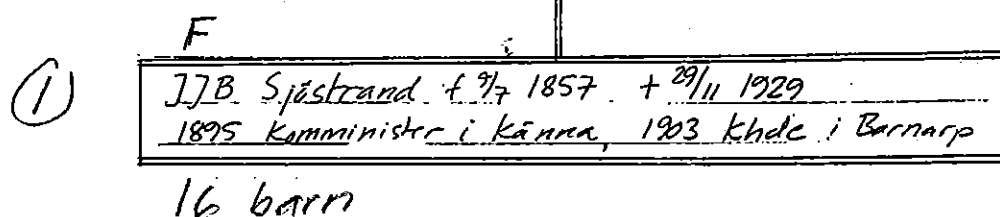
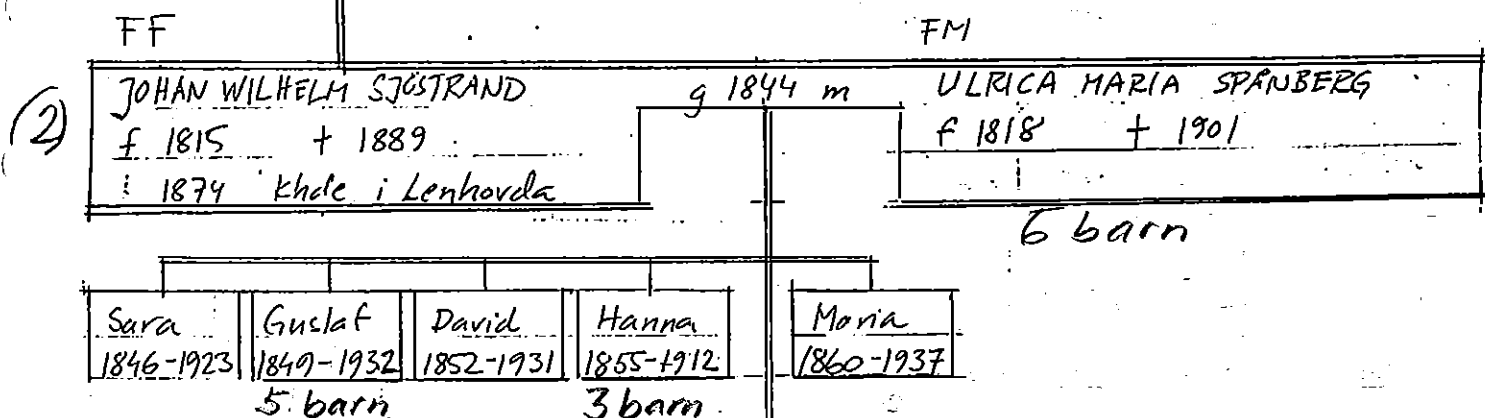
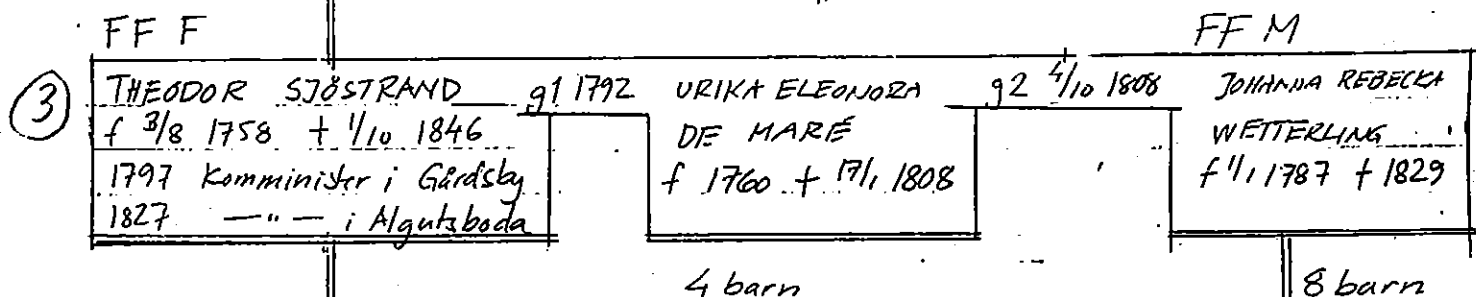
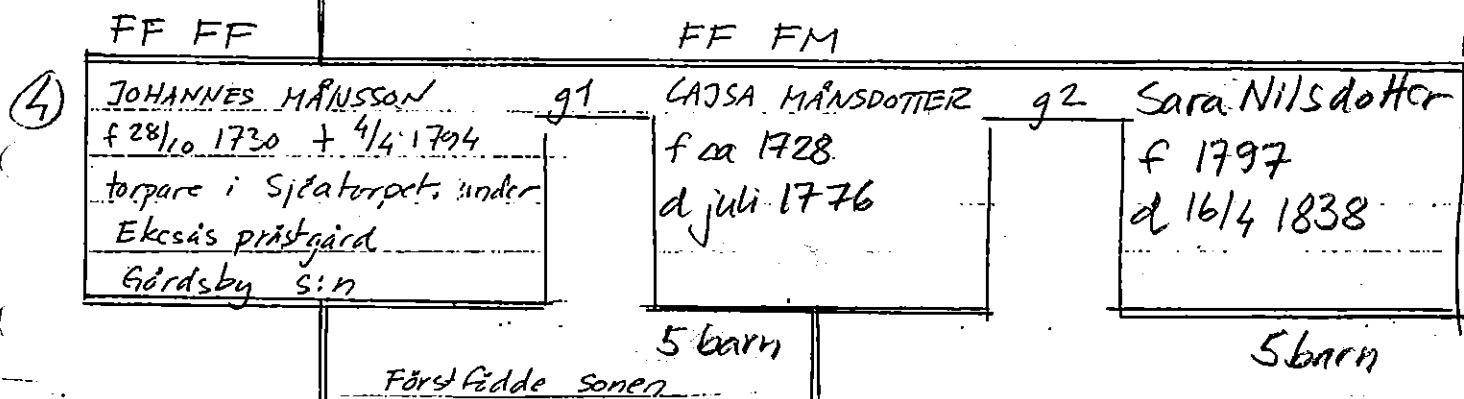
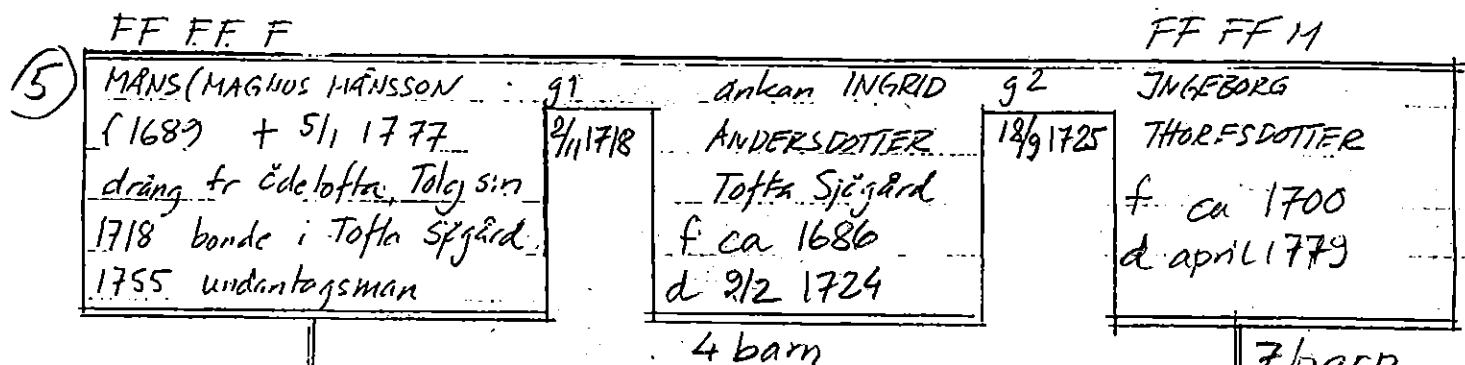
② JOHAN WILHELM SJÖSTRAND g 1844 m f 1815 + 1889 i 1874 kade i Lenhovda

ULRICA MARIA SPÄNBERG f 1818 + 1901

Sara 1846-1923 Guslaf 1849-1932 David 1852-1931 Hanna 1855-1912 Maria 1860-1937

F

① JJB Sjöstrand f 7/7 1857 + 29/11 1929 1895 komminister i Känna, 1903 kade i Barnarp

FM MF

FM MM

④

Bengt Norlin
rektor i Jönköping
Khde. i Barnarp. (se ovan)Sara Christina Almqvist
(se ovan)

③

Johannes Norlin
f. 1791 + 1854
Phil. mag.
Komm. i BankerydUlrica Christina Norlin
gm. Gustavus Enochus
Rosengren. f. 1789 + 1850
Konstlärar i Jkp. sedermera
Khde i Hovmantorp.Anna Sara Norlin
f. 1794 + 1829 Gift 1812 med
mästersmeden Jonas Spänberg.
(se nedan) Lilla Spänhult.
Barnarps socken. f. 1781 + 1845

FM M

Källor: Barnarps församlingsböcker,
innan de överlämnades till
landsarkivet (1/1 1911).

Farmors farss släkt (Spänberg)

FM FF FF F

FM FF FF M

⑦

Sven Svensson, mästaremed g. 1690 m. Brita Olofsdotter + 1715
Lilla Spänhult. valdes år
1700 till kyrkovård. f. 1650 + 1726Hon begravs på södra
sidan av Barnarps kyrka.

6a

⑥

Christina
f. 1691

FM FF FM

Jonas Spänberg, mästaremed
Lilla Spänhult. f. 1694 + 1767
av slaganfall. g.m.
Margaretha Johansdotter Duse
f. 1685 + ung. 1780

FM FF FF

Ingjerd f. 1700 i Odensjö. Barnarps s:n
+ 1781 av ålder. Gift med Erik Hansson.
i Flahult. Barnarps s:n

⑤

Catharina
giftMargaretha
giftJonas, mästaremed
f. 1719 + 1785
av lungsal

FM FF F

Jöns Spänberg, mästaremed
Lilla Spänhult f. 1725
+ 1805 av ålder. g.m.
Maria Ekman f. 1723
+ 1796 av slaganfall.Sven,
mästaremed
f. 1733 Hjälstorp
1761 av en
fallande träd

FM FF

④

Anna Greta
f. 1756Sven Spänberg, mästaremed. Lilla Spänhult.
f. 1758 + 1825 av bröstsjuka och häftig feber.
g. 1786 m. Christina Läsberg.

③

FM F

FM M

Jonas Spänberg, mästaremed. Lilla Spänhult. f. 1781 + 1845 g. 1812 m. Anna Sara Norlin.
f. 1794 + 1829. - g. 1830 m. Sophia Ollerström f. 1807. Sex barn i förra giften, 3 i det senare.

FM

②

Sven Johan (Janne) Spänberg
manufakturmed. Lilla Spänhult
f. 1814 g. 1837 m. Stina Greta
Johansdotter f. 1814 + 1897Maria Ulrica f. 1818 + 1901 i Växjö
g. 1844 m. Johan Wilhelm Sjöstrand
Khde i Lenhovda f. 1815 + 1889

①

Johan Wilhelm Spänberg f. 1843 + 1903 i Lilla
Spänhult. delägare i Norrahammars bruk. g. 1886
m. Emilia Fredrika Gustava. Andrée fr. Grenna
f. 1847 + 1902Carl Emil Bernhard Spänberg
f. 1852. löjtnant, riksdagsman
delägare i Norrahammars bruk
g. 1880 m. Anna Maria Lyckberg
f. 1860

Kommentarer till Gösta Sjöstrands släkttavla över Farmors
släkt med härstamning från Visingsö

Göstas kåseri inspirerade mig till att göra denna korta
sammanfattning av hans intresseväckande inlägg

Systkonskarans farmors-morfar FM-MF hette Bengt Norlin,
f 1759, d 1825, rektor i Jönköping, kyrkoherde i Barnarp

Han var gift med FM-MM Sara Christina Almqvist, f 1770, d 1852.

Bengt Norlins MF hette Magnus Oxelgren, f 1686, d 1750.

Magnus Oxelgren var phil lektor vid Visingsö gymnasium

Bengt Norlings MFF Sven Oxelgren, f 1648, d 1691 var
corrector vid Visingsö gymnasium och kyrkoherde på Visingsö.

Vi är då sju generationer tillbaka från syskonskaran räknat.
Sven Oxelgran var således född under drottning Kristina,
samma år som Westfaliska freden slöts. Tanken svindlar!
Sven Oxelgren gifte sig 1681 med

Anna Kylandra. "Denna fantastiska kvinna", som Gösta sa,
gifte sig två år efter Sven Oxelgrens död år 1693 med den
man som sedemera blev Sara Christina Almqvists FFF, nämligen

Harald Almqvist, f 1657, d 1711. Harald Almqvist tog
namnet efter en alm. Han var lektor på Visingsö gymnasium
och kyrkoherde på Visingsö.

Harald Almqvist "konserverade" således änkan Anna Kylandra,
som sedemera dog 1724.

Harald Almqvists sonson och alltså Sara Christinas far
hette Johannes Almqvist, f 1731, d 1816, och var theol
lektor på Visingsö gymnasium, prost och kyrkoherde på
Visingsö.

Sara Christina och Bengt Norlin var genom Anna Kylandra släkt
med varandra, de var sysslingar med varandra. Anna
Kylandra var ju Sara Christinas FFM och Bengt Norlins MFM!

Från slutet av 1600-talet till början av 1800-talet har
vi således haft förfäder verksamma på ön.

Olof Sjöstrand j:r

Om Ulrica Oxelgren se tidningen "Fataburen" 1911 och 1931.

En halvbroder till Anna Sara Drysén, pastor primarius Peter Samuel begrovs med likpredikan av J. O. Wallin 1818.

Christina Millenia var syssling till biskop O. Osander i Wexiö. Hennes make Benedictus Norlin, prost och kyrkoherde i Skirö, begrovs av biskop Osander med likpredikan, som trycktes i Wexiö 1752.

Prosten Tiliander har utgivit personalier över Magnus Oxelgren, tryckta i Jönköping 1750.

Nicolaus Krok, kusin till Peter Colliander, utfärdade som rektor vid gymnasiet i Wexiö Linnés testimonium 1727.

Linnés broder var gift med Anna Helena Osander, som var kusin till Susanna Herlin.

Harald Almqvists föräldrar voro bonden Måns Carlsson i Södra Långeberg och h. h. Ingeborg.

En syssling till Sara Margareta Colliander var Johannes Rothman, Linnés lärare.

Anna Rubenia hade en halvsyster Ingrid Rubenia, som gifte sig med Sveno Erics Ausenius, kyrkoherde i Torup i Halland. Dessa hade en dotter, gift med kyrkoherde Jonas Dalin i Vinberga och moder till skalden Olof von Dalin. Denne senare var sålunda halvsyssling till de tre systrarna Rogberg, från vilka samtliga jag härstammar.

Enligt släkttavlan i "Svenska ättartal" var äldste stamfadern Måns Månsson torpare och hans son Johannes Månsson bonde. Nyare forskningar i Vadstena landsarkiv vid utgivandet av "Svenska män och kvinnor" ha visat, att det var tvärtom. Måns Månsson var bonde i Tofta Sjögård och Johannes Månsson var torpare i Sjöatorpet under Ekesås prästgård i Gårdsby socken. Namnet togs efter detta torp. År 1945 besökte Bengta, jag och min son Olof urstället. Torpet fanns ej kvar, men den unga brukerskan visade oss fotografi av det i "Svenska gods och gårdar". Torpstället var ej så litet, cirka 15 tunnland. Torpet låg vackert intill Helgasjöns strand. Idyllen hotas nu av villa-bebyggelsen från växjöborna.

Både Måns Månsson och Johannes Månsson voro gifta två gånger och hade sannolikt flera barn. Varför omnämnes aldrig bondsläktingarna i någon som helst tradition, trots det att farfarsfar så länge bodde kvar som präst i sin egen hemsocken?

Farfarsfar, Theodor Sjöstrand, föddes 1758. Efter skolgång i Växjö och studier i Uppsala blev han först konsistorii skjutshäst i hemstiftet, gifte sig med en fattig, vacker och glad adelsdam, Ulrica Eleonora de Maré, blev sedan komminister i sin hemsocken och fick fyra barn, två söner och två döttrar. Jag tror, att han var lycklig. Han bodde i sin egen hemort, i den stränga och på en gång öppna natur, som han lärt sig älska. Han hade goda vänner och trogna grannar omkring sig. Även om han ej hade det fett, så hade han kommit upp sig. I hans hem, fast det ej var stort, fanns det gott om rum för hans kära hustru, som spelade och sjöng, och för de fyra barnen. Visserligen var han blott komminister, men hans verksamhet var självständig, enär han ansvarade direkt för biskopen, som hade Gårdsby församling som prebende.

Allt vad jag nu skrivit om min förfaders inställning till livet är en gissning. Men jag måste bilda mig en teori om hans liv och person. De har fångat mitt intresse, därför att de senare släktleden haft så litet att berätta om honom. Vad beror detta på? Han var ju dock stamfadern.

1808 blev ettkatastrofens år. Fältsjukan kom till bygden. Då Gustaf IV Adolf kallade ut lantvärnet, fanns föga att kläda och föda det med. Soldaterna blevo sjuka i stor myckenhet och detta spred sig till folket. På en och samma dag, den 17 januari 1808, dog Theodors fru, 48 år gammal, och båda döttrarna, 15 och 12 år gamla. Där stod han nu, 50-årig, hårt slagen av ödet. "En gammal präst och två snoriga pojkar."

Någon förbindelse med släkten de Maré har, såvitt jag kunnat finna, ej uppehållits. Förmodligen ansågs äktenskapet med Theodor Sjöstrand vara en mesallians. Det kunde vara av intresse att närmare utforska Ulrika Eleonora de Marés familj och närmare levnadsomständigheter.

Bengt, jag och min son Olof besökte år 1945 Gasslanda komministerboställe i Gårdsby. Det gamla 1700-talshuset fanns fortfarande kvar, litet förändrat visserligen genom veranda och frontespis. Byggnaden är ej längre bostad för någon präst, utan användes som arrendatorsbostad. Huset var rödmålat och välproportionerat. På farfarsfars tid (före tillbyggnaden alltså) bestod det av tambur (med ingång till stora salen och expeditjonsrummet), expeditjonsrum, två rum på gaveln, sal kök och pigkammare. På övre botten var en oinredd vind. Huset ligger vackert beläget på en kulle. Åt norr ligger en stor sjö och allvarlig skog. Den närmaste omgivningen är öppen och leende med trevliga små gårdar.

Efter hustruns död blev det för Theodor som för många andra, både köttets trängtan och själens obotliga ensamhet. Inom året var han omgift med min farfarsmor, Rebecka Wetterling, som var cirka 30 år yngre än han själv. Det var en farbroder till henne, kommissarie i Växjö, som fällde uttrycket: "Vad skall du, Rebecka, bry dig om en gammal präst och två snoriga pojkar?"

Theodors
barn;

⑥

Jonas

Nu blev det år och barn. Från 1811 till 1827 föddes fem söner och tre döttrar. Det blev trångt i huset och ont om maten. Belysande är historien om lille Jon (sedermera Åsbyprosten). Theodor frågade sina barn efter en präktig julmåltid: "Nu är ni väl mätta, ungar?" Svar från Jon: "Ja, far, men så är det också enda gången." Säkert var livet strävsamt och tungt många gånger på Gasslanda komministerboställe både för far, mor och barnen.

1827 flyttade min farfarsfar från sin hemtrakt till Algutsboda. Han var alltså vid 69 års ålder nyvorden fader till sitt tionde levande barn ("faster Ulla") och transporterad komminister. Tydligt hade han ej förlorat livskraften, även om ödet ej varit honom gunstigt. Orsaken till flyttningen var säkerligen av ekonomisk art. Algutsboda var ett stort och fett pastorat. Det var odelat, så att kyrkoherde och komminister predikade växelvis i samma stora kyrka.

1829 blev Theodor änklings på nytt. Den yngsta dottern Ulla (2år) togo fröknarna Ribbing på Kråkenäs (i Gårdsby) till sig, de övriga barnen strävade Theodor med själv. De skulle ha tillsyn och fostran. Och han var gammal och fattig, ensam och trött.

⑦

Johan Wilhelm

Min farfar var 14 år, då hans moder dog. Hans ungdom var säkerligen mödosam genom skolåren i Växjö och studieåren i Lund. När han kom hem, var det bara fattigdom och strävan. Där gick den gamle fadern och försökte hålla ihop det hela. Han var grå och butter i vardagslag. Hans lynne var ej häftigt, men han grämde sig och blev sur över småsaker. Han hade mycket att bestyra, församlingstjänsten, jordbruket och barnens fostran.

Av min fader har jag ej fått höra något, varken om Theodor eller hans fru. Dels berodde detta på att min fader ej mycket pratade släkt, dels på att hans fader i sin tur ej gärna hade talat om sina yngre dagar och sina förhållanden i hemmet.

Den 14 april 1938 förde jag ett tre timmar långt samtal med fröken Anna Sjöstrand, Jönköping, född 1863, dotter till farfars bror Jonas Gustaf. (Jon)
Då jag pumpade henne om gamla tider, sade hon, att hennes far aldrig talat med barnen om sitt eget hem. "Däremot fick mamma veta allt. Hon visste att pappa och hans syskon haft det fattigt och svårt, att de kände sig ensamma utan moder och att deras gamle far hade ett tungt lynne." (Vad jag förut sagt om Theodors humör har jag fått från henne.) Hon berättade också, att Theodors andra fru hängit sig 1829 på vinden i Åsgjöl's komministerboställe. Detta har ingen annan sagt mig och endast med tvekan vågar jag skriva ner det på papperet.

Här uppställer sig åtskilliga problem. Blev självmordet allmänt känt? Om icke, hur rubricerades dödsorsaken i kyrkböckerna? ²⁾ Man förstår, att farfar och hans syskon hållit obrottsligt tyst om detta självmord. I gamla tider betraktades ett självmord närmast som en straffdom, ej som en olycka. Straffdomen skulle förtigas för kommande släkten. Det var den gamla 75-åriga tanten, som skvallrade för sitt kusinbarn. Hon var fullt redig och jag kan ej tveka om att hon riktigt berättade det hon hört av sin moder.

Om jag summerar ihop det hela, så tror jag, att min anfader Theodor aldrig kunde glömma sin lyckliga tid med den första frun. Sedan blev livet blott strävan och uthållighet. Den andra frun blev väl överansträngd av allt slitet i hemmet, av den mödosamma flyttningen från Gårdsby, av de många barnafödslarna, av övergångsårens besvärlighet. Härav kom hennes tragiska slut. Och efter detta blev väl aldrig stämningen i huset glad mera.

Bengta, jag och Olof besökte år 1945 även Åsgjöl's komministerboställe. Huset var numera alldeles moderniserat men låg vackert i en däld. Kyrkvägen var cirka en fjärdings väg, krokig och smal. Kyrkan, fortfarande omgiven av stora gammaldags kyrkstallar, låg på en höjd, var stor och dominerande. I dessa trakter levde alltså gamle Theodor i nära 20 år, därav änklings under 17. Hans seghet måste ha varit enorm. Han fick leva, tills han blev 88 år och fick se alla sina barn vuxna. Hans yngsta dotter Ulla var 19 år vid hans död 1846. Tjänsten skötte han själv nästan in i det sista. Farfar var adjunkt hos honom det sista året.

Sedan jag nu givit stommen till farfarsfars liv, skall jag berätta ett par belysande historier, som jag har från mina fastrar Sara och Maria i Växjö. Den ena handlar om den pigge gossen Nils Jacob, farfars näst yngste

1) se s 28 c)

2) Det skrevs aldrig in i dödsboken.

bror. Jag citerar min egen avskrift av år 1907 (?). "Han var född 1822, så att hans barndom inföll under den tid, då det ännu icke fanns några folkskolor på landet. Klockaren höll vanligen en så kallad byskola, bestående av några få barn. Jacob sattes i en sådan framme vid kyrkan. Han gjorde på kort tid stora framsteg. Emellertid fann Jacob skolan snart nog skäligen tråkig och för att bli kvitt den utan faderns vetskap, gick han tillväga på följande sätt. Han steg upp på morgonen i vanlig tid, fick sitt matsäcksknyte i handen och gick, som hans fader trodde, till byskolan. Men sedan han kommit ett stycke på vägen, vek han av åt sidan in i skogen, där han byggt sig en hydda av granris. Som det var på vintern, var emellertid denna bostad mycket kall, varför han även måste göra upp eld i denna. Han hade nu ett stort besvär med att leda röken åt sidan. Ty om den stigit rätt upp, kunde man i prästgården lätt ha undrat, vad röken i skogen orsakades av och på så sätt kunde hans ofog ha upptäckts. Han stannade så hela förmiddagen i skogen och återvände sedan hem i vanlig tid.

Så fortgick det nu en ganska lång tid. Klockaren träffade varje helgdag komminister Theodor i kyrkan, men frågade aldrig om Jacob, emedan han tog för givet, att komministern själv hade börjat läsa med sin son. En söndag frågade emellertid Theodor: "Hur går det för min Jacob i skolan?" Klockaren vart förvånad och svarade, att Jacob icke besökt skolan på en längre tid. Då Theodor efter högmässan kom hem, fick lille Jacob bekänna sitt felsteg och gjorde avbön under ymniga tårar. Nu skulle syndens straff, ett duktigt kok stryk, följa. Men Jacob bad fadern vänta och se efter, om han icke kunde katekesen lika bra som de andra barnen. Ty den lille tjuvpojken hade läst en och annan stund borta i sin skogshydda. Fadern villför sonens önskan och märkte, att denne kunde sin katekes bättre än någon annan, Jacob slapp smörj den gången men fick återtaga sin läsning i byskolan."

Denna historia, nedskriven med gammalstavning, vilket jag ej här reproducerat (varför övergav man detta fina gamla skrivsätt?), synes mig vara typisk. Farfarsfar var ej het till lynnet. Han hade humor, så butter han än kunde vara.

En annan historia är följande "Hur det gick till att ändra tidens lopp." I början av 1800-talet hade man ej ännu några järnvägar, utan ville man komma någonstans, fick man antingen använda verkliga hästar eller också apostlahästar. Och när komminister Sjöstrands pojkar skulle in till Wexiö skola på hösten, fingo de sitta på ett dåligt åkdon hela den långa vägen från Algutsboda prästgård. Denna resa tog mer än en dag, varför de fingo stanna över natten i X. gästgivaregård. Sedan de där fått en dålig traktering, skyndade de stackars trötta pojkarna att kasta sig i sömngudens armar. Detta

lyckades dem emellertid icke, i ty att de hade alltför många kamrater från insektsvärlden i sina sängar. För att så fort som möjligt få drängarna att köra bort från den otrevliga gästgivaregården, smög sig en av pojkarna ut i det rum, där husets enda klocka^{stod}, och satte fram denna tre timmar. När nu klockan slog fyra på morgonen, skulle drängen köra vidare med pojkarna. Och det gjorde han också, fast han var tämligen yrvaken. Pojkarna däremot voro pigga och krya, trots det att de ej hade sovit, glädjande sig åt det roliga spratt de hade spelat. Ty gästgivaregårdens övriga drängar började också sitt arbete klockan fyra på morgonen, och denna morgon tog det lång tid, innan det började ljusna."

Jag har i min ägo högst förtjusande brev från min farfarsfar till hans dotter Ulla (från 1830- och 40-talen), brev från honom till hans söner och brev mellan sönerna. Farfarsfars brev äro skrivna med en redig och klar stil, med en god handstil, påminnande om fars och Bertils. Det var nog så, att gamle Theodor blommade upp på äldre dagar, då hans söner fingo framgångar. Han var en hjärtegod far. Jag låter breven tala för sig själva.

Brev från Theodor Sjöstrand m. m.

(12) Wälborna fröken U. Fr. Ribbing, Kråkenäs.

Wälborna fröken! Längre, alltför längre, har en dyr pligt å min sida blifvit åsidosatt: den, att för Nådig Fröken frambära et ringa tacksamhets offer. Det är endast N. Frökens skonsamma godhet, som kan öfwerse härmed.

Imedlertid känner jag djupt min förbindelse til N. Fröken, så wäl för Dess flerfaldiga wälgerningar mot mig och mit hus under min tjenste-tid i Gårdsby, som i synnerhet för Dess hulda, med mycken kostnad förenade wård om min älskade dotter.

Tidigt blef detta arma barnet liksom kastadt ur både faders och moders-famnen - Modern gick plötsligen borth; och jag, stadd i sorg och jämmer, kände mig så skyldig, som willig, at sörja för dess bärgning och uppfostran.

Men käre släktingar woro straxt färdige at, på obestämd tid, fria mig från denna omsorg.

Och nu, sedan denna tiden lupit till ända, hvad war det, som bewekte N. Fröken at uptaga detta fattiga barnet i Dess hulda sköte? Wisserrligen intet annat, än N. Frökens wälgörande hjerta. - Och det är härföre jag nu har äran förklara N. Fröken min tacksamma ärkänsla: nedläggande för N. Fröken min djupaste, wördnadsfullaste, ödmjukaste, innerligaste och

förbindligaste tacksägelse, med hjertelig önskan, at N. Fröken för all sin kostnad, möda och omsorg, måtte få upbära den billiga lönen: lydnad, tillgifwenhet och tjenstfärdighet.

Om Gud unnar mig med någorlunda hälsa lefwa till sommaren, will jag hafwa äran personligen upwakta N. Fröken, och omfamna min älskade dotter, det yngsta af 10 ännu lefwande barn.

Med djup wördnad har äran til lifwets slut framhärda

Wälborna Frökens

Ödmjukaste tjenare

Åsgjöl d. 17 Dec. 1836.

Theodor Sjöstrand

Min älskade Dotter! Änteligen några ord till swar på Dina angenäma skrifwelser, hwarmed Du fägnat mig. Det vore oförlåtligt, om jag, under omsorgen för de fläste av mina många Barn, skulle aldeles förgäta det yngsta, ehuru warande i så lycklig belägenhet, at jag icke behöfwer hafwa någon omtancka om det.

Min resa från Kråknäs gick genom en lång omwäg lyckligt hem. Sedan har jag mått, och mår, så wäl, som med mina år och gamle krämpor kan önskas.

Det är godt, at Du nu kan vårda huset, under det Fröken reser til Wexiö, eller annorstädes. Kära Barn! War i alt trogen, pålitelig och Fröken utan gensägelse lydig samt helt och hållet tillgifwen. Du har hos denna din hulda Fostermoder goda dagar. Wet, at värdera, och lära känna din lycka.

Det är godt, at Du stundom njuter fria luften, när Du får lof dertil. Det befordrar och stärker hälsan.

Från Olof har jag haft nyligen bref. Han kommer med sit Hushåll, will Gud, nästa Wår til Åsgjöl, at här, om jag så får säga, öfwersomra. Jon will snart bli Präst. Wilhelm är i Lund. David, Jacob och Pehr i Wexiö, som Du väl wet. Från Eva har jag haft bref. Hon befinner sig wäl.

Hwad skall jag vidare skrifwa? Ingen ting; ty natten inträder och will hafwa mig til söms. Men förrän jag går til säng, beder jag Dig frambära til Din och min Fröken de warmaste och wördnadsfullaste hälsningar från

Din hulde Fader

T. Sjöstrand

Åsgjöl den 11 nov. 1837.

Gymnasisten Vällärde Herr D. M. Sjöstrand, Wexiö (Efter terminens slut är adressen Hvetlanda, Alsheda.)

Lindhill d. 7 Junij 1838

Broder! Haf tack för din skrifvelse af den 28 förra månaden, den är med nöje bekommen.

Mitt förra bref finner jag att du således icke för tidigt erhållit, derföre var innehållet väl ingenting obekant, derföre mindre intressant.

Jag befinner mig väl på min condition och sträfvar med boken så mycket man kan orka med, då största delen av dagen offras till andras bästa. - Huru långt mitt vistande kan blifva i Skåne är icke godt att bestäma, nästan omöjligt, då man ej kan fortsätta sina studier vid academien med mindre än contanter på fickan och då dessa genom conditionering skola förtjenas blir alltid tidsutdräkten lång - Jag har dock tänkt att i höst ett år till resa in till Lund. Man får se huru raskt jag kan skilja mig vid. Det beror mycket på den tour mig kan vederfaras. Pengar måste dessutom lånas circa 200 R och hvar de skola tagas har jag ännu icke beräknat, alldenstund många förändringar dessförinnan kunna inträffa, dem man ingalunda kan förutse. Uti Bankerna häromkring kunna de visst erhållas mot antaglig borgen; men dessa lån äro högst besvärliga, om man någon längre tid behöfver dem.

Hade du flere pgr inne än du behöfde voro de visserligen kärkomna; ty ännu har jag ej hunnit till fullo afbörd mitt skuldregister.

Det förespeglade nöjet vid academien är icke så himmelskt som man förut föreställer sig. Den som har full plånbok han njuter, den som saknar den, svälter och far illa utan någons deltagande eller medömkan. Sålunda kommer man tids nog till academien och innan detta sker vill jag råda hvar och en skrapa in så många fyrkar han någonsin kan och icke uppföra dem utan blott till sin egen nytta. Du reser väl icke till academien i höst?

Det skulle allt vara roligt att träffa Broder John; men detta låter sig icke göra. Han skall väl prestas i sommar? När reser han åter till Upsala? Hur mår Olof, Carl? Hvar finnes denne sednare Broder? Nu har jag ställt på Dig frågor att snart besvaras. Helsa Broder John hjertligt från mig, om Du träffas honom. Glöm ingalunda min gamle Far jemte öfriga syskon. I hvilken Class sitter lille Pehr, eller rättare till hkn Class blir han nu flyttad? Säg honom, det jag icke glömt mitt löfte.

Då Du kommer till Korsberga, hälsa oändeligen till slägtingarna, Hilda icke förglömt. Mina Blomstrand minnes jag äfven, icke bör honom derföre förglömmas. Meningen är, det du är god vid tillfälle frambär min vördsamma

helsning till fru Lektorskan jämte familj om hon ännu vistas i staden och kan träffas.

Nyheter finnas inga; utan jag framsläpar med tålmod mitt lif i det dimmiga Skåne, i det glada hopp att någon gång få återvända till dett kära hemlandet Småland.

Skriver du till eller träffas Morbror (oläsbart!) så helsa honom jemte Moster från mig. Jag (oläsbart!) det han skulle besvarat min skrifvelse till honom (oläsbart!) 1 Januari; men förgäfves. Låt honom då veta adressen till mig, som är Malmö, Anderslöf, Lindhill.

Jag hinner ej mera, utan skrif snart till

Tuus Frater

Wilhelm

P.S. X ⁱ Himmelsfärdsdag predikade jag för första gången i Skåne och mycken Critic tror jag, att jag ej underkastades. Malmö ligger blott 1 1/2 mil från Lund.

Mamselle Ulla R. Sjöstrand, Kråkenäs.

Min K. Dotter Ulla! Upmanad af 2^{ne} dina wackra och ganska wäl skrifne bref, nödgas jag taga till min ostadiga penna, och rita några rader till swar å dem.

At Du har hälsan och mår wäl, är för mig ganska fägnasamt at höra. Håll Dig till Gud och din goda Fröken; så går dig alltid wäl.

Osten, som sändes härifrån, war wist icke stor; men dock den största som ärhållits i år, då ystet blef owanligt litet : önskandes, at den måtte wara god.

Jag har hela sommaren warit plågad af en owanligt swår hosta, åtföljd af swindel och andra krämpor, och är ännu icke denne beswärlige gästen aldeles quitt. Den är dock mycket lindrigare, och jag friskare.

Från Jon har jag länge sedan haft bref sedan hans återkomst härifrån til sin wistelseort, Upsala. Han är flink och mår wäl. Från Olof har jag icke haft underrättelse sedan sidste Maji, då Han fägnade mig med skrifvelse om sin hälsas förbättring efter en swår och farlig sjukdom. Carl har condition hos kammereraren Seth i Wässbo, skall lefwa nycktert, wara afhållen, och efter sina förderfwade omständigheter må wäl. Christine håller tyst och skrifwer intet. Jag hoppas, at Hon befinner sig nöjd och wäl. David och Jacob äro förmodeligen inkomna till Wexiö. Pehr har hela

sommaren där hållit hus, och studerat. Jag väntar i morgon bref från dem. Eva wäfwer raskt och ber hjerteligen hälsa Dig.

Hvad mer skall jag skrifwa, för att fylla paperet, och öka din sysselsättning. Jo, för 6 veckor sedan ingick jag, 80 år gammal, i nyckterhetsföreningen härstädes, sedan jag öfwer 50 år dageligen nyttjat bränwin. Denna wara är nu förwist från mitt hus. Hvad tycks?

Sluteligen ber jag Dig frambära min djupa och förbindligaste wördnad för Din och min välgörarinna Fröken Ulla; även för Fröken Eva, om Hon ännu är på Kråkenäs, annars när Hon träffas. Gud med Dig! och oss alla!

M.K. Dotters hulde Fader

T. Sjöstrand

Åsgjöl den 8 sept. 1838.

Demoiselle Ulla Sjöstrand, Kråkenäs

M.K. Dotter! Hjertans heder och tack för Ditt just rara och fägnande bref af d. 19 sidstl. Sept.

Du öfwerträffar snart i wälskrifwande alla Skrifwarna i stora Cancelliet. Glöm ej at tacka Din trogna Lärmästarinna.

I det glada hoppet, at Du uppfyller dina löften om iagtagande af mina förmaningar, uragtlåter jag at gifwa Dig flera denna gången.

Den stackars osten, för hwilken både Du och Fröken så mycket tackar, war wisserligen icke så stor som jag önskat; men ingen större har bekommits i år. Mätte Du och Din ädla Fröken får förtära den med hälsa, trefnad och all slags sällhet!

Änteligen har jag hunnit åstad med ett bref til vår wördade Fröken. Många bestyr för mina gossar, reparationer m.m. hafwa laggt hinder för dess tidigare författande och afsändande.

När den ädla Fröken Eva träffas, så anmäl min djupa wördnad. Jag minnes wäl, och har ofta i et tyst hjerta tackat derföre, at denna goda och nådiga Fröken skickat mina gossar under deras sjukdom i Wexiö mat och dryck, fastän jag, efter wanligheten, förgätit att skrifteligen derföre complimentera Henne.

I sommar har jag warit aldeles owanligt rask, men sistl. år war mitt tillstånd rätt uselt.

Hvad skall jag nu säga vidare? och hwarmed skall jag roa Dig? Till äfwentyrs en berättelse om en del av Dina Bröder. Jag will begynna med David. Han är en owanligt rask och driftig gosse. I sommar har han läsit

för Pehr och 2^{ne} andra gossar; skött sina egna studier och predikat de fleste söndagarne, samt under årets lopp derigenom samlat en betydeligare penningesumma. Sjelf har han skaffat sig behöfliga kläder, och här fått allenast linne, strumpor, stöflor m. m. Den 25 sidstl. Sept. reste han häri-från. D. 27 afgick Han på Ång-fartyg från Calmar och efter 24 timmar befann Han sig i Stockholm. Där upsökte han Olof, som nu Gudi lof! är så frisk, at Han Sjelfförwaltar sin tjenst. D. 2 oct kom David till Upsala. D. 11 oct. tog Han med heder student-examen och D. 1. Nov. tilträdde Han sin academiska condition i Upsala, som han ärhöll genast wid sin ankomst till Upsala. Lycka nog till en början för pilten. Jon mår ock godt, Wexiö-gossarne må ock wäl; men slita stöflor, som består, och skicka hit til lagning det ena paret efter det andra. Christine har ej på lång tid låtit höra af sig. Jag hoppas, at Hon har hälsan; och då mår Hon nog braf. För en tid sedan skref jag til den olycklige Calle med et par wandringsmän ifrån den socken, där han bor; men ej fått något swar. Men jag måste sluta, efter papperet snart tryter. Eva låter hälsa Dig. Gud ware med Dig!

Min kära Datters hulde Fader

Åsg. den 2. Nov. 39

T. Sjöstrand

Wälborna Fröken!

Nådig Fröken, som så ädelmodigt öfwerser med alla andra mina fel och brister, tacktes och nådigt ursäktat dröjsmålet med desse rader.

I medlertid får jag härmed aflägga min wördnadsfullaste och ödmjukaste tacksägelse för höggunstiga skrifwelsen af d. 19 sidstl. September, hwars hela innehåll är godhetsfult och förbindligt.

Att med räntans betalande för lilla Ullas möderne-arf icke brådskar, war mig kärt at förnimma, helst jag för närwarande icke är i tilfälle att clarera. At denna, när den hinner ankomma, användes til hennes nytta, wittnar om en nådig omtäncka om hennes närwarande och framtida wäl, för hwilket Nådig Fröken gjort och dageligen gör både många och dryga upoffringar. Lycklig Hon, sålänge hon får, så tillsägandes sitta i N. Frökens hulda sköte! Och äfven jag, som är, genom Försynens underliga skickelse och N. Frökens ynnestfulla frikostighet, lossad från en både dryg och brydsam omsorg!

Mången gång förer mig åtanckan häraf till förwåning; och väcker i min själ de lifligaste tacksamhets känslor, men frucktlöst skulle jag bemöda mig upleta ord at betyga N. Fröken mitt hjertas ärkänsla och skyldiga

tacksamhet. Jag känner dock min förbindelse, ock skall alltid känna den. Och lilla Ulla skall - jag hoppas det, - åtminstone wid högre ålder, lära känna och värdera sin lycka, samt weta och förstå, at derföre tacka och värdera sin och min ädla och Nådiga Wälgörarinna.

Med anledning av högärade skrifwelsen får jag nämna, at jag, som förlidet år war aldeles utmattad af hosta och swindel, har under sidstl. sommar varit långt hälsosammare och raskare, än jag wågat hoppas wid mina framgångne år, mina tärande sorger, mina många omsorger om Barnens bärning och uppfostran under nog knappa tilgångar, samt flere swårare krämpor och bräckligheter.

Sluteligen beder jag N. Fröken hålla den lille osten till godo, såsom ett ringa wedermäle af wälmening och tacksam ärkänsla.

Med djup wördnad har äran intill döden framhärda

Wälborna Frökens

Högst förbundne och ödmjukaste tjenare

Åsgjöl den 2 Nov. 1839.

Theodor Sjöstrand

Studenten af Smål. nationen Högädle Herr D. M. Sjöstrand, Upsala.

M. K. Bror! Som hastigast får jag nöjet beswara dina båda kärkomna skrifvelser samt gratulera dig att hafva så skyndsamt med heder slutat din studentexamen. Äfven jag har snart nått slutet på den theoretiska Examen med skäligen jemna betyg, hvilka jag nu ej för dig kan uppgifva, dels emedan en tentamen återstår, neml. uti exegetiken, som i morgon kl. 10 skall gå för sig, dels emedan, hvilket häraf följer, Examen ej för sig gått; men som infaller på nästkommande Lördag. Tiden skall avgöra, om jag hinner sluta till Jul; detta är tänkbart, men orealiseradt.

Du må tro, att jag blef icke litet het om öronen, då de försvårade Examen vid Terminens början på det sätt, att vi i dogmatiken fingo ett tillägg uti Breitscheider samt att de svårare disciplinerna frantogos de facila Tentorerne och öfverlemnades åt värdigare redskap till ändamålets vinnande, och tentamenstiden blef förminskad till 12 dagar, hkn tid förut utgjort hela Terminen. Upptänd häröfver med rättvis förtrytelse vid åtan-ken af det trägna arbete jag användt och som tycktes krönas med ringa framgång, gick jag genast och anmälde mig till Examen, vars slut jag på ofvanbeskrivna sätt under förelagd tid närmat mig.

Det värsta af allt tyckes nu vara en dålig helsa, hvilken dock efter förmodan torde återställas, när mera ledighet erbjudes; men mitt flint-

skalliga hufvud lärer ingen, tyvärr, kunna reparera. Jag ärnar låta raka af håret, för att få det återstående fastsittande, så snart så många pgr kunna erhållas, att en Peruk eller dylikt kan inköpas.

Du nämner, det du kunde undvara circa 50 R B ^{CO}; dem behöfver jag visserligen; emedan jag på öfver sex veckor ej erhållit några fyrkar, hvilka dock snart säkerligen anländer, emedan Fargubben lofvat, om så ske kan, att skaffa mig så mycket jag behöfver; men som detta torde vara svårt nog för vår wälmenande och godhjertade Far, tackar jag dig för tillbudet af den ofvanstående summan och emottager den gerna; dock endast i den händelse du sjelf ej blottställer dig derigenom; ty jag ser ingen utväg för mig att före ett halft års förlopp kunna återgälda dig den. Du torde dessutom känna, att jag redan erhållit 100 R ^R Rgs av min Far, med vilka han väl lärer gifva mig något längre uppskof till att inbetala. Dessutom är min Garderåb i en ömkansvärd belägenhet och till att få den på god fot, fordras något. Kredit kan jag erhålla i Malmö, där goda kläder finnas, och denna kredit nödgas jag säkerligen vid Jultiden att tillgripa, emedan jag ej gerna önskar att komma till Småland som en Lazarus. Skillnaden mellan kritan i Malmö och Wexiö kan väl ej bestå i något annat, än att sömlönen här är drygare. Emedlertid är ingen ko på isen; går allt väl, så är ju 250 R ^R Rgs skuld för en prest ej farlig - dock dryg nog.

Jag blef underrättad af Korænius, att du erhållit Akademisk Condition med 100 R B ^{ko} lön, är det så? För övrigt kan jag helsa dig från Vallander, Ekdahl m. fl. som jag i går afton träffade på en Sexa, men ej meddela några nyheter.

Huru mår bror John? Det var längesedan jag sporde från honom och äfven du förbigick honom med tystnad i ditt bref. Han anser mig tro- ligen alldeles ohjälplig som ej besvarat ett bref från honom för circa 8 månader sedan; men jag skall hafva honom i minne, då mera ledighet er- hålles. Helsa honom emedlertid hjertligt från mig, jemte bekanta i Uppsala, om jag har några.

Din tillgivne

Bror

Lund den 3 Nov 1839

Wilhelm

Mamsell Ulla Reb. Sjöstrand Wexiö och Kråkenäs

M. K. Ulla! Mycken, stor hjertans tack för ditt granna Nyårsbref. Jag har ock gjort Nyårsönskningar både för Dig och vår wördade Fröken,

fastän icke skrifteligen, likväl hjertinnerligen. HERren uppfylle dem på Eder båda!

Julhelgen, så wäl som den sedan förflutne tiden, har här avlupit i all tysthet och lugn. Dock detta afbröts hastigt Julaften fram mot kl. 9, då wi öfwerraskades af Wilhelm, som söndagen förut blivit Prestwigd. Han förestår nu Capellans tjensten i Herråkra. Gud styrke och hjelpe Honom.

Med bedröfwelse emottog jag med sista posten den sorgeliga under- rättelsen, at Fröken Ribbing är illa sjuk. HERren hjelpe Henne snart til hälsan igen! Mätte Hon länge lefwa till Din, min och många människors hjälp, tröst och glädje.

Kära Barn! War waksam och tjenstfärdig under Frökens sjukdom efter alt ditt förstånd och alla dina krafter. War för Henne, under Dess lidande ett godt och lindrande läkemedel. Du har njutit och njuter mycket godt. War derföre uppasslig i alt hwad Du kan. Låt mig ock med nästa post weta, huru vår ädla Fröken befinner sig. Anmäl ock min wördnad, äfwen från Eva, som ber hälsa Dig.

HERren ledsage Dig i sin sanning och fruktan!

Din hulde Fader

T. Sjöstrand

Åsgjöl d. 22 Febr. 1840.

Demoiselle U. R. Sjöstrand, Kråkenäs

Min K. Dotter! På det Du icke må tro, at jag aldels glömt bort Dig, måste jag, ehuru tröttad af brefskrivning, i hast nedskriva några rader.

Först får jag hjerteligen tacka Dig för ditt wackra Nyårsbref. Därnäst fägnas Dig med den glada tidning, at Olof wid kyrkoherdewalet i Långasjö sidstlidne Söndag segrade med stor öfwervigt. Rösterna utföllo nemligen sålunda: Prosten Kollind¹⁾ erhöill 15, kyrkoherden Wickelgren²⁾ 14, och Olof 45. Lofwad ware HERren för sin godhet och nåd!

Under den stränga wintren har jag stundom warit krasslig, och beswärad af hosta och swindel; men är nu åter wid vårens ankomst wid tämmeligen god hälsa.

Wilhelm har 8 dagar warit här till sällskap för Olof. Den förre är frisk och flink; men den sednare war plågad af swullna fötter och ben, hwilken olägenhet dock, efter Hans egen berättelse, under hemresan nära förswunnit. Gud låte honom med full hälsa få tilträda sitt nya kall, så hoppas jag, att Långasjöboerne ej skola ångra sit wal!

Eva är frisk och rask, och ber hälsa Dig. Sluteligen beder jag Dig anmäla min vördnad för vår goda och nådiga Fröken, hwilken jag hoppas Du

1) Kollind. f 1784 khde i Bergs pastorat + 1870
 2) Josef Wickelgren f 1788 khde i Näshult 1834-46 + 1846
 Tegner ville ha honom avsatt för tyller.

med all barnslig kärlek, lydnad och tilgivenhet går till handa. Gud beware
Dig från alt ondt, och lede Dig i sin sanning och fruktan,

Din hulde Fader

T. Sjöstrand

Åsgjöl den 20

Mart. 1841.

Studenten af Smålands nation Herr Dav. M. Sjöstrand, Upsala.

Min K. David! Ditt brev, som jag för 14 dagar sedan inhändigade, har hos mig väckt både glädje och oro. Den förra öfver Ditt hälsotillstånd och om-tancka om Din välfärd och strävande framåt. Den sednare öfver din för-lust af innehafda stipendiet, och deraf förorsakade pge, behof.

Pengar härå orten äro swåra at få. Det oacktat, har jag redan fått löfte om ett lån af 100 Rrgs till slutet af nästa månad eller början av Febr. Om löftet upfylles, skall denna summa vid nämnda tid till Dig blifwa öfver-sänd. Kan mera fås, skall summan blifwa ökad. I medlertid måste man bida och hoppas.

Jag tackar Dig för underrättelserna om de andra piltarne. Jon går hog med heder igenom sina lärdomsprof. Godt, at Jacob är riktig student och fått så förmånlig condition. Förmana Honom, at iagttaga ett wärdigt upförande, att Han ej mister den, och kommer i bocardo. Det vore roligt at weta, hwar stället i Dalarna, där Jacob conditionerar, är beläget, efter jag sjelf där haft condition.

Jag har Gudi lof hälsan, fastän jag dageligen måste widkännas mina gamla krämpor, och dessutom är aldels tandlös, samt således har swårt wid att föda mig. Eva och Pehr må ock wäl, samt hälsa Dig htel. Intet nytt af värde. Gud wälsigne Dig och oss alla med god Jul, och godt Nyår

Din hulde Fader

Juledagen 1841

T. Sjöstrand

Demoiselle U. R. Sjöstrand, Kråkenäs

Min k. Dotter! För att ej öka min förebråelse, som redan är stor nog, måste jag gripa werket an, och nu nedskrifwa några rader, årkennandes min stora försummelse, rörande brefwöxlingen med Dig.

I medlertid får jag nu tacka Dig för 2^{ne} dina wackra bref, wälönsk-ningar och fägnade underrättelser, samt vid handen gifwa, att jag har täm-meligen god hälsa, och att här står wäl till.

Från de borttowardande Barnen, med undantag af Calle, har jag haft

glada underrättelser. De må, hwar på sitt ställe, alle wäl. Jon har med heder tagit sin Candidat Examen, och blir nog snart Magister. David har condition i Södermanland med 300 r Rgs lön, och Jacob i Westmanland nära Dalarna med 250 Dito.

Huru mår vår ädla Fröken? Och även Du? Låt wid tillfälle weta det. En sak bedröfwar mig: den att jag icke kunnat afbördä min skuld till Fröken. Med alt sitt ädelmod blir Hon väl onådig emot mig. I höst, om ej förr, hoppas jag kunna betala den. Mine gossar i Upsala hafwa warit efterhängsne, och jag har, ej utan mycken swårighet, måst skaffa dem penninge-lån, och derigenom har jag blifwit oförmögen att upfylla förenämnde min skyldighet.

Sluteligen får jag förnya mina förra påminnelser, med förmaning till trohet, lydnad och tilgifw-enhet för den ädla Fröken, som gjort och gör Dig mera godt, än någonsin af oss kan ärkännas.

Eva, som nästar starkt i wäfstolen dageligen, låter kärligen hälsa Dig. Anmäl hennes och min wördnad för allas vår goda Fröken, Fröken Eva, när hon träffas, samt andre Wänner och Gynnare.

Gud välsigne och beware Dig för alt ondt till kropp och själ.

Din wälmenande Fader

T. Sjöstrand

Åsgjöl den 30 Ms. 1842.

Brev till David Sjöstrand från brodern Jacob.

Awesta & Engelsberg den 12 juni 1842. Liebster Bruder!

War ej orolig för min skull. Hurra courage! Det är ej så rasande farligt heller. Jag har väl just icke gifvit mig så förfärligt. Det är visserligen en ganska tråkig befattning jag har; men förhållandena äro just icke så odrägliga som du tänker. Ingalunda är det roligt; ty när man skall sitta och läsa med sjelfswåldiga och bortskämda barn, så kan man icke hafwa mycken tillfredsställelse. De får dessutom ej det ringaste pryglas och när jag säger till, då de har något för händer, så straffas de ej med allvar, utan de bliwa smekta och lösligen förmanade. Den minsta flickan, som stafvar, är dessutom icke riktigt wettig, så att det frestar nog på att ha med henne att göra. Patronen är en ganska god karl, men står under toffel under Frun. Jag har dessutom icke mycket nöje utan då jag kommer ner till kontors Herrarna.

Jag har längesedan beslutat att resa till Upsala vid årets slut. Förr lönar det sig icke och då reser jag icke så på vinst och förlust, utan jag vill vara egare af 200 B^{co} eller något deröfver och jag hoppas med Guds hjälp

att kunna taga dimissionen tills i April eller Maj, då jag blir 21 år. Dimissionen är just icke så farlig, tänker jag. Jag läser nu på Grekiskan och Hebreiskan det argesta jag orkar, så att jag vill ha dem undangjorda till årets slut och om jag sedan ligger i Upsala ett halft år, så har jag den förtröstan, att det skall gå. Jag har ingen paraphras eller något sådant att uttolka efter; men om jag riktigt kan ta på svenska, så är det snart gjort att exegetisera litet sedan. Att jag har denna föresats vet ingen käft. Patronen har aldrig frågat huru länge jag vill stanna qvar och har aldrig sagt ett ord om läsning eller något sådant och det har ej heller behöfts; ty jag har alltid punktligt läst mina bestämda timmar med barnen. Det går naturligtvis smått för dem, när jag ej får tukta dem; men icke kan jag hjälpa det? Har nu den ena hälften gått, så går nog den andra.

Jag behöfver knappt erindra, att jag ej tager betalning, om jag händelsevis kommer att predika, det kan ej komma i fråga.

Jag finner, att du reser och har roligt och kan aldrig upphöra att prisa dig lycklig derföre. Det blir nog roligt vid promotionen. Jag är ej riktigt säker på, huruvida John är qvar i Upsala ännu eller icke, men förmodar, att han är der öfver promotionen. Hvart vill han sedan taga vägen? Det skall bli ljuvligt, att få höra något Upsalå-nytt. Glöm då ej von Mauritz

Bror din Jakob

P.S. Jag vill nämna det, att jag aldrig på minsta vis ställt mig illa utan har alltid iakttagit behörigheter. Jag vet icke heller, huru jag är omtyckt, ty aldrig har ett ord blifvit nämnt. I anledning deraf tror jag det bästa. Orkar jag med att taga Dimissionen, så får jag nog kondition sedan, ehuru jag ej kan hoppas att få någon med så stor lön; men litet mer eller mindre betyder ingenting.

Studeranden av Smålands nation högädle Hr D. M. Sjöstrand, Upsala

Käraste Bror! Flere Månader hafva förflutit, sedan jag hade någon under rättelse från dig. Ändteligen griper jag mig an att skriva, ehuru jag ej har något särdeles nytt att förtälja.

Kölden har varit och är här förskräckligt sträng. Många insjukna, särdeles af Rödsoten

Den länge tilltänkta afflyttningen vid Maj till Långasjö blev om intet. Olof stannade vid den på stället varande v. Pastorn Meurling. Hvar jag får min station till Maj här eller annorstädes är ännu oafgjordt. Emedlertid är det ej utan, att jag blir satt i trångmål med pgr. Låt mig derför veta vid lägligt tillfälle, om du utan svårighet kan honorera min lilla fordran i medlet af kom. April.

Den omtalade Flickan, som du vid ditt besök i Barnarp så gerna åstundade följa, är sedan dess blifven min Fästmö.

Är Bror Jacob vid Upsala? Längesedan jag sporde något om honom.

Barnen här ha länge varit sjuka. Äfven jag är illamående, särdeles besvärad av snufva och halssjuka.

Syster Christine helsar hjtl.

Din tillgivne

Bror Wilhelm

Fru Matilda Strömberg

(Färmors syster)

Tillkännagives

att S. M. adjunkten J. W. Sjöstrands och dessk. Hustru U. M. Spånbergs enda älskade dotter Rachel Wilhelmina, stilla afled i Åsgjöl den 8de December 1845, 3 månader och 3 dagar gammal

S.B.Ö.S.

Ps.B. 493:5

Theodor Sjöstrands barn och deras ättlingar

Källor: Smålands nations i Upsala och Lund matriklar, Svenska Ättartal, berättelser av Farbror Gustaf i Linköping och hans hustru, Faster Augusta, Fastrarna Sara och Maria, Tant Anna Sjöstrand (Jons dotter), Fastrarna Saras och Marias efterlämnade brevsamling och andra familjepapper, ett manuskript bland dessa handlingar av okänd författare, som dock synes vara mycket initierad, och slutligen rent personliga erfarenheter.

Ur ovan nämnda manuskript kan inhämtas, att farfarsfar "var en hedersman, lång och reslig med gott utseende, men med det traditionella Sjöstrandska lynnet". Faster Augusta, vars föräldrar bodde i Algutsboda socken, sade "att Sjöstränderna äro aldrig som vanliga människor", ett ömdöme på gott och ont.

Det ursprungliga Sjöstrandsutseendet synes vara utdött, åtminstone i vår familj, vi som här fira släktmöte. Tant Anna Sjöstrands fader Jon liknade mycket sin fader Theodor. Hon hade ett mycket vackert porträtt (miniaturmålning) av honom (Jon) som ung man med ett öppet, lugnt och sympatiskt utseende. Farbror Gustaf och Faster Sara hade också Sjöstrandsutseende, men ej Far och Faster Maria. Farfar såg bra ut, kallades den 1) Theodor Sjöstrand, komminister i Algutsboda
2) Gift med farbror Gustaf Sjöstrand, adjunkt, Linköping s 33

vackre prästen, farmor (porträtt på ålderdomen) hade ett litet fint ansikte och mycket små öron. Men var Far och Faster Maria fick sina tjocka läppar och sina platta näsor ifrån, kan jag ej säga. Möjligen från de gamla Spånbergarna eller från Wetterlingarna? Far hade däremot en hög panna och en ädel huvudform samt slutligen små grisögon, som dock voro mycket uttrycksfulla, ibland pojkaktigt pigga, ibland gnistrande av vrede, ibland djupt svårmodiga.

Jag övergår nu till att i tur och ordning berätta om Theodors barn och deras ättlingar. Äldsta sonen Carl Fredrik skymtar ibland i breven som "den olycklige Calle". Enligt manuskriptet var han "en mycket reslig och ståtlig man, rikt begåvad, men fick begär efter starka drycker, vilket hade till följd, att han blev avsatt, orättvist, som han själv tyckte". Enligt Faster Maria hade han "ett riktigt Augustusutseende". Se vidare släkttavlan! Han gifte sig på gamledar med en "bondänka", snäll och god, obildad och oordentlig, och levde med henne i ett oharmoniskt äktenskap. Sedan han blivit avsatt andra gången, upplöstes familjen. Han själv flyttade till farfar i Lenhovda, där han dog 1877 och där han begrovs. Hustrun och barnen "levde på nåd" i församlingen. Hustrun levde ännu 1890 i Berg i Småland. Hans ättlingar:

<u>Theodor Wilhelm</u>, f. 1851, bagare i Onsala, sedermera Göteborg och därefter Kungälf. Han redde sig ej, tiggde pengar av sina släktingar. Var gift och hade tre barn.	<u>Adolph Fredric</u>, f. 1856, "duktig gosse", reste till Amerika, "blev vansinnig där", ogift.	<u>Maria Eleonora</u>, f. 1859, blev omhändertagen som liten av sin faster Ulla på Kråkenäs. Se vidare denna! Kallades "<u>Maria Kråka</u>" eller "<u>Maria de la Croque</u>".
---	---	---

Andre sonen Olof Fredric omnämnes ofta i faderns förut avskrivna brev. Hans hälsotillstånd synes ha varit svagt. Han var pedagog i Stockholm och gifte sig med en "stockholmsskönhet". Med henne fick han sex döttrar och tre söner, av vilka tre döttrar och tre söner dogo unga. 1841 blev han kyrkoherde i Långasjö, där han begrovs. Se vidare släkttavlan! Då han dog, flyttade hans maka och barn till Stockholm. Enligt Tant Anna Sjöstrand (Jons dotter) var han "en vacker man, drinkare och spelare, men inom någorlunda måttliga gränser". Hans ättlingar:

4) Olof Fredric f 1797 + 1850 g m Ulrica Almgren } f 1796 + 1890
26.

Tillhör

generation

①

<u>Louisa</u> (Johanna Lovisa), f. 1818, ogift, levde ännu 1890. "Älsklig och hjälpsam, husföreståndarinna hos khde Landberg, Klara församling, Stockholm, vilken vid sin död testamenterade 1000 kr. om året, så länge hon levde".	Eva Mathilda Christina (<u>Thilda</u>), f. 1821, avl. 1897, g. 1851 med Jonas Gustaf Ekdahl, f. 1820, fil. doktor, khde i Tolg, kontraktsprost, L. N. O. "När hon som liten fick stryk av sin fader, frågades hon av tjänarna, om det inte var svårt att få stryk. Hon svarade: Det gör ont, men det är så nyttigt." Blev ihjälkörd. En efterföljande häst hoppade upp i hennes skjuts och hennes huvud krossades." Bland barnen i detta äktenskap var en dotter, gift med lektor Wägnér, fader till Elin Wägnér, författarinna, kvinnosakskvinnna och fredsfantast.	Charlotta Wilhelmina (<u>Lotten</u>), f. 1829, avl. 1889, g. 1851 med Carl Herman Levin, f. 1816, avl. 1883, fil. doktor, kungl. hovpredikant, kyrkoherde i Österhaninge (Sörmland), kontraktsprost. Om henne skrives "liten och söt, älsklig och rar". <i>Son till i matematik hade en hushållerska Thyra Hamsten, Sala (föret Sthlm).</i>
---	--	--

Äldsta barnet i Theodors andra gifte var dottern Christina Maria. Hon omnämnes i farfarsfars brev som tystlåten, då det gällde brevskrivning (hon hade tidigare lämnat hemmet, men lät ej mycket höra av sig). Var hos sin moster, prostinnan Hallenberg i Barnarp, som hjälp i huset. Då brodern Olof dog, flyttade hon med hans maka till Stockholm. Blev svagsint och fördes av brodern Jonas Gustaf till vård i Korsberga hos sin morbror och moster (se släkttavlan). "Utmärkt människa, men med melankoliskt sinnelag. Kunde gråta för ingenting, men var god och hjälpsam".

Sonen Jonas Gustaf (Jon) studerade i Upsala 1835 - 42 och promoverades detta senare år till fil. doktor. Därefter var han i över 20 år 1842 - 64 skolman i Växjö och hade därunder många skilda befattningar och förordnanden, bl. a. som prebendepredikant i flera församlingar. Han var en mycket verksam och duglig man. Farbror Gustaf i Linköping sade till mig en gång: "Si, farbror Jon han hade för princip att aldrig avsäga sig någonting". Han blev aldrig befordrad till lektor. Måhända berodde detta på hans mångsyssleri. Han gifte sig 1847, sedan han blivit apologist, med Fredrika Elisabet Lindfors (faster Betty), kyrkoherdedotter från Västmanland. Under Wäxjötiden, och även senare, rådde livlig förbindelse mellan

farbror Jons familj och farfars (Wilhelms) familj, som bodde i Löfsjö in- till Kosta. Wilhelms äldsta barn Sara och Gustaf voro båda i Wexjö och Sara synes då ha bott hos Jon och Betty. Farbror Gustaf i Linköping tyckte att Jon varit sträng mot honom. Men Jon sade: "Gustaf var då en spelevin- ker och jag ångrar ej alls min stränghet".

Jon tillträdde 1864 khdebefattningen i Adelöf, Linköpings stift, och förflyttades 1875 till Asby. Han blev kontraktsprost, L. N. O. och jubel- doktor. Hans dotter Tant Anna Sjöstrand har skildrat sin fader och moder samt hemmet i en liten i 50 exemplar tryckt skrift "Ett prästhem i Ydre 1875 - 1896". Jon var enligt dottern en harmonisk, lugn man, som ända in i ålderns höst hade en obruten hälsa. Han hade ett stort inflytande på andra människor, humor och energi. Han var god, rättrådig och rättvis och i högsta grad osjälvisk. Han hade ett ovanligt klart och skarpt intel- lekt i förening med ett gott förstående hjärta. Han ägde den sällsynta för- mågan att säga sanningen utan att såra. Som predikant var han mycket uppskattad. Han besjälades av en levande kristen tro.

Jon var en lärd man. Han älskade de gamla språken och ansåg, att latinet var den enda grunden för all verklig bildning. Under de senare årens nattliga timmar, då sömnen ej ville infinna sig, genomläste han på nytt de gamla auktorerna.

"I ett fall var han mig en gåta, som jag ej kunde lösa: han var aldrig rädd. Han syntes sakna förmåga att känna fruktan från vilket håll än påfrestningarna kommo. Kanske var det läggning, kanske en under livets strid tillämpad egenskap".

Han ingrep med kraft mot de två brännvinsbrännerierna i socknen, befordrade skolväsendet, ledde energiskt husförhören, var alltid villig till "sockenbud". "För övrigt kan jag ej tänka mig något, som han ej skulle hava gjort, då utövandets av hans ämbete kallade honom".

Jons fru Betty hade som 14-åring efter sin fars död följt modern till Uppsala och var "en andlig produkt av 1840-talets Uppsala med dess kultur och snilledyrkan". Hon fick en vårdad uppfostran och hade som lärare bl. a. Böttinger och kompositören J. A. Josephson. Hon blev en utomordentligt duktig husmor och prästfru och höll ett trevligt gästfritt hem. Hon regerade milt och suveränt över hushållsmamsell, husa och kök- sa.

Husets vanor voro regelbundna. Klockan 8 på morgonen åts frukos- ten. "Det var en av min fars obevekliga fordringar inom hemmet, att vi alla, om vi ej voro sjuka, skulle kl. 8 på morgonen stå som tända ljus vid var sin stol." Efter frukosten ett kapitel ur Nya testamentet samt en bön

ur Roos bönbok. Den idoga arbetsdagen slutade ävenledes med bön.

Jon dog 1896 på långfredagen, 83 år gammal. Hans ättlingar voro:

*Tillhör
generalm
①*

a) Johan David Richard (<u>John</u>), f. 1854, avl. 1896, bruksförvaltare vid Rockhammars bruk i Västmanland, g. 1887 med <u>Mathilda Charlotta</u> Johansson, bruksförval- tardotter.	b) <u>Hjalmar</u> Gustaf, f. 1860, fil.kand., redaktör, först för "Tidning för Falu län och stad", därefter för "Smålands Allehanda", Jönköping. Ogift.	c) <u>Anna</u> Elisabeth Sofia, f. 1863. Ogift.
---	--	---

Elsa Mathilda Elisabeth,
f. 1889. Gift Tauvon.

Erik Magnus Richard,
f. 1890. Gift med
Asta ? . Har barn.

Sigrid.

John dog några månader före fadern i kräfta. Hans maka öppnade en rörelse med knyppelspetsar i Vadstena. Hon var ett vackert fruntimmer. Jag såg henne under min Linköpingstid. Har dessutom träffat Elsa flyktigt, Sigrid flyktigt och Erik ganska grundligt både i Linköping, där han avlade realexamen, och sedan i Stockholm, då jag vistades hos tant Inez. Erik är en lång, ståtlig man. Han sysslade med affärer med ringa framgång och var svag för spriten. Hjalmar var Jönköpings artigaste man. Då han reste sig i spårvagnen, lämnade han plats för två. Han var nämligen ytterst korpulent. Han rökade, så att det kändes som att bo i en lappkåta, sade system. Han och hans syster voro aldrig på besök i Barnarp. Far påstod, att de inbjudits till installationen 1903, men ej kommit. Och sedan blev det ej något umgänge, varför vet jag ej. Någon gång omkring år 1915 var jag på visit hos Hjalmar och Anna, jag tror tillsammans med Kerstin. Hjalmar blickade förstrött upp ur sin tidning, Anna var vänlig, mild och intresserad. Det var ej fråga om penningupplåning.

Hjalmar träffade jag sålunda blott en enda gång. Anna uppsökte jag den 14 april 1938 ännu en gång, varom jag förut berättat. Hjalmar, som hon hushållat för, var då död. Hon var vid 75 års ålder en söt och älsklig person vid full vigör och med gott förstånd. Jag samtalade med henne i tre timmar. Sedan såg jag på henne, att hon blev trött. Från henne fick jag, som förut antytts, ytterst viktiga upplysningar. Jag fick den bestämda uppfattningen, att hon var en god och ädel kvinna, och beklagar, att jag ej fick tillfälle att ytterligare fördjupa bekantskapen.

Theodors tredje barn i andra äktenskapet var farfar Johan Wilhelm,

f. 1815. Han blev student i Lund 1837. Av de förut avskrivna breven se vi, att han liksom flertalet fattiga ynglingar var tvungen att avbryta studierna för conditionering. "Då man ej kan fortsätta sina studier vid Akademien med mindre än contanter på fickan och då dessa genom conditionering skola förtjenas, blir alltid tidsutdräkten lång." Han längtar hem till Småland. "Jag framsläpar med tålamod mitt liv i det dimmiga Skåne, i det glada hopp att någon gång få återvända till det kära hemlandet Småland." Emellertid gå studierna raskt framåt trots en dålig hälsa. Han blev tydligen tidigt flintskallig och skaffade sig peruk. I nov. 1839 skriver han till sin bror David, att han närmar sig examen. Han klagar över dåliga kläder och beklagar att han måste tillgripa skraddarekredit i Malmö, "emedan jag ej gerna önskar att komma till Småland som en Lazarus". Julaftonen 1839 överraskade han sin fader i Åsgjöl som nyvorden präst. Det var den förste av sönerna i andra giftet, som hade kommit ut i livet.

Därefter torde han ej någonsin ha lämnat sitt hemlandskap. Han var typiskt hemkär, hembygdskär. Han gjorde aldrig några nöjesresor, endast sådana, som ämbetet fordrade.

Hans första ämbetsuppdrag var att förestå kappelanstjänsten i Herråkra. Sedan kom han som pastorsadjunkt till Barnarp, där hans moster Anna Lovisa Wetterling var gift med kyrkoherden Peter Hallenberg. Hans syster Christine (förut nämnd) gick frun i huset till handa. I Barnarp gjorde han sin bekantskap med farmor Ulrica Maria Spånberg, f. 1818. Han skriver till brodern David den 2/3 1844. "Den omtalade Flickan, som Du vid Ditt besök i Barnarp så gerna åstundade följa, är sedan dess bliven min Fästmö". Han var aldrig för några långa utläggningar. Hans brev äro alltid kortfattade och rakt på sak.

Annars var förlovningen nog så poetisk. Den ägde rum på en holme i Barnarpsjön. Denna var då betydligt större än nu. Sjön har, bedrövligt nog, tappats på 1840-talet. Prästgård och kyrka lågo förr på ett näs i sjön, högst pittoreskt. De, som kunde ha varit med på förlovningsfesten, voro, förutom kontrahenterna själva samt prästfamiljen, fästmöns far, mästern Jonas Spånberg, styvmodern, brodern Janne med fru, systern Aurora, gift på Hellstorp, systern Anna Mathilda, gift med en bokbindaremästare i Jönköping, brodern Carl Benedikt, samt två små halvsysstrar, 11 och 8 år och en halvbroder, 7 år gammal.

Farmors släkt voro bergsmän, vilka ända sedan slutet av 1600-talet ägt gården Lilla Spånshult, 1/4 mtl bergsfrälse. De voro säkerligen delägare i Norra Hammaren, en stångjärnssmedja vid Tabergsån, samt fullgjorde körsior till Mobro masugn. Därav frälset. Hennes släkt var för-

1) se 56

mögen. Då hon gifte sig i nov. 1844, fick hon ut sitt arv efter modern, 1723 Riksdaler Banco.

Farmor blev moderslös vid 11 års ålder. Hennes moder var prästdotter i Barnarp 1789 - 1822.^{x)} Som liten tulta har hon säkert följt sin moder från Lilla Spånshult upp till den pittoreska prästgården på besök. Det var Bengt Norlin, som lät uppföra de gamla ladugårdarna, som i min barndom ännu låg kvar å ömse sidor om inkörsvägen till prästgården. Även det gamla avträdet med högt fall och många små och stora hål tillhörde ladugårdslängan. Den gamla prästgården däremot revs i mitten på 1800-talet.

Kyrkoherden i Barnarp hade ända sedan äldsta tider även varit rector scholae i Jönköping. Han delade alltså sin tid mellan kyrkan och skolan. Varje lördag var det "stutamöte" i skolan, då rektor utdelade aga för alla försumligheter under veckan. Sedan var det att resa ut till Barnarp, sannolikt över Hellstorp, emedan den nya vägen ligger på gammal sjöbotten. Kyrkoherdetjänsten ansågs ej inbringande. Kyrkoherdarna brukade ej stanna längre än några få år för att därefter få transport till ett mera inbringande pastorat. Huru det kom sig, att farmors morfar stannade så länge i Barnarp, kan jag ej säga. Han kanske rent av trivdes. Då den svenska skolan omorganiserades i mitten på 1800-talet, upphörde Barnarp att vara prebende till skolrektorn i Jönköping.

Efter giftermålet flyttade farfar och farmor till Algutsboda, där farfar biträdde sin fader i ämbetet. Farmor underhöll hela sitt liv en livlig brevförbindelse med vissa av sina släktingar, såsom den yngre brodern Carl Benedikt Spånberg, som flyttat från Barnarp, och halvsystern Emma, gift Laurin. Äldsta brodern Janne, som var kvar på Lilla Spånshult, synes hon ej ha haft mycket gemensamt med. Farmor tycks aldrig ha återsett sin fädernebygd. Däremot var farbror Gustaf i Linköping på besök en gång, ganska besviken. Han ville bl. a. göra en utflykt till Smålands Taberg. "Äsch, vad är Taberg att se på, pojke."

Från Åsgjöl sände farfar och farmor den 8 december 1845 till farmors syster Matilda Strömberg meddelandet (förut återgivet in extenso), att deras förstfödda barn avlidit 3 månader gammalt. Så stannade de i Åsgjöl till Theodors död. Då denna inträffade 1846, voro samtliga hans 4 söner män i staten.

Efter faderns död flyttade farfar som komministersadjunkt till Ljuder (annexförsamling till Olofs Långasjö) och blev 1850 komminister i Ekeberga. I denna syssla stannade han till 1874, då han blev kyrkoherde i moderförsamlingen Lenhovda. I 38 år var han alltså präst i samma församling. Uppenbarligen hade han ortens förtroende. Jag hade tillfälle att

x) Morfadern Bengt Norlin var kyrkoherde i Barnarp 1789 - 1822.

den 11/8 1944 tala med prosten Norbeck från Odensjö (83 år). "Farfar såg jag en gång. Han var lång och smärt med ett allvarligt ansikte. Han gav intrycket av att vara pålitlig och med gott omdöme." Farfars lynne var fast och jämnt. Med stor aktsamhet och duglighet skötte han sin församling och sitt boställe. Som predikant var han medryckande och livlig. Själv greps han ofta så av framställningens innehåll, "att han grät på predikstolen, så att det skvalade". Detta uttryck har jag av en gammal dam, Sara Söderbom, släkt till mor. Som sångare var han mycket framstående.

Han hade, som jag nyss sade, sina församlingars fulla förtroende och tog sitt kall som själasörjare på allvar. Sin vederkvickelse sökte han i kretsen av de sina. Familjelivet var lyckligt i Lenhovda prästgård. Levnadsvanorna voro ej stränga. Min fader berättade, att farfar ansåg, att vid frukosten skulle familjen ej vara samlad, utan var och en skulle komma, när det passade honom.

Icke blott farfar, utan hela hans familj var uppburen av församlingen. Farmor och döttrarna Sara, Hanna och Maria ledde kärleksverksamheten på orten. Alla "gubbar och gummor" på trakten skulle i jämna svep komma till prästgården och trakteras. Fastrarna avstodo sitt dagliga socker till kaffet för att det skulle räcka till "gummorna".

Farmor var en djupt religiös kvinna. Far skriver till sin syster Maria från Tofteryd den 7 juli 1891: "I hela vår vidsträckta släkt på såväl Fars som Mors sida samt inom de släkter, som blivit genom giftermål med oss förbundna, är vår mor N° 1 i andligt-religiöst hänseende. Jag vet åtminstone ingen släkting att ställa vid hennes sida. Ja, jag höll på att säga: Jag känner icke mer än en verklig kristen på jorden, och det är vår mor."

Bengta, Olof och jag besökte år 1945 såväl Löfsjö komministerboställe (Ekeberga församling) som Lenhovda prästgård. På det första stället stod nu en modern villa, men utseendet på gamla mangårdsbyggnaden återfinnes i "Gods och gårdar". Farfar skriver i brev till sin broder David den 18/9 1856: "Mossodlingen fortgår med kraft. Utdikningen är efter ett par veckor fullbordad och flåhackningen sedan en månad påbörjad enligt accord 20 R^r Rdgs per T^{ld}. För byggningens materialier sågas, hugges och plitas af alla krafter, sedan jag beslutit låta den gamla kvarstå å sin plan tills den nya kan emottaga sine tillämnade innevånare, hvarefter den gamlas timmer bör användas till den nya Ladugården." Det var sålunda farfar, som var byggherren år 1856. Tyvärr var han så medlem av "föreningen för Smålands fornminnen och kulturhistoria" han än var, likväl naturförstörare - "Mossodlingen fortgår med kraft". Hans boställe låg vid Löfsjöns

stränder. Enligt kontrakt av den 25 november 1854 tappades Löfsjön för en arbetssumma av 372 Rr Rdgo.

En liten lustighet kan nu berättas. Bengta blev under vår färd så gripen av mitt släktintresse, att hon slog sig i slang med folk och sökte insamla minnen från gamla tider. Av dessa försök blev ju i allmänhet intet, men en dag nappade det. Hon träffade en ung man, vars farbror varit skjutspojke hos farfar i Ekeberga. Farfar sade till honom: "Du Johan behöver inte gå med de andra till kyrkan för att läsa. När Du och jag är ute och åker, skall jag nog lära Dig, vad Du behöver, så att Du kan gå fram och reda Dig lika bra som de andra."

Prästgården i Lenhofda var en anseelig byggnad i två våningar med vacker trädgård ikring. I denna trädgård låg en gång far i gamla tider på magen i gröngräset. Rätt som det var viftade han uppåt med benen. Han kände något kallt och rusade upp. En huggorm ringlade sig ur byxorna.

Farfars hälsa var tydligen aldrig riktigt stark. Redan 1863 skriver han till sin son Gustaf: "Jag kämpar med mina krämpor, öfveranstängd av göromål." Samma år den 21/5: "Jag har arbete över öronen och hinner icke mycket; ty mina krafter äro länge sedan brutna och försvagas dagligen." Den 6 september 1881 yttrar sig hans broder Jon, som varit på besök i Lenhofda: "Gud låte nu Din reumatism hafva gifvit med sig så Du blivit befriad från Dina svåra plågor. Sök i tid genom bad och alla möjliga medel få denna fienden fördrifven. Får han fast fot på ett ställe, så är fara värdt, att han för alltid behåller platsen." Det blev emellertid varken trötthet (åderförkalkning) eller reumatismen, som slutligen bröt honom. Han dog i "gubbsjukan" den 4 juni 1889. Jag besökte hans grav på Lenhofda kyrkogård, där han, hans hustru och hans dotter Maria vila.

① FF Johan Wilhelm f 1815 + 1889 gm FM Ulrica Maria Spänberg f 1818 + 1901

②

F

<u>Sara Wilhelmina</u> Theodora f. 1846 avl. 1923. Ogift.	<u>Gustaf Samuel</u> f. 1849, fil.kand., läroverksadjunkt i Linköping, avl. 1932, g. 1883 med Augusta Linder- gren f. 1855, avl. 1938.	<u>Olof David</u> f. 1852, emi- grerade till Amerika 1889, avl. 1931.	<u>Hanna Elisabeth</u> Kristina f. 1855, avl. 1912, g. 1892 med komminister Alfred Carstensen, Kråkshult, avl. 1916.	<u>Johan Jakob</u> Benedikt (<u>John</u>) f. 1857, khde i Barnarp, avl. 1929. Se vidare släkttavlan, som utdelas vid släkt- mötet.	<u>Anna Ulrika</u> <u>Maria</u> f. 1860, avl. 1937. Ogift.
---	---	---	--	---	---

Folke Anders
Wilhelm f. 1884
Utex. fr. Kungl.
Krigsskolan
Karlsberg decem-
ber 1907. Död
några dagar där-
efter på en holme
i sjön Järnlunden
under en jaktut-
flykt genom isens
bristning och där-
på följande för-
frysning.

Yngve Gus-
taf Ferdi-
nand f. 1887,
jur.kand. ad-
vokat i Lin-
köping. Gift
med Brita
Gau och har
fem barn.

X) Signe

<u>Ingrid</u> Maria f. 1892 † 1959 g.m. Direk- tör Nils Eng Sthlm. 2 barn.	<u>Gertrud</u> f. 1895 lärarinna i Eskils- tuna. Ogift
---	---

X)

Gustaf f.
1893
teol. dok-
tor, lek-
tor, Stock-
holm.
Gift och
har ett tio-
tal barn.

Bo f. 1896
med. dok-
tor, Öster-
sund. Gift
med sin
kusin Signe.

Gunnar
f. 1899
redaktör,
Malmö,
död.

Signe Augusta Ulrica f. 1839 g. 1916
m. dir. Falkman, Falkenberg. 2 barn,
skiljdes sedermera och omgift med
sin kusin Bo Carstensen

Så småningom skall jag närmare skildra fars syskon. Jag inskränker mig nu till att göra några utdrag ur brev till och från hemmet i Löfsjö och Lenhofda. I juli 1875 är farmor ute och reser. Hon skriver: "Älskade Wilhelm! Som vi i går kväll lyckligt anlant till de kära vännerna här, kan jag icke längre avhålla mig från att näst det jag i min skröplighet hemburit vår käre himmelske Fader mitt innerliga tack för hans hulda beskydd på den långa snabba färden även säga dig mitt hjärtliga tack som tillstadde denna resa. Du kan ej tro, hur innerligt ljuvt det är bland dessa kära barndoms-vänner att få språka om nytt och gammalt, framför allt att få prisa Herren för all den nåd oss vederfaren är under de 30 år vi varit åtskiljda, men ett fattas och det är det, att icke du är med, utan att jag emellenåt undrar, hur du, som ofta säger dig vara klen, kan befinna dig och frampressar denna suck ur mitt hjärta, "jag kan mitt hjärtas vän ej själv åt mig bevara, bevara honom Gud för dold och öppen fara". Han allena kan göra det och det är nu min bästa tröst. Gustava hoppades till sista stund, att du skulle vara med och Prosten sade, att han var lite ond på dig, att du icke kom. Han undrade mycket på orsaken, att du icke kom.

- - - - -

Vår hemfärd kan vi icke ännu bestämma. Vi få i detta fall säga som gubben Sjöström: "Vi veta icke fortare än tiden går." Bed Hanna, att hon icke glömmer att lägga in krusbär i de burkar, som har täta glaslock. - - - Älskade min gubbe, måtte Herren vederkvicka dig i dina mödor att du icke måtte bli illamående efter söndagens ämbetsresa, utan att dessa rader träffar Eder alla käre hemmavarande vid hälsan, önskar din usla kvinna Ulla."

Den 29 november 1884 skriver farmor till dottern Maria, som är på besök i Linköping: "Älskade mitt kära barn! Tusende hjertliga tack för ditt kärkomna brev. Hanna och jag voro just sysselsatta med att skära talgen efter vår korvslakt. Sedan har göromål hindrat min skrivning, så kom kölden och frosten, då måtte jag förkylt mig, att jag låg stilla en dag. Dagen därpå började jag ett brev till Augusta - - - - - Stackars John, hans täta Ekebergaresor har icke förbättrat hans hälsa, icke heller har lille Far haft mycket ledigt, dock böre vi tacka Gud, som uppehållit deras krafter, som han har. - - - - - Nu sitter Hanna och Anna (mor?) och spelar, Sara syr, John läser tidningar, Far läser kyrkohistoria, David sitter och gungar sig i gungstolen, alla förena sig med mig i hjärtliga hälsningar till vår lilla kära älskade Maria. - - - - - Denna lördagen för 40 år sedan flyttade jag ur mitt föräldrahem, men efter data är det ej förrän i morgon. - - - - - Väcke Herren de rätta adventskänslorna i våra arma hjärtan önskar din älskande moder Ulla."

Hela familjen var sålunda församlad utom Gustaf och Maria, som voro i Linköping. Far var vice pastor i Lenhofda ett år. David var hemma och skötte gården. Det hela ger en bild av stor sammanhållning.

Litet tidigare samma år 1884 var far vice pastor i Öggestorp. Han skriver till sin syster: " - - - - - Helsa kär Fader från mig och säg, att om det ej passade sig så illa, skulle jag vilja gräla på honom. Att han, som är en så förståndig och praktisk man icke inser, att det är oförnuftigt och mot alla andra faders praxis att stänga in sina giftasvuxna döttrar som dufvor i bur. Nej, "Ut, ut" borde han i stället ropa och arbeta med händer och fötter för att hans kära döttrar måtte bli kända för all världens hyggliga ungar. Bringa honom min hoppfulla helsning, att han bättrar sig och härnäst förslag till någon resa göres ropar med sin klangfulla stämma: "res, res" samt gör en dertill passande gest med båda sina vackra händer. Det är minsann godt, att hans flickor vilja ut och ej stänga sig inne som andra underdjur, hvilka man blott kan få se för betalning. Det är väl, att de ej genom motvilja för besök hos grannar och vänner göra sig såsom under-tecknad till en ynkeliger visa i hela trakten. - - - - -" Här vidröres ett ytterst känsligt problem. Två av döttrarna, Sara och Maria, gifte sig aldrig. Den tredje, Hanna, gifte sig så småningom 37-årig år 1892.

Efter farfars död i juni 1889 var familjens affärsläge ej lysande. Visserligen erhöles dubbelt nådår, d. v. s. familjen bodde kvar till den sista april 1892. Under denna tid skulle dock v. pastor avlönas av familjen. Sönerna Gustaf och John erhöles ej något arv. David emigrerade till Amerika i oktober 1889. Han hade aldrig haft lust eller fallenhet för studier. Han genomgick dock en handelsskola i Stockholm, var lantbrukare på flera ställen, bl. a. på Älgabäck i Småland. Om det enbart berodde på spriten, att han reste till Amerika, eller om det fanns en kvinna med i spelet, vet jag ej. Farmor skriver: " - - - - - Det var en ängslig tid dessa sista månader före Wilhelms död, mitt hjärta blöder, när jag tänker på vår sorg över David, då han så ofta lät leda sig av falska kamrater till gästgivaregården. En gång, då Wilhelm såg mitt hjärtas ångest och det var ljus i övre våningen därborta på gästgivaregården, sade han: "Sörj icke så mycket. För Gud är ingenting omöjligt. Han kan styra allt till en god utgång." Jag fruktar dock, att det grep honom själv mycket. Snart infann sig döds sjukdomen, han var dödstrött, han behövde gå till vila. Gud fröjde nu hans själ i paradiset. - - - - -"

Farmor, Sara, Hanna och Maria flyttade till Alvestad 1892. Här stod på hösten faster Hannas bröllop med Alfred Carstensen. Farmor skriver till sin broder: " - - - - - Tack för kärkomna brevet av den 21 november. Det kom kort före Hannas bröllop, som Du väl vet om genom den bjud-

ning, som sändes Dig. Nog visste jag, att denna var förgäves, men jag var ändå tillfreds med att den sändes med tanke på att Ni säkerligen bad för oss, då Ni fingo underrättelsen. Ja, det var en tid jag riktigt fasade för en dylik förening, men då det nu gällde, blev det någorlunda drägligt. Han har de två sista åren blivit en mera förståndig människa. Då jag yttrade till Hanna mitt bekymmer, fick jag till svar: "Det vet väl mamma, att när man givit ett löfte, måste man hålla det." Jag vet, att jag i god tid varnade henne för detta vågspel, så hon har ingen annan än sig själv att skylla, om hon blir olycklig. Du torde väl ha sport, att han är kyrkoherde Mobergers medhjälpare, som är nära sina 80 år. Dennes syster, som är äldre, är hushållerska åt kyrkoherden. Det var tröttsamt för henne, att ha en sådan ungherre i huset, så att de med allvar drev på detta gifte. - - - - -"

Farmor skrev även till sonen David i Amerika om detta bröllop: " - - - - - Hannas bröllop och flyttning blev oss dyr, ehuru bröllopet var det minsta, som var möjligt. Det skedde den 29 november. Du skulle sett Hanna. Hon var i mitt tycke en rätt vacker brud. De påstod i min hembygd, att det skulle vara goda tecken till lycka. De sade, att jag såg bäst ut av mina systrar som brud och nog kan jag till Guds ära säga, att jag blev lyckligare än mina systrar. Mätte de nu vara hemma, där ingen klagar och gråter - eja, vore även jag där. Hanna har skrivit en gång. Kyrkoherden skickade hästar med droska vid Stockaryds station. Två äreportar och brudgränar voro resta till deras välkomnande och deras hem var prytt med guirlander och kaffebord var dukat med många goda saker. Kyrkoherdens syster med flera mottogo dem vänligen. Även skafferiet vart begåvat med smör, mjölk och kött m. m. och mycket prisade Hanna sin gubbe, som sågat ved och tänt en skön brasa, som väntade på hans lilla fru. Han slutade själv brevet med några rader jämte sina tacksägelser till oss här i Alfveta. Ja, det kan ju bli lyckligare, än vad man vid första påseendet har tyckt. Herrans tankar och vägar är ju alltid underliga för våra kortsynta ögon. - - - - -"

År 1895 flyttade farmor och fastrarna Sara och Maria till Wäxjö, där fastrarna försörjde sig och modern med inackorderingar för skolbarn. Farmor dog år 1901, 83 år gammal. Tänk, om hon med fullt behållna själs- och kroppskrafter fått leva några år till för att se far bli kyrkoherde i hemförsamlingen Barnarp. Tyvärr har jag inga personliga minnen av farmor, som väl dock någon gång var på besök i Kånna.

Farfarsfars fjärde barn i andra äktenskapet var dottern Eva, född 1817. Hon nämnes i faderns brev som en rask och frisk ung person. Det förut omtalade manuskriptet säger: "Skötte först faderns hushåll till hans död 1846. En ovanligt duglig människa, som var till hjälp i många hem. Fick

en leversjukdom och förlorade något av sitt förstånd. Hon dog 1854 i Korsberga hos sin kusin Gustaf Pontén."

Farfarsfars femte barn i andra äktenskapet var sonen David, född 1819. Vi ha stött på honom i den förut nämnda brevväxlingen som en pigg framåtsträvande yngling, som fick växla mellan studier och information liksom sina bröder. 1845 blev han fil. doktor. På hans doktorsdiplom står "philosophie doctor et artium liberalium magister". I gamla tider kallades denna grad för "phil. mag." Man ville betona, att man ej var doktor, d. v. s. ej var utnämnd av Kungl. Maj:t, utan hade fullgjort egna prov. Så småningom blev det inflation m. a. p. magistertiteln. Sålunda kallades både farfarsfar och farfar i gamla handlingar för "magister", ehuru de icke voro det. Så övergingo magistrarna till att kalla sig doktorer.

David var hela sitt liv lärare i Stockholm och lät ej prästviga sig. Han var den ende av farfarsfars söner, som ej blev präst. Alltifrån år 1847 tjänstgjorde han vid olika läroverk i Stockholm, huvudsakligen vid Maria skola, där han blev ordinarie kollega 1855. Detta läroverk förestod han såsom rektor under åren 1873 - 1879 samt var även föreståndare för provårskursen. Han visade stort nit och stor duglighet såsom skolchef. Maria läroverk bibehöll under hans ledning icke blott sitt gamla välförtjänta anseende, utan vann ett ökat genom stigande förtroende. Han blev vid avgången från rektorstjänsten hedrad genom utnämningen till R. N. O., en på den tiden mer ovanlig utmärkelse än nu. 1879 uppgick Maria skola i det nybildade södra latinläroverket, där David var adjunkt (varför ej lektor?) till sin död. Tidningsnotisen i N. D. A. vid hans död säger: "Redbar, plikttrogen, vänfast och välgörande, skall han länge leva i ett kärt och aktat minne."

David beskrives såsom lärare på följande sätt i tidningen Östgöten " - - - - Han var i hög grad kunnig och nitisk lärare, och ehuru - eller kanske just därför att - han var nogräknad och sträng, vann han, vi våga säga det, alla sina lärjungars kärlek. Mången bland dem, som nu kommit över medelåldern, torde med tacksamhet och saknad ännu se honom framför sig, sådan han tedde sig i sin klass, rättrådig och fördragsam även mot sina besvärligaste disciplar. Vem minnes icke hans "om igen!" och "än en gång!" vid Cornelius Nepos; hans halft skämtande och halft risande, alltid träffande, alltid muntrande epitet "min vigilante herr R", "min flitigaste X", hans min, när han genom att flytta den lilla tobaksbussen över till den andra sidan, sökte kväva sitt hjärtegodaste löje över några pojkars lyckade, i själva verket oskyldiga puts (som skulle försatt någon annan i häftig vrede), hans enkla hem, hans hushållerska och hans sköldpadda, hans sommarfester med och för den talrika skara, som i skolrummet "läste privat" för honom

under ferierna och vilken han bjöd ut i det gröna, bortom Danviks tull till lekar, i vilka han själv deltog, och på smörgåsar, vilka han låtit, jämte läskedrycker, transportera dit ut i en stor klädkorg, hans allvarliga föreställningar, hans bannor och övriga straffåtgärder! Allt var så kärt. - - - En värdigare, en mera allmänt och innerligt älskad lärare fanns väl aldrig."

David var ogift och levde i "sitt enkla hem tillsammans med sin hushållerska och sin sköldpadda". Telegrafgeneralen Herman Rydin berättar, att fadern, professor och studiekamrat med David, alltid bodde i ungarlyan under sina riksdagsperioder.

Den gamle ungarlen var en trogen gäst på sommaren både i Löfsjö komministerboställe och i Lenhofda prästgård. Många brev växledes mellan honom och familjen. Han skriver sålunda den 19 september 1878: "Min käre Broder! Mycken tack för ditt bref med 240 kronor. Din skuldsedel återsändes öfverkursad. Det var ledsamt att höra, att din helsa icke är alldeles god. September är här en kinkig månad i avseende på väderlek och helsotillstånd, emedan då mycket tvär brytning inträffar i klimatet. Om jag kunnat bidra i någon mån till att förljuva sommaren för dina flickor, så är detta mig synnerligen kärt. - - - Det var ledsamt för din John, att hans, såsom jag hörde, särdeles fördelaktiga anställning tog så snart slut. Han hade kunnat göra undan en god del av sin examensläsning under vintern på landet. Gustaf har haft många lärlingar på samma gång och hans examen har nog till en väsentlig del därigenom blivit fördröjd.

Utom att tiden är synnerligen brådiskande i Sept., hafva vi nu här rektorsmöte, hvari utom rektorerna i Stockholm alla d² från de fullständiga läroverken i landsorten deltaga. Mötet fortgår under hela veckan. Det är ganska trefligt att återse gamla bekanta, men tiden är gruftsamt knapp. I går gav Statsrådet Carlson middag för hela sällskapet och i morgon hålles större festlighet för honom. I afton är mötet inbjudet hos KansliRådet Widmark, men jag håller mig undan i kväll, då jag hela dagen sträfvat väl mycket. Här äro avstånden långa, så att den, som icke har annat än apostlahästarna att tilltaga, kommer hem först efter midnatt ifrån en sådan rolighet som den ifrågavarande.

Måtte du nu få vara frisk under den besvärliga hösten. Helsa hjärtligen alla de dina. Broderligen David Sjöstrand."

Ibland är han sommartiden i Stockholms skärgård och skriver "att han försörjer sig kungligen bakom metspöet". Far var hos honom en sådan sommar och berättade med förtjusning om fiskefärderna och den därpå följande måltiden med färsk, kokt aborre med smör och persiljesås.

Hela sitt liv synes han ha varit frisk och sund, ända till den sista

sjukdomen snabbt bröt honom. Far var närvarande vid hans dödsläger och skriver hem fyra dagar före hans död: " - - - - Just i dessa stunder lider han svår andnöd. Han tycker att helt nyss skett en förändring i strupen, som något förvärrat hans tillstånd. Han tycker sig ej nu kunna draga lika djupa andetag som tillföre.

Farbror ser döden käckt i ögonen. Han vet honom vara oundviklig; "mitt hjertas innerliga bön är", säger han, "att Herren ville genom sin närvaro gifva mig visshet om att jag segrat". Så, käre älsklingar, bedjen Gud med edert hjertas hela värme och med den kraft Anden giver, att denna visshet må givas honom. - - - - Du, kära moder, som har bönens ande framför de flesta, bed för vår käre Farbror, bed Gud att han för sin barmhärtighets skull är Farbror nära med sin hugsvalelse och tröstande Ande. - - - - Ack, vad det rosslar i den stackars Farbrors hals. Han har nyss haft en mycket svår stund. Nu är det dock lindrigare för några ögonblick. - - -"

"Farbror" David dog den 29 november 1883, ej fullt 64 år gammal. En f. d. elev skrev följande vackra verser:

Till friska kransar må vi binda
vår blomsterskörd från livets vår;
Vår sista hyllning må vi linda
omkring den trogne vännens bår.
De stundens mödor oss betunga,
hvem känner deras tryck i dag?
Ty här vi samlas bland de unga
och räkna barnahjärtats slag.

Vi hava alla drömt allenast
det fjerndels sekel, som förgått;
Igår, i förrgår allra senast
inför ditt forum ha vi stått.
Vi skåda än Din klara panna,
ej mulen ens vid vårt latin,
vi se Dig rosa, se Dig banna
med samma jämna, trygga min.

Närhelst man loford från Dig hörde,
 det kom förtjensten blott till del,
 och om Du klandrets talan förde,
 man visste sig ha gjort ett fel.
 Så högt Du ofvan oss Dig höjde,
 Du stod ibland oss likaväl,
 ty så Försynen sammanböjde,
 med barnets hjärta mannens själ.

Fast söndrade av skilda öden
 och skingrade på fjerran grund,
 vi må förenas här av döden
 i ungdomsvännens afskedsstund.
 På sista färden Dig vi föra,
 som förde oss vår första färd,
 och allt vad godt vi gjort och göra
 vi ega Dig som minnesgård.

"Farbror" David jordfästes i Maria kyrka i Stockholm. Rektor
 Törneblad utdelade av honom skrivna verser:

Enslig gick din vandring på lefnadstigen;
 föll der ljus, det föll ifrån pliktens klarhet;
 världen gav till vinning i lifvet mödan,
 plågan i döden.

Mödan! Dock den syntes för dig en vinning:
 maklig ro var icke din andes lösen;
 fram mot målet såg du, till höger aldrig,
 aldrig till vänster.

- - - - -

Ty vad godt och ädelt bland människor verkats
 lefver kvar. Än efter förgångna sekler
 forskarn ställer fram det, som du "Maria
 skolas historia".

- - - - -

Trogen kärlek vann du - förstådd av vänskap;
 minnets lif du vann: på det sista bladet
 skall i häfd, som sjelv du har skapat, ditt namn
 ritas med ära.

Dikten syftar på att David utgav "Maria skolas historia", som jag har i min boksamling.

David skrev sitt testamente den 13 november 1883, 16 dagar före sin död. Till sin halvbroder. Carls dotter Maria Kråkas underhåll skulle till systern Ulla Sjöstrand utlämnas 5.000 kronor, en då ganska betydande summa. Det var tydligt för David, att Maria Kråka aldrig skulle kunna komma att reda sig själv. Mera om Maria Kråka senare.

Farfarsfars sjätte barn i andra äktenskapet var sonen Jacob, f. 1822. Han omnämnes i släkthistorien som en liten rustibuss, som sökte sig en lugn fristad i skogen i stället för att gå i byskolan. Han kom sedan till skolan i Wexjö och fadern säger i ett brev, att han och brodern Pehr "slita stöflar som bestar". 1841 blev han student i Upsala och fick genast akademisk kondition i Västmanland. Fadern skriver till David: "Förmana honom att iakttaga ett värdigt uppförande". Själv skriver Jacob från conditionsplatsen: "War ej orolig för min skull. Hurra courage!" Han är ledsen för att han ej får prygla ungarna, han läser med. Han var kämpastor och stark, pigg och harmonisk. Det är något litet av Calle Utter över honom. Studierna gå emellertid raskt. Han prästvigdes i Kalmar 1845, måhända därför att biskop Tegnér var sjuk. I varje fall tjänstgjorde han hela sin tid i Växjö stift. Det blev som vanligt de många åren som extra ordinarie prästman, bl. a. i Barnarp. Han blev komminister i Forserum 1859 och gifte sig 1860. Han hade ett enormt gott minne. Då prästgården brann ned och med den kyrkböckerna, skrev han om dem ur minnet. 1875 blev han kyrkoherde i Hinneryd. Även där råkade han ut för eldsvåda. Han vaknade på övre våningen med eld och rök ikring sig. Frun och barnen lågo på nedre botten. Han hade blott tanken att nå dem, fattade ledstången av järn i trappuppgången, höll fast i den och sänkte sig genom eldslågorna. Han blev ej särdeles bränd, utom på händerna, väckte de sina och ilade sedan barfota i nattskjortan på god skare till närmaste gård efter hjälp. Denna färd bekom honom ej illa.

Som prästman synes det ej ha varit något fel på honom. Han belönades med L.V.O. år 1900 och levde, försedd med järnhälsa, till 1918, då han dog 96-årig. Hans ättlingar voro:

1) Jacob var ej välkommen då han blev kyrkoherde i Hinneryd. Efter många år frågade en vän: "Hur går det för Dig med bönderna i Hinneryd?"
 "Rätt bra, jag har begravt de flesta".

2) Anna Brita Blomen f 1831 + feb 1908

②⑩ Nils Jacob f 1822 + 1918 gift 1860 med Anna Brita Blomén f 1831 + 1908

① Anna Maria Ulrica, f. 1863, † 1932 lärarinna vid Kjellberg- ska skolan i Göteborg, sedermera gift med Teofil Holge, f. 1860. Komminister i Nye, seder- mera khde i Våthult. Barnlösa.	Carl Samuel Ephraim, f. 1864, vice häradshöv- ding, borg- mästare i Borås, g.m. en Barkman från Jkpg.	Emy Esther Charlotte, f. 1866, gift 1891 m. Jon Björn- berg, f. 1861, komm. i Elädinge, sedermera khde i Al- vesta.	Ernst Abel Ferdinand, f. 1867, tjänstgjorde vid Ameri- kanska Flot- tan, seder- mera hand- lande i Lagan, Kro- nobergslän. G.m. Ester Björnberg syster till Emys man. En son och en dotter. —	Martin Gustaf Nicolaus, f. 1869, tandläkare † 1919, ogift.	Anton David Richard, f. 1871, järn- vägsbokhållare, sedermera stationsinspek- tor vid Opp- hems station i Östergötland, g.m. Inez Lindeberg, Hade en son. Nils född 1907, fil. lic.	Joseph Otto Leonard, f. 1872, † i ut- landet 1895, fil. kand.	Enoch Wilhelm Sigfrid, f. 1877, posttjänsteman, kammarskrivare i Tullen. Ogift.
--	---	---	---	--	--	---	---

Anna Sjöstrand

Karl Gustaf poliskonsta- pel i Göte- borg. (1932)	Margareta g. Munthe, skiljd.	Jakob Carl David, f. 1892, lands- fiskal. "Jäppe" † 1973	Ragnar Josef, f. 1894, lä- kare i Tomelilla. † 1978	Helge och Helga, födda 1898, tvillingar.	Alfhild och Birigit, f. 1902, tvillingar.
--	------------------------------------	---	--	---	--

Helge + 1969 gift med Dolores
Kaj f 1930 } tvillingar
Östen f 1930 }

b) Borgmästaren Carl Sjöstrand dog omkring 1923 och efterlämnade c:a 50.000 kronor. Sonen var ej skötsam. "Han såg ut som och förde sig som en ung lord", meddelade mig en sagesman, brandkaptenen Erik Hjertberg, Göteborg. Dottern Margareta tog studentexamen i Vänersborg. Två av lärarna, lektor Roland Brieskorn och lektor Munthe, blevo kära i henne, trots det att bägge voro förhårdade ungarlar. Båda voro nere vid tåget, då hon skulle resa efter slutade studier. Båda voro sorgsna och hade fått avslag. Brieskorn resignerade och gick hem, men Munthe hade löst biljett till tåget. Han fick sin vilja fram och de gifte sig men skildes snart.

c) Emy Björnberg var på besök hos fastrarna i Växjö. Jag minns ej hennes utseende men har minnesbilden av ett ruschigt fruntimmer. Hon hade sonen Jakob (Jäppe) med sig. Han var stor och kämpastark som morfadern. Något måste göras. Jag erinrade mig, att på gården mitt emot bodde en halt, men mycket stark gosse. Vi slogos dagligen och jag fick alltid smörj. "Du, Jäppe, det är en pojke mitt emot, som klår mig varende dag." - "Honom skall vi ge smörj", sade Jäppe. Sagt och gjort! Men Jäppe reste snart hem och då var det jag, som fick igen det. Smörj varje dag på nytt och än mer än förut. Jäppes syster Helga träffade jag i Upsala och bjöd henne ibland på dans under hennes tid på fackskolan.

e) Om Martin står det i det nyss omtalade manuskriptet endast:
 f) "Tandläkare i Göteborg med flera ställen. Söp! Tog sitt liv genom skjutning." Anton hade i sin ungdom varit i Amerika, men återkom, gifte sig och blev stationsinspektör. Jag kände personligen både honom, mak och barnet. Anton hade ständig huvudvärk och klagade jämt på sitt dåliga hälsotillstånd. Mak hade lite pengar, satte in dem i ett hus i Linköping, och mannen fick anställning på Östra Centralbanans järnvägs kontor i Linköping. "Se på järnvägsbyrån ha de intet att göra. Där gå de som gråkattor på varandra. Men att vara stins i Opphem är ett väldigt slit." Emellertid gjorde han sig omöjlig på järnvägskontoret och flyttade till Stockholm, där pengarna sattes in på ett konditori på Drottninggatan. Han var oduglig även som affärsman. Mak skilde sig från honom. Han var en gång på besök i Barnarp, där även sonen Nils då vistades. Efter middagen satte han sig i en tygstol med sonen Nils i knäet. Gossen svärmade för idrott och var förtvivlad över pappans kel. Anton var ej särdeles lång, men fet, i varje fall välfödd. Han klagade för far sin nöd med avseende på skilsmässan. Stolen krasade med ett väldigt brak i golvet. Stort jubel i den unga skaran, som eljest var väldisciplinerad.

Inez visade sig vara en mycket duglig affärskvinna. Hon arbetade upp sitt konditori, så att det blev en lönande affär. Mina kusiner Ingrid och

1) Karl Gustaf

2) Inez

3) Nils

Gertrud Sjöstrand bodde hos henne, då de utbildades vid högre lärarinne-seminariet. Själv bodde jag hos Inez sommaren 1919 vid Skuru i Stockholms skärgård. Hon gifte sedan om sig med Isse Haglund och fick en son Ulf (Ulle) med honom. Hon var en glad, generös och driftig person och såg bra ut.

g)
h) Om Joseph säger manuskriptet: "Var på studieresa i Tyskland, där han tog livet av sig genom en sax". Wilhelm, Enoch en halv kallad, träffade jag en gång i Linköping, då han kom på visit. Han satt och vickade med benen på ett besvärande sätt och verkade rätt nervös. Han berättade förresten, att han var mycket nervös och därför sommartid fotvandrade långa vägar. Ett sympatiskt drag! Han såg bra ut, en förfinad typ. Manuskriptet säger: "Nervös, men en fin man."

11) Farfarsfars sjunde barn i andra äktenskapet var sonen Pehr, född 1824. Han omnämnes i breven som en strävsam yngling. Blev student i Upsala. Han dog 1846. Manuskriptet säger: "Dog i sin faders hem i Algutsboda. 3 alnar lång."

12) Och så är vi framme vid farfarsfars sista barn, Ulla, född år 1827. Det var till henne farfarsfar skrev alla de söta breven. Jag har förut berättat om huru hon upptogs av fröken Ulla Ribbing på Kråkenäs i Gårdsby socken. Vid fröken Ribbings död på 1850-talet fick hon ärva den lilla gården och en viss förmögenhet. Hon var hela sitt liv utan ekonomiska bekymmer. Hon var en mycket vänlig och snäll "faster" till farfars alla barn. De voro hos henne långa tider på Kråkenäs. Hon skrev ständigt brev till dem, som senare skola citeras. Vid skildring av hennes liv följer jag en uppteckning av Anna Sjöstrand (Jons dotter) "Förbiillande skuggor 4. Faster Ulla."

"Lilla faster Rulla, som vi barn länge sade, var till växten liten och späd och hade säkerligen aldrig haft stora krafter till sitt förfogande. - - - - - Säkerligen fick ej den lilla kläna varelsen under sin spädaste ålder den vård och tillsyn, som hon så väl behöft". Av farfarsfars brev framgår att "tidigt blev detta barnet liksom kastadt ur både faders och modersfamnen. Men käre släktingar voro straxt färdige att på obestämd tid fria mig från min omsorg." Tydligen kom hon först till släktingar (Ponténar, Hallenberger?). Jag fortsätter Anna Sjöstrands uppteckning. "På den vackra gården Kråknäs (i Gårdsby) bodde två gamla fröknar Ribbing. Dessa kände medlidande och togo sig an den lilla ensamma flickan och gävo henne ett hem hos sig. Fröknarna voro snälla och gudfruktiga och sökte på allt sätt giva henne en god uppfostran. De voro dock efter den tidens sed stränga, varför lilla Ullas utvecklingsår säkerligen ej voro glada. En gammal, och som det sades, ondsint jungfru bidrog nog ej heller till trevnaden". Därefter skild-

ras fröknarna Ribbings död och hur Faster Ulla blev ensam på Kråkenäs. "Emellertid kände hon sig ensam i den lilla vackra byggnaden vid den för sitt klara vatten prisade sjön. Hon hade nått den ålder, då människan har behov av en bestämd verksamhet för att känna tillfredsställelse i livet. Det var ej nog för henne att sitta stilla och med otrolig ordning och flit utföra massor av handarbeten. - - - - - På den tiden voro verksamhetsfälten för kvinnor synnerligen små, varför hon blev tillrättad att taga sig ett fosterbarn och giva det god danning och uppfostran samt på det sättet få sig en livsuppgift". Hennes val föll på hennes halvbroder Carls dotter Maria (de la Croque), född 1859. Hur gammal Maria var, då Faster Ulla tog hand om henne, kan jag ej säga. I varje fall senast 1867 efter Carls definitiva avsättning. "Från Fasters sida blev det intet lyckligt val. Den lilla var slö och rätt svår att komma tillrätta med. Faster nedlade helt säkert ett otroligt tålmodsprövande och kärleksfullt arbete för att väcka hennes intresse och bibringa henne några verkliga begrepp. Den lilla flickan växte så småningom upp och hade fått en god grund av ordning och flit, i synnerhet då det gällde handarbete. Emellertid var Faster mycket angelägen om att hon även skulle få god boklig utbildning. Hon sändes därför till Dädesjö prästgård, där döttrarna i huset, fröknarna Tillström, hade pension för unga flickor. Marias begåvning var högst besynnerlig. Hon hade ett utmärkt minne, som kom henne att minnas, vad hon inhämtat i nära nog oöverskådlig tid, därtill hade hon anlag för teckning, men hon var i saknad av vanligt människoförstånd, som kunde leda hennes uppfattning, ord och handlingar. Det var en fullständig frånvaro av takt, som gjorde det nästan omöjligt att bibringa henne några sociala och sällskapliga begrepp. För allt detta var Faster i sin kärlek fullkomligt blind och hon led oerhört, då hon märkte, att Maria ej hade den framgång i livet, som hon hade tänkt sig. Detta gjorde henne bitter och avundsjuk på dem, som lättare kom till rätta med livets mångahanda. Faster var en rätlinjig och ärlig natur och ville säga sin mening. Hon hade fått en sträng uppfostran och såg livet på sitt sätt. Genom denna "ärlighet" - hon använde gärna det ordet - kom hon ofta i konflikt med sin omgivning av ganska små anledningar. Hur många gånger önskade jag ej, att hon låtit ett ömtåligt ämne falla och ej svarat, då lätt det ena ordet ger det andra. I stället fortsatte hon med en i detta fall synnerligen oklok grundlighet att diskutera ämnet. Följden blev ofta hetsiga ord och från Fasters sida strömmande tårar."

Så småningom blev det klart även för Faster, att Maria ej var som vanliga människor. Hon sålde då Kråkenäs och beredde Maria vård i Lund hos professor Seved Ribbing. Därefter flyttade hon med Maria till Växjö,

1/ se s 25 c)

där hon bodde till sin död 1908.

Anna Sjöstrand skildrar ett möte med Faster år 1896. "Hon var då ensam. Maria var vid den tiden på ett nervsjukhem för stillsamt sinnessjuka. Hon led av självmordsmani och måste noggrant eftersees." Faster, Anna samt Maria Sjöstrand (ej Kråka, utan min egen faster) gjorde en utflykt till Evedal. Allt var lugn och frid, ända tills Faster Maria och gamla Ulla kom i ett hetsigt meningsutbyte om ett par präster, som de båda kände. Emellertid lugnade de ner sig och åto frukost tillsammans. På kvällen frågade Faster Ulla sin brorsdotter Anna: "Anna, jag har undrat så mycket över en sak. Kan du säga mig, varför jag så lätt stöter emot människor, som jag träffar?" Faster var så lugn och snäll, så att Anna sade henne hovsamt sanningen, Faster Ulla svarade genast: "Om jag ej får säga min mening, bryr jag mig ej om hela världen." Och så brast hon i hysterisk gråt.

"Åren gingo. Faster uppnådde hög ålder och var klen och bräcklig. Mot slutet fick hon dock uppleva glädjen, att Maria kunde hemsändas från sjukhemmet - hon hade fullkomligt kommit ifrån sina självmordstankar. Fastän klen och egendomlig kunde hon dock den sista tiden vara Faster till någon hjälp och glädje. Slutomdömet blir: Faster var sanningskär och "ärlig" samt god, i synnerhet mot fattiga, som hon hjälpte i tysthet. Hennes känsligheter härledde sig från ett ärftligt dåligt nervsystem och en alltför sträng uppfostran."

Man kan väl här tillägga, att kantigheterna också berodde på hennes sorg och besvikelse över att hennes innerligt älskade Maria beredde henne ständiga bekymmer. Seg var hon i livskampen, hon levde till 81 års ålder. Hon sörjde för att Maria fick hjälp även efter hennes död. + 11/10 1908.

Själv träffade jag både Faster Ulla och hennes brorsdotter Maria under mitt skolar i Växjö år 1904 - 05. Hon var en liten rar gumma, som bjöd på kaffe och talade vänligt och livligt till den tioårige gossen. Maria gav till det yttre intet som helst uttryck för velighet. Jag beklagar livligt, att jag ej var några år äldre, då jag träffade Faster Ulla. Då skulle jag ha pumpat henne på min farfarsfar och hans barn. Och möjligen fått en liten uppfattning om hennes psykologiska gåta.

Faster Ulla upprättade sitt testamente år 1890. "Härmed förklarar jag såsom min yttersta vilja att efter min död, sedan de andelar i arvet efter min fader, vilka enligt lag skolat tillfalla mina kära bröder, men för min livstid blifvit mig förlänade nämligen

min k.	broder Jonas Gustaf Sjöstrands andel	kr 109:15
" "	" Nils Jacob Sjöstrands "	" 109:15
" "	" Johan Wilhelm Sjöstrands "	" 104:46

blifvit utan ränta utbetalade till dem eller deras rättsinnehavare skall avkomsten efter min efterlämnade egendom tillfalla min k. brorsdotter Maria Eleonora Sjöstrand för hennes livstid. - - - - Vid hennes död skall egendomen tillfalla hennes bröstarvingar, såvida hon efterlämnar sådana, men i annat fall enligt lag fördelas mellan mina arvingar."

Jag har ett ungdomsporträtt av Maria Eleonora Sjöstrand. Hon såg verkligen tjugig ut. Man förstår Fasters oändliga kärlek till henne. Efter Fasters död var hon inackorderad i olika familjer samt under sina senare år tämligen klok. Han avled först år 1932 och blev alltså 73 år. Då hon var ogift, tillföll Faster Ullas egendom hennes arvingar enligt arvslagarna. Botredningen blev därför en hel stamtavla. Vi syskon erhöilo vardera 1/280 av avkastningen, nämligen kr. 47:86.

Jag har förut talat om hennes brev och vill nu anföra några utdrag ur desamma. "Kråkenäs den 3 April 1881. Käraste lilla Hanna! (Fars syster Hanna) Tusen hjärtliga tacksägelser för tvenne kärkomna bref. Mycket kärt och efterlängtadt är det att stundom få spörja till Eder, det är blott allt för sällan och alltför knapphändigt, men det är bäst att nöja sig med de smulor, som falla på ens lott, förthy det är icke allom beskärt att få stora stycken. - - - - Du är så god och frågar, huru vi må. Åjo, vi må, som jag förmodar att Gödeboskap brukar må. Det var sorgligt med broder Jacob, jag blev ganska häpen vid underrättelsen. Man kan nu, mera lugnad, ej begripa, hvad han skulle "yxa till". Det instrumentet trodde jag ej kyrkoherden ofta begagnade. Men Jacob har alltid varit mycket road af praktiska sysselsättningar och då äro de nödvändiga för hans välbefinnande; blott ej verktygen slinta. "Men vem kan för olyckan fly." Emedlertid var det snällt av dig att sent omsider lemna mig någon underrättelse. - - - - - Hvad Gustaf är tyst! Ibland känns det litet malörtsblandat, att jag ej fick träffa honom, hade han blott gifvit mig en aning om att han var så många dagar i staden hade jag kuskat in. Icke för att han får platsen, men jag hoppas dock, att han i alla möjliga fall väl besöker hemmet. - - - - - Men vad tänker du på, gamla tanklösa Faster, som dröjer ända tills nu med ditt hjertas varma tack för det utmärkt vackra gungstolshänget; jag tackar tusen hjärtliga tacksägelser käraste mina flickor för hvart stygn ni tagit på det. - - - - Katten frodas vid Marias (Kråkas) hulda omvårdnad och nu har jag slätt intet mera sladdra om, därför farväl, helsa stora och små, frånvarande och närvarande från gamla till kroppen frodiga, men eljest upptorkade Faster Ulla."

"Kråknäs den 19 juli 1881. Käraste min Hanna! - - - - Tro dock icke, att jag är så kall och likgiltig, som det understundom kan synas. Visst känner jag, att hjertat med åren alltmera krymper ihop och egoismens köld alltmera blir förherskande, den gamla mamsellen tränger sig alltmera på, den frusna kroppen blir alltmera svårupptinlig och solstrålarna dra sig alltmera undan. Men ändå, Hanna lilla, när någon gång ett varmt hjerta klappar mot detta isberget, känner det inre lif under isen, tack därför för hvarje liten vestanfläkt av kärleksfullt meddelande. Jag har aldrig känt mig så gammal som i år, oaktadt jag är alldeles frisk och plågfri. Men det är att ständigt ropa "Beställ om ditt hus." O, att det blott brände till djupet. Maria (Kråka) anlände väl lyckligen till Eder i går? Hon behöfde så väl sol och värme. Skulle det vara alldeles omöjligt för Eder att följa henne hem (till Kråkenäs nämligen). Nu hafven i ju en lätt familjevagn. Men vem vill utbyta värme mot köld, solsken mot skymning. Å nej, gamla Mamsell, sitt där med dina ispiggar. Broderskärleken förde icke hit Jacob. Jag hoppas, att han icke fick Alsheda, alla säger att det vore hans olycka. Han lär ha det mycket bra i Hinneryd och af Kronofogde Granquist hörde jag, att han har 4.000 kr. i lön och då bör man ej klaga. Oron och missnöjet lär komma från Frun, som väl fått något af systrarnas beryktade fåfänga. - -"

Kråknäs den 20 februari 1882. "Min älskade Flicka (Maria Kråka). Hjertinnerlig tack för det kära bref, hvarmed du gladde mig i går morse, dagen förut hade jag bref från den vänlige Pontén, som försäkrar, att du nog snart blir frisk, han tror, att det är den seregna och ostadiga vintern, som inverkar störande på kroppens funktioner. Hans och breven från Lenhofda hava gjort mig så hoppfull och glad. Då du sköter dig så väl, gymnasticerar, motionerar och spinner och därjämte medicinerar, så hoppas jag, att Herren skall lägga välsignelse därtill, låt oss hoppas och kasta all vår omsorg på Herren. Intet skall du tänka att du arbetat för litet, jag begriper då intet, huru du skulle kunna ha varit flitigare, du må tro jag går och ser med stort välbehag på allt vad du väfvit åt oss. Mycket glad blev jag äfven öfver att du ville stanna i Lenhofda, det är på allt sätt nyttigare för dig att vara bland dessa våra bepröfvade vänner i Kristo. - - - -"

"Vexiö den 25 Sept. 1886. Käraste min Sara! - - - - Hur tog John (Far) sin nya otur? Aspelin sade, att han bör anse den som en lycka, ty folket där är allt utom prestvänligt. Ja, då man som John anförtror sin sak i Guds hand, kan man vara säker, att det som sker, är det bästa och nyttigaste. Vi har icke hört ett dyft av dem sedan brölloppet. - - - -"

Om jag nu försöker summera ihop mina intryck av den Sjöstrand-ska släkten, så observerar man först och främst en okuvlig seghet och

plikttröhet. Många medlemmar ha nått en ovanligt hög ålder. Men samtidigt märkes ett drag av nervös känslighet och överspändhet, som i vissa fall lett till katastrof. Om detta arv kommer från Theodor eller från båda av hans fruar, vågar jag ej säga. De flesta medlemmarna av släkten ha haft god begåvning och gjort sig väl gällande på olika levnadsbanor. Det religiösa draget är ofta påfallande. Många ha ägnat sig åt högre studier.

Den Söderbomska släkten är otvivelaktigt av utländsk härstamning, sannolikt valloner. Morbror Arvid, som forskade i Kungsholmens församlings arkiv i Stockholm, kunde dock ej få något skriftligt belägg härför. Men om man betänker, att alla giften varit rent svenska, och man likväl fortfarande inom släkten finner utseenden med örnnäsor, krullhårighet och mörk skäggbotten (Sten Söderbom, Helge Söderbom m. fl.), torde man ej längre behöva vara tveksam. Mor var ljus, men hade lockigt hår och örnnäsa och alla hennes bröder voro mörka med vallonskt utseende.

Om stamfadern Per Söderbom säger Kungsholmens församlingsböcker följande i samband med anteckningen att den 29 september 1749 döptes ett oäkta barn "Tillhållet för denna qvinsperson (modern till barnet) var hos den så ofta omtalte Söderbom, varest mest alla horor, som inkomma i församlingen hafva sine härbärge". Han var tydligen en människovänlig och frigjord person. Man observerar, att generationsväxlingen varit rask, min morfarsfarfarsfar var född 1751, min farfarsfar 1758. Släktens manliga medlemmar voro alltifrån Johan Erik Söderbom, f. 1775, glasblåsare vid Kosta glasbruk, Ekeberga socken. I skriften "Kosta glasbruk 1742 - 1942" skrives på sid. 155: "På 1820-talet anställdes vid Kosta som glasblåsare Johan Söderbom¹⁾ och några år därefter P. A. Söderbom, vilken senare kom från Skönsviks glasbruk". I listan över glasblåsaremästare äro upptagna (sid. 222 ff.)

			tjänsteår	anm.
MF FF	④	Söderbom, Johan	1824-1830	
MF F	③	" P. A	1828-1853	son till Johan. Pension.
MF	②	" Johan	1839-1867	" " P. A. S-bom.
			1868-1870	Å Boda
			1871-1887	
	②	" Claes	1830-1857	Å Kosta 80 tjänste-
			1858-1868	" Johanstorp år. Son till
			1869-1919	" Kosta P. A. S-m.
	②	" Carl	1839-1890	son till P. A. S-m.
	①	" Martin	1874-1878	" " Johan S-m.
	①	" Janne	1879-1889	" " " "

Mors bröder Martin och Janne, mors far och hans två bröder, morfarsfar och morfarsfarfar voro alltså samtliga glasblåsaremästare vid Kosta eller underlydande bruk. I förut nämnda skrift säges: "Den ganska avsevärda skillnad, som rådde mellan glasblåsarnas och övriga bruksfolkets löner har hållit sig ända till sen tid. - - - - På grund av de goda

1) Han hade förut varit vid ett glasbruk i Österbotten.

inkomsterna hade glasblåsarna råd att hålla en levnadstandard, som måste anses vara ganska hög. - - - Glasblåsarna voro också de enda av bruksfolket, utom givetvis inspektoren, som hade råd att hålla sig med piga och dräng. Även i fråga om bostaden hade de det rätt förmånligt. I de glasblåsarbyggningar, som uppfördes på 1790-talet och som ännu står kvar, inrymdes bostäder om vardera två rum och kök. - - - Glasblåsarnas arbete blev väl aldrig riktigt enformigt, dels på grund av att det måste räknas som ett konsthantverk, som ständigt kunde förnyas, dels också genom att glasblåsningen då och då avbröts med annat arbete som t.ex. inbindning och packning." Det framgår vidare av ett i skriften intaget kontrakt, uppgjort 1864 med Jakob Sleisner, gift med en faster till mor, att glasblåsaren fick fria husrum, fick disponera trädgård samt åtnjuta fria kronoutlagor, hade femtio riksdaler årligen till foder och tjugofem till ved samt för sig och sitt hushåll fick månatligen uttaga spannmål till 2 riksdaler och 50 öre bättre pris än ortens markegångstaxa. Slutligen säges i kontraktet: "Qvarstannar Gleisner i brukets tjänst till han uppnått 50 års ålder, och då ej mer förmår sin verkstad förestå, varder han försäkrad om en årlig pension av 33 riksdaler och 33 öre, likaså om en olyckshändelse sker med hälsan utan eget förvällande, och för hustrun, om hon öfverlever honom, tjugo riksdaler i årlig gratifikation, så länge hon änka förbliver".

Jag minns ej min morfar, men däremot mycket väl hans broder Carl. Denne bodde på sin ålders dagar hos sina döttrar Augusta och Ellen i Upsala. Han var en man av medellängd med örnäsa och skär hy. Han bodde i det Strandbergska personalhushållet, som förestods av hans brorsondotter Matilda. Där fick han spela bridge på kvällarna, om någon var villig. Farbror Calle var alltid villig. Han gjorde ingenting och hade gott om tid. Humöret var alltid fryntligt och han berättade gärna om gamla tider. Minnet svek honom ibland. Då sade han alltid: "Nu skulle jag haft bror Claes här. Han hade säkert kommit ihåg det." Jakthistorier var hans specialitet. Han hade en gång jagat hare med farfar. Farfar hade missat en hare. "Den attan tusan haren han smet sin väg. Jojo vid ett sådant tillfälle fick allt prästen ta till ett litet kraftord." A propos harjakt, så berättade mor, att när hennes far och bröder voro ute och jagade, då räckte sällan jaktväskorna till, utan de bar hem villebrådet på en stång mellan sig. Farbror Calle knallade sina varv mellan personalhushållet och döttrarna Augustas och Ellens hem, som låg i samma hus vid Stora Torget. Döttrarna voro snälla och vänliga mot honom, men höllo honom icke direkt för ett saningsvittne. De voro litet smått förargade på honom för att han snusade. "Morfar, strö inte snus på golvet. Dra in det i näsan ordentligt. Och så, begagna näs-

1) Johan Peter Söderborn 2) Strandberg 3) Söderberg
4) Johansson & Söderborn

duken". Farbror Calle hade, som sagt, obegränsat med tid och kom ofta på besök till Bertil och mig, som faktiskt kände oss litet störda. Han var emellertid snäll och vänlig. En gång, då han gick, stoppade han på mig en cigarr. Jag var endast sjutton år och rökade sällan, i varje fall icke cigarrer. Jag skulle upp på ögonkliniken i Upsala, som förestods av nobelpristagaren professor Gullstrand. Rätt som det var fick Gullstrand se cigarren i fickan och sade: "Du får icke röka. Det är skadligt för Dina ögon." Därefter frågade han: "Vad gör Du förresten?" Jag svarade: "Jag är fil. stud." Gullstrand: "Aj, aj, kandidaten. Rök så mycket som helst, men öppna alltid fönstret efteråt."

Under tre år 1912 - 14 åt jag minamåltider hos tant Ellen och farbror Victor. Jag hade dessutom 30 kronor i månaden för att jag läste med deras barn, Elsa och Sten. Även sommartid var jag ofta hos denna familj, som då bodde på sitt lantställe i Marielund. Strandbergs hade sitt sommarhus alldeles i närheten, så att även under lantvistelsen knallade farbror Calle omkring mellan de båda familjerna. På sommaren hade han mera att göra, framför allt med sina bin. Han ville alltid ha maten väl kryddad. En gång saltade Sten och jag på en biff extra kraftigt. "Ta den här, morfar, den ser god ut". Morfar tog den och saltade som vanligt. "Ja, sannerligen pojke, att den smakade inte så illa. Den var åtminstone ordentligt saltad, och det kan dom inte nu för tiden."

Åren 1900 - 1904 vistades jag hos min morbror Arvid och hans maka moster Gerda. Jag läste för guvernant tillsammans med barnen Sten och Dagny och var som barn i huset. Morbror Arvid var en stilig karl med typiskt Söderbomsutseende. Han var god och vänlig mot oss små barn och vårt förtroende för honom var obegränsat. Visserligen fick vi alltid smörj, när vi haft fler än tre slarvfel på rättstavningen, men detta var mera pro forma och injagade ingen skräck. Även moster var mycket snäll men kunde ibland klämma till ordentligt. Aldrig lät hon mig känna, att jag var en fattig inträngling.

Morbror var het, men mycket uppskattad av sina patienter. Han kuskade omkring väldeligen som "provinsialläkare" och var omtyckt av bönderna även som väderleksspåman. Trädgårdsodling var hans hobby. En tid var han även lantbrukare i smått, förhyrde en "lycka" utanför staden, som han brukade tillsammans med hästen Balder och kusken Andersson. Naturligtvis hade han bin.

Moster Gerda hade tillfört boet en större förmögenhet. Morbror Arvid var frikostig och generös och skrev på åt sin fader och sina bröder, som slutat med glasblåseriet och skaffat sig ett eget glasbruk. Lika utmärkta

*Gerda Wigander, apotekare - och bryggare efter
sin Linboing.*

som de varit som glasblåsaremästare, lika tvivelaktiga voro de som affärs-
män. "Söp och jagade för hela slanten," sade far, något överdrivet. Det
blev konkurs icke blott för dem utan även för morbror Arvid. Jag minns,
att möblerna bars ut på gården, att det ropades och auktionerades. Vi barn
tyckte det var skojigt och omväxlande. De äldres betryck fördes i den famil-
jen icke vidare till barnen. Deras utveckling skulle ej störas. Både morbror
och moster voro varmt religiösa, även om det ej märktes så mycket utåt.

Morbror Arvid var skämtsam, tyckte om practical jokes. En gång
skickade han mig och Sten till apoteket för att köpa rottingolja och Johannes-
bröd. "Rottingolja är så billigt, så att den får ni gratis. Här har ni 25 öre
till Johannesbröd". Sten och jag stegade iväg. "Vi skulle ha för 25 öre Jo-
hannesbröd och så rottingolja. Den skulle vi få gratis." - "Jo, det går nog
för sig, kom in på mitt rum bära". Apotekare Liljenström fattade galoppen
och klatschade på skoj till oss med en rotting.

c) En gång kom morbror Janne på besök. Det talades om att han
blivit långsynt. "Hur långt kan morbror Janne se?" - "Ser Du flugan på Vists
kyrktorn tvärs över sjön? Den ser jag."

e) Morbror Gustaf var på besök hos oss i Barnarps prästgård. Han
var en munter fyr. Jag minns ännu, huru han och Eva flabbade åt allting. Han
var hyttmästare på Hövik i Norge. Efter pensioneringen, i början på 30-talet,
flyttade han och hans fru till Lenhovda, där han på nytt övergick till sin ung-
doms jakt och fiske.

Bengta, Olof och jag besökte år 1945 även Kosta, som låg i Len-
hovda pastorat, Ekeberga socken. I Lenhovda träffade vi Gottvald Söderbom,
vars hustru Sara på sätt, som förut nämnts, vittnade om farfars medryckande
predikningar. Gottvald hade varit många år i Amerika, blivit änkling, skrev
efter sin ungdomskärlek Sara, som han ej sett på ett trettiotal år. Hon kom,
hon såg, hon segrade. Sedan återvände de till hemlandet.

Den gamla stämningsfulla bygatan i Kosta med dess små röda hus
var verkligen betagande. Vi fingo se "Söderbomsgården", där morfar och
hans bröder Claes och Carl bodde i var sin lägenhet på två rum och kök med
goda källare- och vindsutrymmen. De hade egen lönejord med kor och grisar.
Vi träffade även tant Ester Söderbom, ogift syster till Augusta och Ellen.
Hon vistades där under sommartid. Eljest hade hon herrekiperingsaffär i
Upsala och visade mig och mina bröder, som studerade i Upsala, mycken
vänlighet. Hon bodde tillsammans med Claes dotter Tilda och dennas dotter,
Elna Ekström, som skötte hushållet både här och i Upsala. Mor och Tilda
hade varit läskamrater och farfar hade läst fram dem. Tilda tyckte, att nu
kunde de ingenting, när de gick fram. "Annat vaur det, dau Anna och jag

1) Moster Märta ropade in det mesta 3) kusiner till mor
2) Sara f Ekström f 1871 + 1966

gick fram. Vi kunde alla launga bibelspråk." Tilda var en bjudande kvinna med örnäsa.

Om jag skall försöka summera ihop mina intryck av den Söderbomska släkten, så blir det, att de voro glada, skämtsamma utan udd, generösa samt mycket duktiga yrkesmän med praktisk läggning. I den familjen fanns intet svårmod. Vissa medlemmar ha varit mycket förbehållsamma i större sällskap. Mor, som hade ett utomordentligt gott och glatt vardagslynne, var tillbakadragen i sällskap.

Äldste kände stamfadern Johan Lindgren uppträdde helt plötsligt i socknen. Man visste ej, varifrån han kom, han medhade inga betyg. Sägner gick emellertid om att han var kommen ur högre samhällsklasser, sedermera gjort något fuffens och därför dragit sig tillbaka till en trakt, där han var okänd. I Ekeberga socken vann han dock snart allas tilltro och blev skriven där. Han var mycket händig, gjorde klockor, formar, dragspel, fioler m. m. Han dog på 1850-talet. Han kallade sig Lindgren, hans barn togo namnet Lindblom.

Min mormor träffade jag aldrig, däremot hennes broder Oskar, som kom på besök i Ulricehamn. Han var omgiven av en viss nimbus hos oss barn, emedan han följde kung Oskar II på hans utländska resor. Även hans dotter Ingrid var ibland i Ulricehamn och var alltid ytterst vänlig mot oss barn och mycket gladlynt.

Sara Flammén råkade jag ofta i Upsala under min tid där 1911-21 och även senare. Hon var kassörska i Victor Söderbergs affär. Genom kölden, då hon satt stilla i kassan hade hon fått förfrusna fingrar. Hon såg eljest mycket bra ut. Hon var vänlig, god och rar. Hon bodde i ett rum i Strandbergsska huset. På grund av sitt svärmeri för präster (hon var mycket kyrksam) utsattes hon ibland för tant Augusta Strandbergs och tant Ellen Söderbergs välvilliga stickord. Bertil och jag voro ofta på kafferep i hennes rum tillsammans med en mängd tanter. Hon var mycket generös i den utsträckning hennes små inkomster det medgav. Hon läspade lätt. Som ung hade hon besökt far och mor. Vi barn (jag minns dock intet därom) kallade henne på skämt "stygg Sara". En lämplig benämning på denna glada och goda kvinna är "snälla Sara".

Då Sara Flammén dog, övertog hennes syster Ester Flammén hennes bo. Ester var trotjänarinna och sällskapsdam på egendomen Årresta nära Flen. Då hon dog 1955, visade det sig, att den snälla Sara testamenterat ett väggur, märkt Lindblom (mormorsfar eller mormorsfarfar) till broder Nils, som var hennes gudson, och resten av sitt bo till övriga levande barn till far i hans första äktenskap. Jag fick ett hörnsåp, som jag ofta sett i hennes rum i Upsala, samt Frödings samlade skrifter.

Ester Flammén såg ej så bra ut som Sara och var ej så gladlynt. Hon hade pondus och man satte sig ej på näsan på henne. Hon hade humor likom Sara. Om jag vetat, att hon levat så länge, skulle jag ha gjort henne ett besök, men då Sara dog, miste jag helt kontakten med hennes syster.

Som man ser, så har jag ej träffat så många av min mormors släkt som av min morfars. Mitt intryck är att medlemmarna av mormors släkt voro händiga, goda, glada och öppna människor.

Fars syskon.

Faster Sara och faster Maria ha vi redan förut stött på i dessa anteckningar. Faster Sara var mycket liten och puckelryggig. Det påstods, att hon tappats i golvet av en jungfru. Men även farbror Gustaf var mycket liten och med antydning till puckel på äldre dagar. Man kan icke komma ifrån intrycket av en viss kroppslig degeneration. Men andligen voro de synnerligen fullgångna. Både faster Sara och faster Maria voro högt bildade kvinnor, ehuru de ej gått i skola. Av förut citerade brev synes framgå, att faster Sara utbildades enskilt i Växjö genom förmedlan av sin farbror Jon. Hon kunde engelska, tyska och franska och var mycket musikalisk, liksom hela min fars familj. Hennes hälsotillstånd var alltid svagt. Hon hade ett mycket dåligt hjärta. Men hon var seg och ihärdig, gladlynt och from. Man skulle icke kunna ha trott, att faster Sara och faster Maria voro syskon. Faster Maria var stor och robust och hade ej alls samma fina anletsdrag som faster Sara. Efter farmors död år 1901 fortsatte de sin inackorderingsrörelse. 1904 - 05 gick jag i tredje klassen av läroverket och bodde hos dem jämte syster Elsa och bror Bertil.

Fastrarnas bostad låg en trappa upp i ett hus i stadens utkant. Från tamburen kunde man gå runt i våningen, som låg i fyrkant. I första rummet bodde syster Elsa och hennes kamrat Märta v. Baumgarten, en älsklig flicka. Nästa rum var förmaket, sedan matsalen, därefter fastrarnas rum och så Christer och Ulf v. Baumgartens. Längst bort bodde Gunnar Pettersson, bror Bertil och jag. Man förstår, att det var livligt i huset. Men fastrarna tyckte om sina "barn" och trivdes med ungdomen. De hade både humor och levnadsmod och voro varmt religiösa. Säkert kände de det som en värdig livsuppgift att ge glädje och fostran åt ungdomen ikring sig.

Faster Sara läste och skrev, skötte affärerna, hade lugnt lynne och var chefen för det hela. Faster Maria var glad eller arg, skötte hushållet med hjälp av jungfrur, spelade och sjöng (mycket bra förresten) och var ute på staden på visiter.

Det var trevlig stämning i hemmet. Tänk så många glada måltider vi ungdomar åto tillsammans med fastrarna, som hade intresse för oss alla, lyssnade på oss alla och talade med oss alla. De trivdes med surret ikring sig och jag kan aldrig minnas någon tillrättavisning för stim och stoj, som det säkert var övernog av. Kosthållet var anständigt, även om faster Maria ibland utmärkte sig genom särdeles fantastiska måndagspuddingar, som innehöllo litet av varje, som serverats den sista tiden. Söndagsfrukosten var en kulinarisk höjdpunkt. Då serverades hästbiff, av vilken maträtt man

fick äta obegränsat. Lita på att det var många biffar, som konsumerades av de matfriska gossarna.

Fastrarna, så snälla de voro, hade kommit på kant med värden, med vilken de länge processade. Värden drack en hel del och förde då ett avsevärt oväsen i huset. Detta kulminerade vanligen på kvällen under aftonbönen. Vi voro då alla församlade i matsalen. Faster Maria spelade en psalm och vi sjöngo den andaktsfullt. Men knappt hade vi börjat, förrän "Andersson" satte igång med ett våldsamt larm, skrek och stampade i golvet. Detta vande man sig vid och det gav aftonbönen ett extra intresse.

Mitt skolår i Växjö var ett gyllene år. Då öppnade sig för 10-åringen både kamratlivet och naturen. Jag hade aldrig gått i skola förut, aldrig gått i flock. Mitt sinne gladdes åt de livliga lekarna på skolgården, åt bad och utflykter i naturen kring Växjö, åt stemmet bland inackorderingsbarnen. Jag kände mig fri. Fastrarnas regemente var milt och glättigt.

Fastrarna fortsatte med sina inackorderingar till år 1914. Då gick det ej längre ekonomiskt ihop. Dessutom började faster Saras krafter sina. De fingo plats på Pauvres honteux i Stockholm. Under min långa studietid i Upsala hälsade jag på dem ofta. De buro sitt öde med lugn och hade humorn kvar. Deras samtal voro alltid både roliga och minnesrika. De kunde konversera utan att vara tomma. De voro tappra kvinnor.

Faster Sara dog år 1923 och begrovs i familjegraven på Barnarps kyrkogård. Hon var synnerligen förtjust i Barnarp och jag minns henne väl på besök där. Hon prisade mycket lugnet under de jättestora lönnarna på gårdsplanen. Tänkte hon på sin fader och moder, som även setat där i yngre dagar? Märkligt, att livsviljan räckt till för denna svaga kropp under 77 år.

Faster Maria överlevde systemen i många år. Hon var robust men fick starr på sin ålders dagar, vilket fördyrade hennes liv. Hon dog ganska långt fram på 30-talet och begrovs i sin faders och moders grav på Lenhofda kyrkogård.

Faster Maria var litet kokett. Enligt Anna Sjöstrand (Jons dotter) talade hon mycket om sin sångröst och alla erövringar hon skulle kunna ha gjort, om hon velat. Sången var hennes liv. Hon talade faktiskt ofta om hur roligt det var i kyrkokören i Lenhofda och hur hon alltid höll rätt ton, även om kören i övrigt missade. Ävenledes sade hon mig ofta, att hon kunde ha varit gift många gånger om "bara jag velat bära spritbrickor". Bengta och jag hälsade på henne på Pauvres honteux strax före hennes död. Hon led av sina krämpor men konverserade storartat. Hon var en upphöjd kvinna.

Farbror Gustaf var född år 1849, studerade i Upsala 1869 - 1879 och avlade, under mycket informerande, filosofie kandidatexamen i matematik,

fysik och botanik. Han blev år 1882 läroverksadjunkt i matematik, fysik och modersmålet i Linköping. Han gifte sig år 1883 med Augusta Lindergren, kronofogdedotter från Algutsboda. Som lärare var han superb, sträng och humoristisk. Han var mycket liten och kallades av eleverna för "Lille Kraft". Så småningom blev detta förvandlat till "Kralle Lift" och blev slutligen "Krallen". Av sina elever var han mycket uppskattad. Så småningom kom han att undervisa endast i matematik, emedan han stod väl till boks hos rektor och detta ämne var det minst tidsödande. Han hade mycket annat att sköta såsom agent för Lifförsäkring AB Thule och som direktör för Livränteanstalten.

Han var en verklig gatuprofil, gick med hög hatt och hade en stor cigarr med munstycke samt händerna på ryggen. Han energi var formidabel. Skolan på f. m., frukostrast, livräntemottagning, skola igen, middag och sedan middagsslummer. I samband med denna läste han om och om igen dels "Den stora vreden" av Olof Högberg och dels Shakespeare. Sedan vidtog eftermiddagsarbetet med skrivningsrättning och livräntan. Hans arbetsdag slutade sällan före klockan 1 på natten. Men han kunde koppla av, dels i samband med förut nämnda middagsslummer och dels spelade han ofta piano några timmar efter den lätta kvällsvarden. Han var verklig virtuos på piano och spelade de stora mästarna Beethoven, Mozart Chopin underbart. Han älskade sitt sommarställe "Talludden" i Rimforsa. Där vilade han upp sig under ferierna och reste ofta ensam dit under lördagar och söndagar vår och höst för att pyssla med trädgården.

Vid sin sida hade han sin trogna maka Augusta. Hon var en ypperlig husmor, höll ordning i den stora våningen, såg till jungfrun, torgade, lagade en superb mat. Man åt tre gånger om dagen lagad mat. Hon var generös, glad, snäll och sällskaplig. Då hon förströdde sig var det vid räkenskapsboken, som hon ordentligt förde. Hon lade patience på kvällarna, då hon väntade på att farbror skulle gå och lägga sig. Då han passerade, smågrälade de alltid om patienten. Hon hade en utmärkt hälsa och följde med lätthet farbrors livsrytm, dock utan middagssömn.

De voro mycket släktkära och på grund härav passerade många släktingar deras hem i Linköping, varom jag förut berättat. De förde ett öppet hus. Barnens och även mina kamrater voro alltid välkomna och deltog utan vidare i den måltid, som skulle serveras. Själv voro de med i ett litet trevligt "viralag", som förutom den bestod av lektor Romdahls, adjunkt Thörnings och fabriksör Bohms. Då familjerna samlades, voro även de yngre medlemmarna med. Man började med kaffe. Så satte gubbarna i gång med viran, tanterna pratade och sydde, vi yngre lekte sällskapslekar o. s. v. Så småningom kom

U byggt 1904.

den gående supén och sedan fortsattes det ett varv igen. Både farbror och faster voro trevliga sällskapsmänniskor och särskilt farbror kunde blomma upp avsevärt. Han var en uppskattad S. H. T. -broder och kallades inom samfundet för "Lill-Jonas".

Farbror var en grundligt bildad man. Han kunde dels både engelska tyska och franska och dels latin, grekiska och hebreiska. Dessutom hade han vid akademien, som förut nämnts, studerat matematik, fysik och botanik. Under skoltiden ville jag välja bort franska. Farbror sade: "Dummer ju, välja bort franska. När han kan få ett språk alldeles gratis. Själv läste jag frivilligt engelska i skolan. Det har jag sedan studerat all min matematik på. Det kan gå likadant för honom själv. Han läser franska bara." I sina yngre dagar, hemma i prästgården, predikade farbror mycket. Bengta och jag frågade honom en gång: "Går aldrig farbror i kyrkan?" Svar: "Nej, jag har predikat själv över alla texter och hört predikan över alla texter. Nu tänker jag själv."

Jag vistades i hemmet i Linköping i sex år 1905 - 1911. Då jag kom hem efter mitt skolår i Växjö, tyckte far, att jag kunde vara hemma ett år och växa till mig. Jag hade varit lat och fått dåliga betyg, men var dock flyttad. En tillfällighet förhindrade detta. I Växjö hade fastrarna haft besök av farbror Gustaf. Han hade, mig ovetande, sett och hört mig en dag, då jag stod på huvudet och deklamerade Wilhelm v. Schwerin från början till slut. Då han fick höra fars beslut att ha mig hemma, sade han: "Den pojken är alldeles för pigg för att gå på landet och slå dank." Den gode farbror Gustaf och den goda faster Augusta! Hur kunde de vara så storslagna med fem egna barn?

Då jag kom till Linköping, var farbror nere vid stationen och mötte. Faster och flickorna voro kvar på landet. Farbror visade mig till rätta, lärde mig att vrida på elektriska knappar (nyhet!) och dra i WC -snöret (nyhet!). Det var en mycket stor modern våning på (livräntan inräknad) nio rum och kök. Farbror hade sina arbetsrum i Livränteanstaltens kontorsrum (3 st.), som lågo i följd med våningen. Farbror hade väl hört, att jag var en spelevinker och ville knyta upp svansen på mig. Av far hade jag fått två kronor vid avresan från hemmet. Då inga föreskrifter hade givits, köpte jag dels en indianbok och dels frukt och godsaker för att popularisera mig bland kamraterna. Pengarna voro snabbt försvunna. Farbror frågade vid middagen, som avåts av honom, Yngve och mig: "Fick Du inga pengar av far, när Du reste hemifrån?" - "Jo, två kronor." - "Dom skall Du hushålla med." - "Jag har redan köpt upp dem." Farbror blev ursinnig. "Slarver ju. En fattig pojke skall hushålla med sina slantar." Örfilar och nackhuggare tvärs över bordet. Farbror kunde vara ganska

J Dock eldning med ved.

het. Faster gav mig aldrig någonsin kroppslig aga.

Äldste sonen i huset, Folke, hade 1905 tagit studentexamen och höll på med sin utbildning till officer. Han var hemma i sitt hem och halsade på ibland. Jag minns med vilken beundran jag såg upp till honom. Han var lång och spänstig med manliga och lugna drag och med en viss naturlig pondus. Som officersvolontär var han en gång på besök i Barnarp. Han hade väl förmodligen övningar i närheten och hade fått permission. Far gav sig gärna på besökande ungdom med skoj och spetsigheter. Folke ämnade avlägga visit hos brukspatronen, löjtnant Emil Spånberg (kusin till far). "Han är inte det minsta intresserad av oss Sjöstränder. Det är alldeles onödigt att du går dit." Folke svarade: "Far ville, att jag skulle gå på besök dit." Folke medtog Bertil och mig. Löjtnanten var en spänstig och ståtlig man i 55-årsåldern med rödsprängd näsa och blixtrande ögon. Vi blevo vänligt mottagna. Det var enda gången jag besökte spånbergssläkten. Något umgänge mellan dem och den egna familjen fanns ej. Jag återkommer senare till brukspatron Spånberg. Han fick en gång ett telegram på en bemärkelsedag: "Kell dig, du man med ruter i, med gjuteri och stuteri." Det säger ganska mycket om mannen och hans verksamhet.

Folke avslutade hedersamt sin officersutbildning. Han kom hem från Karlberg sent en natt och slängde en snöboll på föräldrarnas sängkammarruta, som gick sönder. Stor glädje blev det, även om farbror grumsade något. Folke hade ledigt några dagar, medan han väntade på utnämningen till underlöjtnant, och företog sig en jakturflykt till sommarstället tillsammans med brodern Yngve och en löjtnant. De gingo på skidor över isen men kommo ner sig i en strömfåra, både Yngve och Folke. De arbetade sig fram, sedan de skurit av bindningarna, till var sin holme. Folke kom i tre gånger och kom iland alldeles utmattad. Yngve hade varit i endast en gång. Löjtnanten miste besinningen och ilade till byn Hackel efter hjälp, som slog sig igenom isen med båt. Yngve sprang runt på sin holme och hörde Folkes dödsrosslingar på den andra. Han kunde ej komma honom till hjälp, då han hade strömfåran emellan och själv var alldeles uttröttad.

Farbror bar sin sorg som en man, teg och arbetade vidare. Faster grät mycket och lät ofta tanter komma och trösta sig. Efter sådana "tröstestunder" var hon alldeles förgråten. Farbror sade: "Ja, man kan då verkligen se, att Clara Romdahl eller någon annan tant har varit och tröstat Dig." Sorgen var tung och glömdes nog aldrig. Äldste sonen, familjens stolthet, en sympatisk och trevlig ung man borta för alltid helt oväntat.

Jag hade själv Farbror som lärare i tre år. Han var alltid pigg och energisk och drev sin undervisning på ett enkelt naturligt sätt samt fick goda

1) augusti 1907 2) i december 1907
3) Löjtnanten kände ej till metoden med kringgående rördse.

resultat. "Dummer ju, Pettersson, han kan ju inte fatta idag. Han ser blek och eländig ut. Pettersson skall äta järnpiller." Andersson, en mycket lång elev, är framme vid tavlan för att räkna ett tal. Farbror var i allmänhet mild och tålig men kunde fatta eld. Det gick mycket dåligt för Andersson. "Andersson är så dummer i dag, så han måste ryckas upp. Han skall få sig en nackhuggare." Farbror hoppade upp och gav honom en "nackhuggare". Vi andra elever åsågo respektfullt exekveringen men dolde ett litet löje. Alla visste vi, att Farbror var god som guld och ville oss alla väl.

Efter uppnådd pensionsålder övergick Farbror till att helt ägna sig åt Thule och livräntan. Han drev upp båda dessa rörelser högst avsevärt och blev en verkligt driftig affärsman med stor framgång. Han var vid ypperlig hälsa. Strax innan han blev 80 år slant han på sitt sängkammargolv. Efter någon tid började det göra ont i ena benet. Förbruskat lårbensbrott. Smärtorna togo så småningom till mer och mer. Farbror led mycket av att vara stilla och överksam. Bengta och jag voro med på hans 80-årsdag. Han kunde sitta med vid bordet. Mera var det icke. Dock blixtrade han ibland fortfarande. Efter middagen tillkallade han Bengta: "Du Bengta, Olle höll på att bli ett original. Du har plattat till honom."

Farbror dog 1932 83 år gammal. Han jordfästes i Linköpings domkyrka av biskop Aurelius, som prisade den avlidnes levnadsgärning och talade om hans hemmiljö, både i Lenhofda och Linköping, vilka givit honom krafter att utföra sitt livs arbete med glädje och hoppfullhet. Faster Augusta flyttade till sina barn i Stockholm. Hon överlevde maken i sex år.

Faster Hanna. I farmors brev ha vi hört hennes bröllop beskrivas. "Ja, det kan ju bli lyckligare än som vid första påseendet kan tyckas". Det blev ett mycket lyckligt äktenskap. Det var spriten, farmor hade varit rädd för. Den försvann helt ur livet i Målarps prästgård. Då jag tagit studentexamen 1911, reste jag hem över Målarp, där syster Elsa hushållade. Faster låg till sängs, slagrörd. Farbror Carstensen var en ståtlig man, ännu vid full vigör. Han var flintskallig upptill, men stora lockar ringlade ut över tinningar och bakhuvud. Först trodde jag, att han hade peruk. Ögonen blixtrade. Han var kvick och intressant. Jag undrade, om jag inte kunde få gå och hälsa på faster. "Jo gärna, men hon säger nu ingenting. Och först måste jag fälla skogen, så att Du kan se min lilla duva." På sin ålders dagar hade hon fått skägg, som måste rakas. Jag var uppe och hälsade på faster. Ett lidande, besjälade ansikte mellan lakanen. Någon förbindelse fingo vi ej. Hon dog strax efteråt, femtiosjuårig, efter ett liv i kärleksfullt arbete för man och barn.

Jag hörde farbror Carstensen predika. Han talade fritt ur hjärtat ett milt och gott evangelium. "Varför läser inte farbror lagen litet för bönder-

1) i X/vesla 2) 1912.

na också?" - "Ack, kära Du, lagen läser livet för dem. Prästen skall bara vara mild och god". Vid sidan av sin prästtjänst var farbror Carstensen läkare, ej examinerad visserligen, men mycket skicklig, i synnerhet som ögonläkare. Varje dag var gårdssplanen och veranden full av patienter. "Kråkshulta präst" var vida bekant och skrev recept, som utan vidare gingo på apoteken.

Han skötte jordbruket själv, vilket tillgick så, att han ibland budade bönderna att komma och hjälpa till. Jag fick vara med på slåttern. Ett tiotal gubbar kommo och gnodde på värre. "Kråkshulta präst" var populär. Efter slutat dagsverke samlades man till en glad måltid utan sprit och sedan röktes det av farbrors fina cigarrer. "Ururac Bat" tror jag de hette. Cigarrerna voro ~~inlindade~~ i rullar genom blåa band, som löstes upp. Cigarrerna voro krokiga, gubbarna voro krokiga, farbror höll låda och gubbarna stämde i.

Farbror Carstensen trivdes i sin bygd. Han ville icke bli kyrkoherde. Han hade sin prästtjänst och sina patienter, som helt uppfyllde hans tid. Han åkte aldrig tåg från det han kom till Kråkshult och till det han reste till Lund och fick sin dödsdom, kräfta i tungan. Han skar själv ut tungan och levde sedan några dagar, under vilka han meddelade sig med lappar. En tapper man!

Farbror David är förut omnämnd i farmors brev. Han synes ha varit svag för spriten och emigrerade till Amerika 1889. Hans utbildning hade varit praktisk. Han hade ej kunnat eller ej velat ägna sig åt studier utan hade danats till jordbrukare och kallades inspektör. Han lyckades i Amerika ej få någon inspektorsplats utan blev fastighetsskötare och trädgårdsmästare. Han Han var länge hos en judefamilj, Kahn, i Chicago och synes ha varit arbetsför in i det sista. Han dog i Chicago 1931, 79 år gammal.

Fastrarnas brevsamling innehåller ett stort antal brev från farbror David. Han synes ha rätt sig och hade länge fordringar av syskonen hemma i Sverige. Ofta är det frågan om att han skall komma hem till Sverige igen. Men han slår ifrån sig. Hans brev innehålla aldrig ett ord av klagan eller bitterhet. Syster Brita förde under hans senare år en livlig brevväxling med honom.

Han skriver till systern Sara den 2 juli 1905. " - - - - - Helsa John och Anna från mig och tacka dem för att de vill se mig hos dem. Hvilket som är klokast att resa hem eller stanna kvar här, vet jag knappast, men om hemresan skall ske, är bättre vänta tills i höst, ty nu är ju halva sommaren gången. - - - - Anna, Johns fru, är ett litet starkt och godt fruntimmer. Hon skulle hafva medalj. Om hon vore här, skulle president Roosevelt gifva henne det. Han har gifvit medalj till ett fruntimmer här i landet, som fått 13 barn. Gustafs äldste son vill bli militär, det tycker jag ej illa om honom för. Tiden

V 1916

ilar undan. Du säger det är 16 år sedan Fader dog och begrovs och i october denna höst har jag varit i America 16 år. - - - -" Till syster Brita den 15 januari 1920. " - - - - I går var jag inne i den stora staden Chikago, uti en svensk bokhandel och köpte mig en Psalmbok. Den gamla Psalmboken, som Papa John köpte för mig i Malmö, då jag reste hit, är nästan i trasor. I Chikago är så mycket folk på trotoarerna, att man har svårt för att tränga sig fram. Gatorna är fulla av hästar, automobiler, och där är 2 ^{sty} Poliser hvid hvarje Gatcorsning, för att regulera trafiken ellse allt skulle bliva in tupsi turvi. Ni vill snart hålla bröllop för Eva och Papa John, när det happen, så sjung tralalililå, låt rulliansen gå - - - -" Den 19 januari 1931 till Faster Maria. " - - - - Från Brita Sjöstrand hade jag brev two veckor före jul. Hon omtalar även hafva skaffat sig en fästman. Då de nu är redo för deras Bröllop, jag told Brita, att Spelmännerna vill lägga violen under hakan och draga till rätt på alla fyra strängarna en Drill, så att ingen der på marken kan sto still. Hej! Hej! lustigt live i dansen ock, att Gummorna vill necka o Gubbarna de hecka, Flickorna sig checka, stampa Pojkar, så bör dansen gå. Vi äro alla här vid god helsa, har icke vidare kallt. Arbetslösheten är stor med trykta näringsaffärer - - - -" Den 21 april 1931 till Faster Maria. " - - - - Syrenbuskarna börjar nu grönskas och andra buskar, blott här är rått och kallt. Godt broder Gustafs ben är bättre. Om jag skulle dö eller något hände mig, vill Lemon Kahn, som har adressen, låta Eder veta af. Mätte Du nu känna Dig bättre och belåten under sommarens sol och värme - - - -." Enligt brev från Mrs Madden dog farbror David den 23 juni 1931 " och var begravd den 25 juni 1931 och hade en svensk fin begravning. Folket, som han arbetade för, begravde honom mysket vackert och vi var alla där - - - - Han var icke sjuk mer än tre dagar och min mor tog vara på honom. Hon är svensk. Så han led inte, han somnade och dog. - - - -" En strong man!

Far och mor

Jag har redan förut talat om deras utseenden och antytt deras karaktärer. Jag frågade en gång far: "Vad skulle far ha blivit, om far ej blivit präst?" - "Jag funderade på att bli militär." Mor, som hörde på: "Åh, du med din svaga hälsa. Hur skulle det ha gått?" Det skulle nog ha gått bra. Far rörde sig raskt, med militär spänst och hållning. Hans hälsotillstånd var i huvudsak gott, så när som på en svår nervös kris omkring år 1906. Han hade en väldig pondus såväl inom familjen som i sin tjänst. Disciplinen skulle ej ha fattats. Putsen i vardagslag var visserligen ringa. Han gick ibland "sockenbud" iklädd någon av sönerns avlagda studentmössor. Den som mötte honom kunde undra,

vad det var för en överliggare. I tjänsten var han alltid putsad och fin. Hans lynne var växlande. Ibland var han uppsluppen och pojaktigt pigg, ibland gnistrande arg, ibland svårmodig och dyster, ibland lugn och stilla. Heidenstam talar i en dikt om "ombytlighetens behag". Detta hade han i stor utsträckning. Att försöka skildra honom som människa skulle kräva en bok. Mor såg i yngre dagar synnerligen bra ut och hade ett lugnt och jämnt lynne, var alltid god och glad samt otroligt arbetsam och frikostigt sparsam. Med aldrig svikande mod höll hon ihop den stora familjen. Ofta var hon uppe i tidiga ottan och skötte baket innan familjen vaknade. Hon tyckte om att arbeta i trädgården och var mycket förtjust att åka efter häst. Så småningom blev hon bruten av det myckna arbetet och de många barnsängarna. Farbror David skrev 1905: "Anna, Johns fru, är ett litet starkt och godt fruntimmer. Hon skulle ha medalj." Även hon skulle kräva en särskild bok.

Far föddes den 9 juli 1857. Efter studentexamen 1876 studerade han en termin i Upsala men gick därefter hemma på roten och avslutade sina studier i Lund 1879 - 1882. Därefter hade han en mängd prästerliga förordnanden, vanligen som vice pastor, ända tills han år 1893 blev komminister i Kåna (tillträdde den 1 maj 1895). Frosten Norbeck, som jag råkade 1944 (han var då 83 år) uttalade sig om far. "Jag råkade honom i yngre dagar många gånger på prästmöten och på äldre dagar i tjänsten. Han var alltid glad i sällskap, disputerade gärna och var mycket slagfärdig". Fars befordran gick långsamt, måhända beroende på hans starka egenvilja och en viss lust att dominera allt för mycket.

Far och mor gifte sig i Hofmantorp den 31 juli 1888. Mina första levnadsminnen äro från Kåna. Hur lycklig var jag inte där! Jag tror även att far och mor voro lyckliga, unga friska som de voro. Far var en bonde bland bönder. Han brukade gården själv. Folket hängde fast vid kyrkan, prästen och prästfamiljen. Kyrkan var full varje söndag.

Far valdes till kyrkoherde i Barnarp i augusti 1902, tillträdde den 1 maj 1903. Hans befordran till kyrkoherde gick alltså raskt, men han stöddes otvivelaktigt av Spånbergarna, Wilhelm och Emil. Och på den tiden gällde fyrkatslängd n. Spånbergarna hade mycket fyrkar. Tyvärr dog Wilhelm redan sommaren 1903. Han var en folklig och vänlig man. Brodern Emil var vida strongare och med honom blev det ingen gemenskap. Dock hörde jag aldrig någon tala illa om "löjtnanten". Som ledare för Norrahammars bruk var han tydligen sträng, men rejäl och rättvis.

I Barnarp voro förhållandena helt olika dem i Kåna. Bruksarbetarna i Norrahammar voro mitt i klasskampen och fientligt sinnade mot präst och kyrka. Brukspatronerna hade intet intresse för kyrkliga ting. De religiöst in-

U Här nämns Anderstad och Töfvergård.

tresserade voro i allmänhet frikyrkliga. Gammaldags bönder fanns det få. Den lilla vackra kyrkan var tom på söndagarna. I kyrkan satt endast präst-familjen, klockaren, fattigstuggummorna, Hanna Olander, fröken Nilsson och en och annan bondfamilj. Gården var bortarrenderad. Affärerna voro svåra. Far var hårt skuldsatt.

1906 råkade far ut för en nervös kris och kände sig tvungen att taga tjänstledighet, vilken säkerligen smärtade hans plikttrogna sinne mycket. Arvid var nyfödd, affärerna måste skötas, hemmet hållas ihop. Nu utförde mor sin stora gärning, milt och lugnt och med okuvlig seghet. Så småningom blev far bra igen. Han hade alltid förut predikat med koncept. Nu gick han upp i predikstolen endast med några stolpar. Så småningom släppte bär även dessa och talade sedan i 20 år fritt ur hjärtat. Enligt min mening var han en vältalare av stora mått, även om han ibland kom upp i falsetten. "Du talade väl, min son", sade pastor Palmberg en gång till honom. Han var komminister i grannförsamlingen och var själv en stor vältalare. Så småningom kom det mera folk i kyrkan, även om den sällan var fullbesatt.

Jag, liksom övriga syskon, gick och läste för far. Hans lektioner varade i två timmar, men jag tyckte de voro oerhört intressanta. Han hade en förmåga att lugnt och klart bena upp en fråga på ett sätt, som verkligen var storartat. Som ordförande i kyrkostämman m. m. var far riktigt i sitt esse. Där kom hans tankeklarhet och slagfärdighet riktigt fram. Han skulle ha kunnat bli en glänsande förhandlare, om det velat sig så. Så småningom blev han verklig kompis med de socialistiska gubbarna, som börjat taga hand om socknens både världsliga och kyrkliga angelägenheter.

Far tog gården själv år 1911. Farbror Gustaf och många avrådde. Men si, han spekulerade rätt. Kriget kom. Allt steg i pris. Det bästa var, att han blev tvungen att sälja vid precis rätt tidpunkt. 1919 gick den nya löne-regleringen igenom, och då fingo prästerna ej ha sin jord längre. Från en betydande skuldsumma hade far fått en liten nätt behållning.

Dessa år fördystrades dock mycket av mors sjukdom. Hon hade av livsförhållandena tvungits att taga ut för mycket av sig själv och åderförkalkades tidigt. Hon dog, djupt sörjd av oss alla, år 1919. Far levde ytterligare i tio år, oförtröttligen skötande sin tjänst själv in i det sista. Frid över deras minne!

Och därmed slutar jag mina anteckningar. Om vardera av mina döda syskon skulle jag kunna skriva en liten bok. Bertil, den oförgätlige, den ädlaste av oss alla, vars hela liv var ett osjälviskt arbete för andra, Eva, den glada och generösa arbetsmänniskan, Nils, den skicklige och lyckosamme pedagogen, vännen från barndomsåren i Kånna, Per, den duglige affärsmannen, den gode och glade gossen.